

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombir
edvarda kardelja

srečno

OB PRAZNIKU SLOVEN-
SKIH RUDARJEV — 3.
JULIJU, ČESTITAMO
VSEM RUDARJEM IN
OSTALIM DELAVCEM
VSEH TOZD IN DELOV-
NIH SKUPNOSTI SOZD
REVIRSKI ENERGETSKI
KOMBINAT EDVARDA
KARDELJA.

ČESTITKE VELJAJO TU-
DI VSEM DELAVCEM —
UDELEŽENCEM NOB,
OB DNEVU BORCA — 4.
JULIJU!

Samoupravni
in poslovodni organi
ter družbenopolitične
organizacije SOZD REK
Edvarda Kardelja

Odkrili bomo doprski kip Edvarda Kardelja

Vabimo vse člane kolektiva kombinata, njihove svojce, prijatelje in znance ter vse druge občane iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, da se udeleže slovesnosti, ki bo potekala ob odkritju doprsnega kipa revolucionarja in narodnega heroja Edvarda Kardelja, po katerem nosi naša sestavljena organizacija združenega dela tudi ime. Slovesnost bo v soboto 28. junija ob 10. uri.

Proslava bo potekala pod motom: Revirji praznujejo. Odkritje kipa bo torej združeno z revirsko proslavo, na kateri bomo počastili 70-letnico rojstva pokojnega velikana naše revolucije Edvarda Kardelja, 35-letnico osvoboditve, 30-letnico samoupravljanja in 80-letnico Miha Marinka. Proslava bo potekala v Trbovljah na Trgu revolucije, pred upravno zgradbo REK EK. Program obsega naslednje točke:

- od 9.30 do 10. ure promenadni koncert Delavske godbe Trbovlje
- Internacionala
Delavska godba Trbovlje
MPZ Zarja in Slavček
- otvoritve in pozdrav
Jani Seme, predsednik koordinacijskega odbora osnovnih organizacij zveze sindikata pri SOZD REK EK
- slavnostni govor
Sergej Kraigher, podpredsednik predsedstva SFRJ
- doprski kip bo odkril slavnostni govornik, po končanem govoru
- odkriti doprski kip bo prevzel
Jože Žitnik, predsednik delavskega sveta SOZD REK EK
- kulturni del programa obsega:
Rudarska himna

Delavska godba Trbovlje
MPZ Zarja in Slavček (moški)

Marjan Vodopivec
Vesela pionirska

Otroški pevski zbor Zagorje
Prekmurski splet narodnih plesov: Drmač, Šamarjanka, Sotiš, Točak, Čardaš, Igra s klobuki

Folklorna skupina Svobode I iz Hrastnika

Recitacija o Edvardu Kardelju

Gledališče Svobode Center, Trbovlje

Bojan Adamič:

Če zapojemo veselo

Otroški pevski zbor Zagorje
Persa Ristič-Kornelije Kovač:

Druže Tito mi ti se kunemo
Ansambel Jantar Svobode
Dobrna, Trbovlje

Karel Pahor:

Pesem o Titu

Otroški pevski zbor Zagorje

Naša zemlja

Marjan Kozina:

Delavska godba Trbovlje,

MPZ Zarja in Slavček

zaključna beseda

Jani Seme

Po končanem programu bo Delavska godba Trbovlje igrala še nekaj partizanskih koračnic.

Pri izvajanju programa bodo ansamble vodili: prof. Miha Gunzek, (Delavska godba in moški zbor), Danica Kovač (otroški pevski zbor), folklorno skupino Jure Klenovšek, recitatorje Marta Štojs, ansambel Jantar pa Edi Kreže. Režiser je Jože Skrinar.

Doprski kip Edvarda Kardelja je izdelal Stojan Batič, ak. kipar, ureditev prostora je projektiral Ratko Blažič, dipl. ing. arh., gradbena dela je opravil GIP Beton Zasavje TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje, kam-

noseška dela (popločenje in podstavek) pa Franc Grmadnik iz Trbovelj, hortikulturno ureditev pa oskrbel DO ZPT DS Pomožna dejavnost Trbovlje, Milan Kovač.

Priprave za odkritje doprsnega kipa Edvarda Kardelja je vodil poseben odbor, pod vodstvom predsednika mgr. Srečka Klenovška, s člani odbora: Ivan Berger, Miro Florjanc, Boris Dolanc, Vili Brodar, Miha Eržen, Jože Žitnik, Janez Seme, Boris Jesenšek, Leopold Grahek, Janez Oberžan, Vinko Kovačič, Ivo Trentelj in Tine Lenarčič. Sceno sta zasnovala Franc Kopitar in Jože Skrinar, scenarij pa sta pripravila Jože Skrinar in Tine Lenarčič, ki je imel na skrbi tudi organizacijski del priprav. Proslave se bodo udeležili tudi vsi uniformirani rudarji, gasilci iz čet vsega kombinata, mladinska delovna brigada. Celotno proslavo bo direktno prenašala tudi TV Ljubljana.

Za udeležence proslave iz Hrastnika in Zagorja je poskrbljen avtobusni prevoz. Iz obeh krajev bodo vozili posebni avtobusi od 8. do 10. ure in pri povratku od 11.30 dalje iz Trbovelj.

Proslave se bodo udeležili poleg občanov iz revirjev ter članov kolektiva kombinata tudi številni visoki gostje iz republike in federacije, gostje iz revirskih občin, pa tudi delavci iz drugih organizacij združenega dela.

Z odkritjem doprsnega kipa enega največjih sinov našega naroda Edvarda Kardelja, pa hkrati prevzemamo tudi velike obveznosti. Z delom in uspehi ter dobrim gospodarjenjem bomo morali dokazati, da zaslužno nosimo ime velikega človeka našega časa.

Ob dnevu rudarjev

prazniku delavcev SOZD REK

Edvarda Kardelja Trbovlje

Slavimo 3. julij — praznik slovenskih rudarjev in vseh delavcev Revirskega energetskega kombinata Edvarda Kardelja. Ko so l. 1934 rudarji ostali v jamah in začeli gladovno stavko, so imeli pred seboj jasen cilj, več kruha danes in jutri oblast. Tako visoko so lahko zastavili svoja hotenja, ker se je v prve vrste proletarcev postavila komunistična partija.

Gladovna stavka je še enkrat pokazala, da čvrsto organizirano delavstvo lahko z bojem doseže vse pravice, ki delavcu pripadajo.

Ves nadaljnji zgodovinski razvoj revolucionarnega gibanja v Sloveniji je bil pod vtisom v veliki gladovni stavki izpričanih načel.

Naloga ni bila lahka, pa tudi diktatura jugoslovanske buržazije ni dopuščala dvomov, da se bo zlahka predala. Le neutrudni in vztrajni organizatorji med delavci in v vodstvu partije, kot je veteran Miha Marinko, so zmogli to neenakopravno bitko in jo z vsakim dnem in vsakim korakom prevrščali v končno zmago proletariata.

Ko letos slavi častni rudar našega kombinata 80. rojstni dan, mu posebej čestitamo za ta njegov in naš praznik.

Bolj ko se je bližal konec boja za kruh ter med vojno za narodov obstanek in se je že kazala na obzorju slika narodne in socialne neodvisnosti, je bilo čutiti potrebo po organiziranju nove oblike in vsebine svobodnega življenja. Slovenski proletariat je imel srečo, da je ravno v tem obdobju dozorel v revolucionarnem boju takšen vizionar kot je bil Edvard Kardelj. Tih in mirno je soustvarjal vstajenje slovenskega naroda, revoluciji pa navdihnil sa-

moupravni socializem medsebojnih ljudskih odnosov. S ponosom nosimo delavci Revirskega energetskega kombinata njegovo ime ter se ga ob našem prazniku s hvaležnostjo spominjamo.

Letošnji praznik slovenskih rudarjev in vseh delavcev kombinata praznujemo kot vedno z resnim, kritičnim, a ponosnim pogledom nazaj ter optimistič-

Stolp jaška 3 na Gvidi v Trbovljah iz drugega zornega kota.

(Foto A. Bregant)

no pripravljeni za nadaljnje delo.

Le pravega sproščeno veselega vzdušja letos ni in ne more biti ob bolečini, ki jo je zaskalo v naše življenje slovo maršala Tita. Največji Jugoslovan, organizator zmage in neodvisnosti narodov in narodnosti, osnovelec neuvrščanja, je dobejeval in edinokrat izgubil svoj boj, boj za svoje življenje, življenje revolucionarja.

Zapustil nam je veliko stvaritev, samoupravno, neuvrščeno in neodvisno Jugoslavijo, katere del smo vsak in vsi, zato v nas živi in ustvarja naprej do popolne osvoboditve delovnega človeka, ustvarjalca.

Praznik, to je čas, ko tudi premišljamo. Ko se spomnimo na preteklo leto, lahko ugotovimo, da nam je ušlo, da skratka ne uspemo urediti vse, kar menimo, da bi bilo obvezno in potrebno. Bijemo zelo ostro bitko za gospodarsko ustalitev, za zmanjšanje splošne porabe, za boljše gospodarjenje in učinkovitejše vlaganje v nova orodja in stroje. V REK smo v največjem zagonu modernizacije proizvodnje, saj je že lep čas energetika ena izmed velikih skrbi naše družbe. Nikakor pa ne ujamemo proizvodnje kot smo si jo začrtali in želeli.

Nalog pa ne moremo izpolniti, če se čimprej na zavemo, da pomeni stabilizacija tudi prodor novih odnosov med ljudmi. Niti lastni napor niti banka niso zmogli v preteklosti razrešiti razvoja premogovnikov in elektrarne, potrošniki in proizvajalci energije pa so združeni v interesni skupnosti elektrogospodarstva Slovenije z združevanjem sredstev, to zmogli. In to je prihodnost stabiliziranega samoupravnega socializma.

Vsakega, v stroje in standard vložnega dinarja, se drži sraga delavčevega potu. Zato se moramo ob zahtevah po boljšem družbenem in gospodarskem ter socialnem položaju delavcev kombinata zavedati tudi obvez do drugih delavcev, ki ta svoj dinar vlagajo v energetiko.

Naše obveze pa so pridobiti več premoga in elektrike. To je

naša velika naloga v vsejugoslovanskem naporu delavcev za ustalitev gospodarskih in družbenih razmer.

Pot samoupravnega dogovarjanja ter spoštovanje in izvajanje dogovorov lahko rodijo napredek in takšne medsebojne odnose kot jih omogoča naš de-

legatski sistem samoupravljanja..

Na tej poti, poti Tita in Kardelja bomo vztrajali in zmagali. V tem znamenju, znamenju dela, čestitam vsem delavcem kombinata za naš praznik — praznik rudarjev.

Srečko Klenovšek

Razgovor samoupravljalcev

V ponedeljek, 30. junija v popoldanskih urah, bo potekal v gledališki dvorani Delavskega doma v Zagorju, simpozij — razgovor o:

— življenju in delu Edvarda Kardelja, in

— 30 letnici samoupravljanja.

Začetek simpozija bo ob 16,30 in bo trajal predvidoma dve uri. Simpozij organiziramo v okviru letošnje proslave dneva rudarjev in 30 letnice samoupravljanja, namenjen pa je delegatom vseh samoupravnih in družbe-

nopolitičnih organizacij iz vseh TOZD in delovnih skupnosti vseh samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij iz vseh TOZD in delovnih skupnosti vseh štirih delovnih organizacij in obeh delovnih skupnosti kombinata. Namenjen pa je tudi vabljenim družbenopolitičnim delavcem iz vseh treh revirskih občin, pa tudi delegatom iz drugih organizacij združenega dela v revirjih.

Organizator simpozija je SOZD REK Edvarda Kardelja.

Na prvi seji delavskega sveta SOZD REK EK v mandatni dobi 1980/82, dne 23. maja 1980 so vnovič delegati izvolili za predsednika Jožeta Žitnika, rudarja kopača iz TOZD P. Kotredež.

(Foto A. Bregant)

Dan rudarjev bomo proslavljali v Zagorju

Slovenski rudarji proslavljamo svoj praznik vsako leto na dan 3. julija v spomin na gladovno stavko v letu 1934 v naših revirjih. Letos bomo proslavili dan slovenskih rudarjev in hkrati tudi praznik našega kombinata, v četrtek 3. julija 1980 v Zagorju, na prostem, na Ruardiju. Proslava se bo pričela ob 10 uri.

Udeleženci proslave se bomo zbrali do 9,30 ure v Zagorju, pred upravno zgradbo, oziroma na avtobusnem postajališču »Stari trg« pri rudniški separaciji. Od tu pa bomo odšli skupno peš do mesta proslave. Od 9, pa do 9,30 ure bo promenadni koncert Pihalnega orkestra Zagorje, na postajališču »Stari trg«.

Program proslave obsega Internacionalo, otvoritev in pozdrav, kar bo opravil Jože Žitnik, predsednik delavskega sveta SOZD REK EK, slavnostni govornik pa bo mgr. Srečko Klenovšek, generalni direktor SOZD REK EK. Nato bodo objavljene informacije o podeljenih priznanjih, nagradah, jubilejih, najboljših šolskih nalogah, tehničnih izboljšavah, športnih rezultatih, ipd. Sledi objava in podelitev zlatih in srebrnih plaket SOZD REK EK. V kulturnem delu programa bosta sodelovala Pihalni orkester Zagorje in moški pevski zbor Loški glas. Zapela in zaigrala bosta skladbi Jutri gremo v napad in rudarsko Budi, budi sirena. Za zaključek bo Pihalni orkester zaigral partizansko koračnico.

Proslava bo trajala okoli 50 minut nato pa bodo predstavniki TOZD in DS podelili članom kolektiva v neposredni okolici mesta proslave priznanja in nagrade jubilarom dela za dolgoletno delo. Hkrati se bo razvilo tovariško srečanje vseh udeležencev proslave.

Vsak član kolektiva, ki se bo udeležil proslave, bo prejel bon za nakup malice in pijače. Na tovariškem srečanju bo sodeloval zabavni ansambel Zagorjani.

Udeležence proslave bodo vozili avtobusi iz Hrastnika in Trbovelj od 8. ure dalje tako, da bodo prispeli zadnji avtobusi najkasneje do 9,30 ure v Zagorje. V povratku pa bodo vozili avtobusi od 14. ure da-

lje iz Zagorja proti Hrastniku in Trbovljam.

V primeru, če bo vreme deževno, bo proslava potekala v prostorih Delavskega doma v Zagorju.

Vabimo, da se proslave udeležijo vsi člani kolektiva kombinata, njihovi svojci, pa tudi znanci, prijatelji, skratka čim več občanov iz revirskih dolin.

Nasvidenje na Ruardiju!

Občinski praznik v Hrastniku

Letošnji občinski praznik 3. julij bomo občani Hrastnika praznovali skupno z rudarskim praznikom in praznikom dneva borca.

Na ta dan se spominjamo leta 1934, ko so rudarji Hrastnika z gladovno stavko zahtevali svoje pravice in ko je hotela takratna kapitalistična premogokopna družba že tako težke razmere rudarjev z določenimi ukrepi še poslabšati.

Že v tem času so bili jugoslovanski komunisti v svojih akcijah vodilna revolucionarna politična sila delavskega razreda. V teh letih so se komunisti v Hrastniku že zbirali v ilegali in pripravljali razne akcije proti izkoriščanju delavcev, proti fašizmu, proti draginji in za pravičnejši družbeni red — socializem. Teh akcij so se takrat udeleževali tudi komunisti iz drugih krajev. Praznik občine praznujemo občani Hrastnika vsako leto že od leta 1954. Na ta dan bomo odkrili spominsko ploščo v spomin predvojnemu komunistom, ki so se zbi-

rali v stanovanju rudarja Franca Mlakarja in njegove žene, v stari koloniji.

Uredili bomo tudi hišo in jo ohranili kot spomin za poznejše rodove, da bodo vedeli, kako in kje so živeli naši rudarji, očetje, komunisti, skratka borci za lepše in srečnejše dni. V tej hiši so se poleg komunistov Hrastnika, zbirali še zelo znani in vidnejši komunisti kot so Lidija Šentjunc, Sergej Kraigher, Slavko Šlander, Franc Leskošek in drugi. Na tem mestu so do leta 1941 snovali enotnost delavskega razreda v Hrastniku in pripravljali politične akcije s komunistično partijo na čelu. Pri odkritju spominske plošče bo govorila o teh spominih tov. Lidija Šentjunc, ki se bo udeležila tudi slavnostne seje delegatske skupščine občine Hrastnik. Odkritje spominske plošče bo ob 18. uri dne 2. 7. 1980 s kratkim kulturnim programom, kjer bo sodelovala rudarska godba Svobode ena in moški pevski zbor. Po odkritju pa bo na na-

sipih nad staro kolonijo manjše srečanje vseh vabljenih živečih predvojnih komunistov in ostalih prebivalcev kolonije ter članov vseh zborov delegatske skupščine in družbenopolitičnih organizacij občine Hrastnik. Na tem srečanju bo steklarska godba ponovila koncert, ki ga je izvedla ob svojem 50-letnem jubileju.

Na ta dan bo ob 16. 30 v delavskem domu tudi slavnostna seja delegatske skupščine. Zasluznim občanom bodo podelili odlikovanja in občinska priznanja. Na praznovanje ob-

činskega praznika so vabljeni poleg vidnejših komunistov in družbenopolitičnih delavcev tudi predstavniki pobratenih občin iz socialistične republike Srbije — Raške in iz Francije Montgny en Gohelle. Pred začetkom slavnostne seje bo pozdravila goste in delegate rudarska godba Hrastnik s promenadnim koncertom in koračnicami.

Praznovanje občinskega praznika pa se bo pričelo že 16. 6. 1980 in zaključilo 4. 7. 1980 in bo potekalo po izdelanem programu, ki ga je sestav-

vil poseben odbor. Ta program zajema razna športna tekmovanja, vaje gasilcev, srečanje dramatikov, razstave ob 35-letnici klubov OZN in jubilejnega koncerta steklarske godbe.

Tako bomo občani Hrastnika praznovali občinski praznik in s tem potrdili našo pripadnost svetlim tradicijam naših narodov in pravilni poti izgradnje našega političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Brane Kušar

Odkritje spominske plošče v Hrastniku

Letošnji rudarski in občinski praznik v Hrastniku 3. julij bomo med drugim proslavljali tudi z odkritjem spominske plošče na hiši številka šestindvajset, stanovanju rudarja Franca Mlakarja in njegove žene. V tej stari rudarski koloniji so se shajali hrastniški komunisti. V tem stanovanju so v letih 1932—1941 snovali in odločali rudarji o mnogih revolucionarnih akcijah za pravičnejše in boljše življenje, zato ga bomo ohranili za trajnejše obeležje in spomin. Tu so snovali gladovno stavko in vse številne revolucionarne akcije proti izkoriščanju, vojni, fašizmu, draginji in za pravičnejši družbeni red — socializem.

V te namene so se v Mlakarjevem stanovanju zbirali ilegalno ne samo komunisti iz Hrastnika, ampak tudi iz drugih krajev. Pogosto je prihajala sem Lidija Šentjura, ki je bila na ta način povezana z delavskim gibanjem v Hrast-

V stari rudarski koloniji v Hrastniku bodo na tej hiši 2. 7. ob 18. uri odprli spominsko obeležje. V stanovanju rudarja Franca Mlakarja, so se poleg komunistov iz Hrastnika, zbirali tudi zelo znani drugi komunisti.

Foto J. Kirič

niku. Prihajali pa so tudi drugi vidnejši komunisti iz Slovenije, med njimi Sergej Kraigher, Slavko Šlander, Franc Leskovšek, Tomo Brejc in drugi. V tem stanovanju so leta 1937 snovali tudi ENOTNO FRONTO DELOVNIH LJUDI v Hrastniku, ki je nato nastopala s svojimi kandidati na volitvah.

Komunist Franc Mlakar je bil večkrat izvoljen delavski zaupnik, ki je bil zaradi doslednosti v borbi za delavske

pravice splošno spoštovan med rudarji. Taki so bili tudi ostali tovariši, ki so se ilegalno zbirali v njegovem stanovanju. O politični zavednosti stanovalcev te kolonije priča tudi dejstvo, da so mnogi vedeli kdo se zbira pri Mlakarju in zakaj, vendar je to ostalo prikrito buržuazni policiji.

Žal večine hrastniških komunistov, ki so se takrat sestajali pri Mlakarju, ni več med živimi, — padli so v borbi s fašisti ali pa so bili ubiti

v fašističnih taboriščih, med njimi tudi sam Mlakar, Jagodič in še drugi.

O spominih na sestankih pri Mlakarju bo ob odkritju plošče govorila Lidija Šentjunc, dne 2. julija 1980 ob 18. uri.

Komisija za zgodovino pisje
Hrastnik

Ob letošnjem prazniku Dnevu Borca in vstaje slovenskega naroda

Slovenci bomo v mesecu juliju praznovali dva pomembna svečana dogodka, ki sta tesno povezana med seboj v našem narodnoosvobodilnem boju. Kot vsako leto bomo tudi letos praznovali 4. julij-dan borca in 22. julij-dan vstaje slovenskega naroda.

Na dneve, ko se je svobodo-ljubni duh najplemenitejših sinov in hčera odzval pozivu Komunistične partije Jugoslavije in smo pod Titovim vodstvom krenili pod eno zastavo v nepremagljivo ljudsko vstajo proti okupatorju, saj smo se vsi zavedali, da se je potrebno rešiti tiranije in sužnosti, kar je bilo doseženo v krvavih bojih z nepojmljivim in enkratnim junaštvom vsega ljudstva in posameznikov.

Ob teh dveh jubilejih se spominjamo pretekle slavne zgodovine bojev, herojskih naporov naših borcev, prelite krvi in vseh žrtev padlih v narodnoosvobodilni borbi in umrlih po raznih koncentracijskih taboriščih, širom Evrope.

Delovni ljudje Slovenije in vseh narodov Jugoslavije se niso bojevali za svojo osvoboditev zato, da bi se vrnila u-

reditev stare Jugoslavije. Ta boj je bil zavestno dejanje ljudskih množic, ki je preraščal iz splošne ljudske vstaje v socialistično revolucijo.

Razkosani med tri okupatorje, smo bili Slovenci na svoji zemlji pomembni v načrtih osvajalcev sveta, s tem pa obsojeni na narodovo smrt. Tako nemški kot italijanski okupator ni skrival svojih namenov, »da napravi to deželo nemško«, italijanski je skušal to doseči z nekoliko drugačno taktiko. Toda Slovence je bilo težko preslepiti, saj je bilo večini slovenskega ljudstva jasno, da je prišel čas, ko se postavlja vprašanje njihovega narodnega obstoja.

Nastop Osvobodilne fronte s KPS na čelu, poziv na boj v okviru skupnega boja narodov Jugoslavije, je postavil Slovence pred zgodovinsko odločitev. Ni šlo več za pasivni odpor do tujca, šlo je za akcijo, za upor s ciljem popolne narodne osvoboditve, da se odpravi tuja oblast in vzpostavi vodstvo, ki bo življenjsko zainteresirano, da ljudstvo samo odloča o svojih narodnostnih in socialnih pravicah, da narod hlapcev postane narod gospodarjev. To so bile temeljne točke OF, ki so bile vso dobo narodnoosvobodilnega boja jasno vodilo in zanesljiv kompas gibanja s svojo zahtevo po samoodločni, lastni akciji v odklanjanju vsakršnih kompromisov in so edino lahko pripeljale k začrtanemu cilju, da OF kot celota povrne oblast v osvobodjeni Sloveniji. To se je izpolnilo 5. maja 1945 v Ajdovščini, kjer so ustanovili prvo slovensko vlado, ki so jo priznavali demokratsko nastali in izvoljeni odbori Osvobodilne fronte in narodnoosvobodilni odbori na celotnem slovenskem ozemlju in je bila kot sestavni del nove Federativne Jugoslavije tudi mednarodno priznana. V naši povojni socialistični demokraciji graditvi samoupravnega socialističnega sistema smo prešli od narodnoosvobodilnih odborov do današnjih zborov

in referendumov delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela, zborov in referendumov občanov v krajevnih skupnostih in občinah ter delegacij, delegatov in delegatskih skupščin v družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih kot središčih in prizoriščih neposredne udeležbe delovnih množic v odločanju v vseh njihovih življenjskih in delovnih interesih.

Ko pregledujemo, kaj je bilo storjenega v minulih desetletjih od prvih vstajniških pušk, ki so napovedale boj za lepši jutrišnji dan, moramo povedati, da je bilo le redko katero obdobje deležno tolikšnih sprememb. Spreminjala se je struktura družbe, pota in oblike odločanja, spreminjali so se nazor in pogledi, pa vse tisto, kar smo zgradili in dosežene stopnje družbenih sprememb pričajo, da smo napravili veliko.

Še naprej moramo strmeti za tem, da se bo samoupravni socialistični sistem nadaljeval po začrtani poti, po kateri nas je vodil, usmerjal in nakazoval pot v prihodnost naš tovariš Tito, katerega življenje je ugasnilo, ni pa ugasnil njegov duh, njegove besede, njegove misli, katere nas bodo vedno vodile v našem nadaljnjem razvoju samoupravnega socialističnega sistema.

Moč ljudskih množic v katero je Tito tako močno veroval ne bo oslabila, ampak bo po njegovi zaslugi vedno bolj rastla in se večala. Kljub vsemu mislimo na svoj danes in na svojo prihodnost. Tako delujejo vse naše delovne, samoupravne in družbene organizacije in institucije, politični in državni organi. Naše zasebno in družbeno življenje teče in bo teklo kot prej. Poteka in se širi fronta boja za ekonomsko stabilizacijo, za reševanje dolgotrajnih in dolgoročnih nalog vseh tistih, ki so povezani z nadaljnjim dviganjem produktivnosti in življenjskega stan-

darda pa do splošne ljudske obrambe in družbene samozščite, ki sta kot branik naše poti in pridobitev v vsakem času. Čimbolj bomo črpali iz naše neprecenljive zakladnice

Titovega ustvarjalnega duha, tem bližje bomo virom revolucije in tem močnejše bomo razvijali ter varovali njene pridobitve. »Tito, to smo mi«, ni le

fraza, to je velika življenjska resnica!

Vsem članom ZZZB-NOV čestitamo k prazniku.

Lado Kmet

Vlak bratstva in enotnosti

V času od 5. do 8. junija t.l. so se mudili v Sloveniji udeleženci letošnjega Vlaka bratstva in enotnosti 1980. Z vlakom so prispeli na obisk v 31 slovenskih občin, občani iz številnih srbskih krajev, ki so med vojno sprejeli naše brate in sestre — Slovence na svoje domove, potem ko jih je izgnal okupator iz svojih domov. Manifestacija poteka vsake dve leti izmenoma.

Pokrovitelji letošnje bratske manifestacije jugoslovanskih narodov so bili Socialistična zveza delovnih ljudi Slovenije, sopokrovitelj pa SOZD REK Kolubara in SOZD REK Edvarda Kardelja.

Vlak je prispel v Slovenijo 5. junija. Na železniški postaji v Krškem je udeležence vlaka sprejelo okrog 10.000 občanov. Med temi so bili tudi predstavniki našega kombinata, Jože Žitnik, predsednik delavskega sveta SOZD REK EK, Jani Seme, predsednik koordinacijskega odbora OO ZS kombinata ter diplomirana inženirja Adolf Jarmol in Drago Borišek. Naš kombinat je namreč bil gostitelj delegatov sopokroviteljev, to je SOZD REK Kolubara.

V Trbovljah je bil kratek postanek dela vlaka, ki je peljal na Gorenjsko; tu je bila krajša slovesnost ob sprejemu

Dejali so...

Todor Kurtovič, predsednik Zvezne konference SZDL

... Imamo dober politični položaj, vendar moramo hitreje stabilizirati tudi ekonomske tokove, ker brez tega ne gre. To bi se lahko tudi politično negativno odrazilo. Vsekakor so pri nas posamezniki, ki bi želeli zasejati malodušje, nakar bi to izkoristili, kot želijo nekatere tuje propagandne sile včasih pri takšnih ljudeh iskati podporo in nas napadati. Pravijo: To je sistem, ki ne more delovati. Omalovaževati želijo naše nastopanje v tujini, učinke naložb ter naraščanje naložb, ko pravijo, da je to nestabilno, ker temelji na stihiji. Torej se moramo globoko zavedati, da bi vse to nekega dne utegnilo vplivati na naše notranje ekonomske in politične razmere.

Nekateri poskušajo zastavljati vprašanja v zvezi z ekonomskim položajem, kot da mi iz vseh težav do zdaj nismo prihajali okrepljeni. Zakaj ne bi tudi tokrat? Po mojem mnenju je treba samo bolj konkretno razlagati položaj in se boriti za uresničevanje začrtane politike. Mislim, da bi morali o stabilizaciji govoriti konkretno. V kolikšni meri smo uspeli zmanjšati naložbe, to je treba povedati povsem odkrito, podkrepjeno s številkami, saj brez tega nobena trditev ne zaleže mnogo...«

Franc Šetinc, sekretar predsedstva CK ZKS

»... Seveda pa ne smemo misliti, da bo stabilizacija uspešna, če ne bomo hkrati utrjevali samoupravnih odnosov, ker sta to le dve stvari enega problema, ene naloge. Ponekod se še vedno sprenevedajo in mislijo, da bo šlo brez dohodkovnih odnosov, da bo svobodna menjava med posameznimi deli združenega dela le nova obleka za stare proračunske in podobne odnose. Razvijati dohodkovne odnose pomeni presegati razdrobljenost gospodarstva, odstranjevati neskladnosti, uravnavati uvoz z izvozom, skratka, ustvarjati integralno samoupravljanje, v katerem so vsi posamezni deli sicer avtonomni, toda hkrati v neprisilnih oblikah povezani med seboj.

Absurd je misliti na dohodkovne odnose v tisti delovni organizaciji, kjer se tozdi zapirajo vase, ker hočejo biti vsak sebi zadostni. Preizkušeni kamen dohodkovnih odnosov je v delovni organizaciji. Prav tam je tudi prvi izpit iz svobodne menjave med tozdi in delovno skupnostjo skupnih služb. Kdor tega preizkusa ne opravi, ni sposoben in dejansko ne more naprej v širše, razvitejše oblike samoupravnega povezovanja in združevanja.

Brez tega pa je vsaka misel na stabilizacijo slepilo, kajti gospodarstvo brez samoupravljanja je v naših razmerah največja nevarnost inflacije, ker hodi po poteh in se ravna po logiki, ki ni v prid delavskemu razredu in delovnim ljudem...«

Stališče predsedstva CK ZKS

»... Izostanki iz dela, razmeroma visoka stopnja fluktuacije, premajhno upoštevanje dejavnikov, ki vplivajo na varno, produktivno delo in zadovoljstvo z delom, neuveljavljanje družbenega dogovora o minimalnih delovnih in kulturnih standardih pri zaposlovanju, prilaščanje rezultatov dela delavcev na osnovi kooperantskih pogodb in predvsem drugi podobni pojavi opozarjajo, da se v mnogih delovnih okoljih delavci ne potrjujejo v delu, marveč jih pogosto vrednotijo kot sredstvo za doseganje večjega dohodka, to je kot najemno delovno silo...«

Miloš Kostić podpredsednik poslovnega organa REIK Kolubara, je v imenu kolektiva Rudarskega industrijskega energetskega kombinata Kolubara, pozdravil 6. junija 1980 v sejni sobi SOZD REK EK navzoče člane republiških delegacij, ki so prispele z vlakom Bratstva in enotnosti 1980 v Slovenijo. Ob tej priliki je v imenu svoje štiričlanske delegacije, katere gostitelj je bil naš kombinat, posredoval tople in tovariške pozdrave vsem članom našega kombinata.

Foto A. Bregant

gostov, pri čemer je sodelovala tudi Delavska godba Trbovlje.

Naslednji dan, to je 6. junija je potekal v prostorih upravne zgradbe SOZD REK EK razgovor predstavnikov SOZD REIK Kolubara in predstavnikov SOZD REK EK. Izmenjane so bile številne informacije o delu obeh kombinatov. Sopokrovitelja iz Lazarevca so zastopali v tem razgovoru Miloš Kostić, podpredsednik poslovnega organa REIK Kolubara in predsednik OO SUBNOR Lazarevac, nadalje Ivan Djuknić, predsednik delavskega sveta REIK Kolubara, Milorad Čitlučanin, predsednik koordinacijskega odbora sindikata REIK Kolubara ter Bosa Vuletić, novinarka časopisa Kolubara. Bil je prijeten in koristen obojestranski razgovor. Gostje so poklonili našemu kombinatu oljno sliko iz kolubarskega bazena, naš kombinat pa jim je prav tako izročil v spomin pokrajinsko sliko iz revirjev. Gostje so si nato v naslednjih dneh ogledali revirje in Slovenijo.

Isti dan v popoldanskih urah je potekala v sejni sobi upravne zgradbe kombinata širša razprava, ki so se je udeležili predstavniki republiških delegacij iz Srbije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Slovenije in revirjev. Vsi ti delegati so prispeli v Slovenijo z Vlakom bratstva in enotnosti 1980.

Uvodoma jih je pozdravil generalni direktor našega kombinata mgr. Srečko Klenovšek. V svojem govoru je predstavil SOZD REK EK in revirje nasploh. Zahvalil se je za pomoč, ki so jo nudili bratski narodi našim rojakom, ki so bili med vojno izgnani s strani okupatorja. Opisal je razvojni program kombinata in poudaril pomembnost premoga v današnjem času energetske krize.

Sledil je pozdrav predsednika skupščine občine Trbovlje, Henrika Pušnika. Orisal je tr-

Dne 6. junija 1980 na stanovanju pri Milošu Vastiču v Trbovljah, ki je gostitelj svojih prijateljev iz vasi Dudovica pri Lazarevcu. Prispeli so z letošnjim vlakom bratstva in enotnosti v Slovenijo.

Foto S. Weiss

boveljsko občino v pogledu gospodarske moči in organiziranosti ter vrste industrije in drugih dejavnosti, opisal je prebivalstvo in zaposlenost, celokupni prihodek, ki ga je ustvarila občina v preteklem letu, izvozne uspehe, posebno pozornost pa je posvetil zdravstvu, šolstvu, vzgojno varstvenim ustanovam, bogati amaterski kulturni dejavnosti, telesni kulturi, delavskemu gibanju, revolucionarnosti proletariata v preteklih letih, splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti.

Spregovoril je Buda Vakašinić, član predsedstva CK ZK Srbije. Vse je toplo pozdravil in se pri tem posebej posvetil vprašanju energetike in razvoju te panoge pri nas. Sledil je pozdrav Miloša Kostića, podpredsednika kolektivnega poslovnega organa REIK Kolubara. Poseben poudarek je dal pobratimstvu občin Lazarevac in Trbovlje, pa tudi tesnemu dolgoletnemu sodelovanju kombinatov REIK Kolubara in REK Edvarda Kardelja. Oba kombinata sta tudi pokrovitelja letošnje manifestacije Vlak bratstva in enotnosti. Orisal je velikost in delo

REIK Kolubara, posebej je še opisal rezerve premoga in naravne pogoje, ki zagotavljajo velik skok v razvoju tudi v naslednjih letih. Niso pa se omejili samo na premog, pač pa tudi na številne druge dejavnosti, med drugim tudi na nuklearne surovine, na koncu pa je omenil tudi možnost tesnega sodelovanja z RUDISOM.

Goste — člane republiških delegacij, ki so prispeli z letošnjim vlakom bratstva in enotnosti v Slovenijo je pozdravil v sejni sobi upravne zgradbe SOZD REK EK, v imenu celotnega kolektiva, generalni direktor mgr. Srečko Klenovšek.

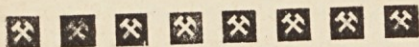
Foto A. Bregant

Govoril je še delegat SR Hrvatske, ki je izredno toplo opisal vtise letošnjega Vlaka bratstva in enotnosti, pri čemer je obudil spomine na vojne čase in na sprejemanje izgnanih Slovencev v svoje družine.

Na koncu je spregovoril še Gorazd Mazej, predsednik letošnjega odbora Vlaka bratstva in enotnosti za Slovenijo. Na kratko je opisal dogodke v letu 1941 in namene nemškega okupatorja, ki je želel iz Slovenije napraviti nemško deželo. Vse je pozdravil v imenu 31 slovenskih občin, ki so pripravile letošnji sprejem, posebej pa je poudaril pomen sponkroviteljstva obeh kombinatov pri letošnji manifestaciji. Seveda v svojih besedah ni mogel mimo pomembnosti premoga in domačih energetskih virov. Posebej se je zahvalil na koncu vsem pokroviteljem vlaka, to je SZDL Slovenije in obema kombinatoma. Izrazil je željo, da bi tudi v bodoče tako vzajemno in toplo sodelovali.

Gostje so se nato po kratkem tovariškem razgovoru z avtobusom odpeljali proti Ljubljani. Vseh je bilo namreč okoli 40.

Odmev letošnje manifestacije Vlaka bratstva in enotnosti 1980 je bil izjemen. Upamo, da so se gostje dobro počutili med nami in da bodo ohranili na nas, naše kraje in delovne ljudi in občane lep spomin. (tl)

Proizvodnja in stanje jame Kisovec v letošnjem letu

V planu odkopavanja premoga v DO ZPT za leto 1980 smo predvideli, da dokončno prenehamo s proizvodnjo v jami Kisovec oz. Loke v aprilu, in da v maju začnemo likvidacijska dela.

Po planu naj bi v tem obdobju nakopali 25.000 ton komercialnega premoga. Dosežena proizvodnja pa je bila 27.660 ton oziroma do konca maja 32.790 ton.

Po aprilu naj bi izpad proizvodnje v jami Kisovec nadomestili z odkopavanjem v polju P-73 pod šestim obzorom v jami Kotredež, kjer tudi nameravamo odkopavati s splavnim zasipom. Zaradi kasnitve pri dobavi črpalk iz Švedske, ki bodo med drugim služile za črpanje zasipne vode iz sedmega obzora jame Kotredež, to odkopno polje nismo pravočasno pripravili za eksploatacijo.

Zato je bilo potrebno v jami Kisovec nadaljevati s proizvodnjo premoga, ker sicer ne bi dosegli po planu predvidene proizvodnje.

Po sedanjem stanju bomo z odkopavanjem v jami Kisovec nadaljevali do konca leta 1980, ko bodo v glavnem izčrpane vse eksploataibilne rezerve premoga A kategorije. V varnost-

Izpolnjevanje delovnega načrta v času od 1. I. do 15. VI. 1980

DO Zasavski premogovniki Proizvodnja premoga

Del. organ. TOZD	načrt ton	dosež. ton	+— ton	%	ob dela prostih sobotah
P. Hrastnik	137.180	128.621	— 8.559	93,8	9.983
P. Ojstro	119.665	122.152	+ 2.487	102,1	9.633
P. Trbovlje	278.900	240.370	— 38.530	86,2	16.727
P. Kisovec					
P. Kotredež	103.870	118.660	+ 14.790	114,2	6.900
RŠC					
jama Trb.	8.950	16.043	+ 7.093	179,3	1.198
Skupaj	648.565	625.846	— 22.719	96,5	44.441
sep. pr. Trb.	544.695	507.186	— 37.509	93,1	37.541
Zag.	103.870	118.660	+ 14.790	114,2	6.900

Proizvodnja gradbenega materiala

Hrastnik	letni načrt	doseženo	%
— betonarna (kos)	—	41.784	—
— kamnolom (m ³)	—	—	—
Zagorje			
— kamnolom (m ³)	135.000	67.260	49,8

Storitve delavnic — 31. V.

RESD			
Hrastnik (din)	62,092.000	28,319.767,65	45,6
RESD			
Trbovlje (din)	44,808.000	31,328.037,05	69,9
RESD			
Zagorje (din)	44,925.000	24,838.435,75	55,3
Pred. jam.			
lesa (din)	29,166.000	12,141.618,60	41,6
Toplotna			
energija (Gcal.)	16.520	9.488,8	57,4

DO TERMoeLEKTRARNA

Proizvod. el. energije	načrt MWh	doseženo MWh	%
— PE 1	30.000	13.008	43,4
— PE 2	222.500	181.821	81,7
Kombi el.	9.500	188	2,0
Skupaj	262.000	195.017	74,4
Ostalo — storitve			
Vzdrževanje			
naprav (din)		15,875.658,20	
Transport			
goriva (din)		16,832.874,05	

DO RUDARSKA GRADBENA DEJAVNOST

— 31. V.

TOZD	letni načrt	doseženo	%
RIG (din)	256,770.000	128,014.365,00	49,9
ESMD (din)	55,832.000	25.752.452,35	46,1
Avtoprevoz Zasavje (t/km)	8,600.000	4,364.911	50,8
GRAMAT (enot) opeka	10,000.000	4,289.276	42,9
kamnolom (m ³)	40.000	28.014,5	70,0

DO INDUSTRIJSKE MONTAŽNE DELAVNICE

— 31. V.

SIMD (din)	38,880.000	19,141.317,80	49,2
EIMD (din)	21,829.000	9,295.946,70	42,6

Erika Kavčič

nih stebrih ter sosednjih območjih sicer predvidevamo precejšnje zaloge C₂ kategorije, ki pa bi jih pred odkopavanjem morali raziskati in razvrstiti.

Ne moremo pa zagotovo trditi, da ne bomo s proizvodnjo premoga v jami Kisovec, zaradi vse večjega pomena premoga, nadaljevali še v začetku leta 1981.

STANJE ODKOPOV

V jami Kisovec odkopavamo v polju 52 spodnje etape sloja tri in skrajni vzhodni ostanek sloja dve na zgornji etapi, sklad-

no z rudarskim projektom, »Eksploatacija v jami Loke RPZ na zgornji etapi sloja dve, na spodnji etapi sloja tri in pogojno med četrtim in petim obzorom sloja štiri«.

V sloju dve smo 21. etažo odkopavali še s splavnim zasipom, medtem ko sedaj na 22. etaži odkopavamo z rušenjem stropa. Variantno bi tudi 22. etažo odkopavali s splavnim zasipom, vendar smo bili zaradi ognja v progi na 13. etaži, ki je služila za zračenje in odvod splavne vode, prisiljeni to zvezo opustiti in tudi spremeniti način odkopavanja. V sloju tri na spodnji etapi odkopavamo

vzhodno in zahodno krilo na 11. etaži. Z vrtinami proti gramozu na 13. etaži na zgornji etapi smo ugotovili, da je med 11. etažo in gramozom še 5 do 7 m premoga, zato bo možno skladno s predpisom, najmanj 70 cm premogovega sloja v stropu do gramozu, varno odkopavati še 12. etažo.

Predhodno bo treba rešiti vodenje izstopnega zračnega toka do zračilnega nadkopa N-52. Z odkopavanjem 12. etaže bomo eksploatacijske zaloge povečali za okoli 20.000 ton.

V načrtu imamo tudi odkopavanje prve etaže na spodnji etapi zahodni del z rušenjem stropa. Na tej etaži je že bila izdelana prečnica in smerna proga v vzhodni del, vendar smo priprave zaradi slabše kvalitete premoga ustavili oz. nato prestavili odkopavanje na sedmo etažo.

Za ilustracijo navajam stalež zaposlenih v jami Kisovec. Od 173 delavcev, je 60 razporejenih na odkope, ostalih jamskih delavcev je 88, zunanjih delavcev je 15 in uslužbencev 10. Ob tem pa moramo seveda upoštevati število odsotnih z dela.

Trenutno pripravljamo tudi vse potrebno za pričetek raziskovalnih del za jamo Kotredež — Zapad, ki jih bomo pričeli verjetno v mesecu juliju iz petega obzora jame Kisovec.

Anton Koban

Proizvodni rezultati za obdobje januar-maj 1980 in predvidena proizvodnja premoga v naslednjih mesecih

Za letošnje leto smo sprejeli plan proizvodnje premoga v višini 1,400.000 ton v 265 delovnih dneh ali 5280 ton/dan. V prvih štirih mesecih je bila dosežena proizvodnja za 3780

ton večja od planirane. Z mesecem majem pa se je proizvodni rezultat močno poslabšal, kar je razvidno iz naslednje tabele:

TOZD	Plan po del. n.	Operat. plan	Dosežena proizvod.	do plana po del. načrtih
Prem. Hr.	124.750	112.810	118.017	— 6.733
Prem. Oj.	108.020	101.840	112.243	+ 4.223
Prem. Trb.	254.150	248.640	219.969	— 34.181

Prem. Ko.	95.510	108.810	108.300	+ 12.790
RŠC	8.100	12.090	13.927	+ 5.827
ZPT	590.530	584.190	572.456	— 18.074

Dosežena proizvodnja je z 18.074 ton manjša od planirane z letnim programom izkoriščanja premoga. S tem v zvezi moram omeniti, da smo s sobotnim obratovanjem v prvih treh mesecih proizvedli 44.441 ton. Največji izpad proizvodnje je v Premogovniku Trbovlje, in sicer v višini 34.181 ton. Vzrok nedoseganja plana za 34.181 ton je predvsem v Becoritu (široko čelo s SHP — Becorit v Zg. VII. polju K. 292), ki ni dal pričakovanih rezultatov, pomanjkanju delovne sile za široka čela in prepogostih defektih na mehanizaciji. Napredovanje na širokem čelu, ki smo ga podgrajevali s SHP — Becorit je bilo prepočasno, ker je bilo potrebno na določenih območjih in odsekih čela, kjer so bile plazovite drsne ploskve na čelni steni proti stropu, izdelovati strop na »Zatik«. Tako nismo dosegli niti operativnega plana, ki je nižji od plana po delovnem načrtu. Za Premogovnik Trbovlje smo v delovnem načrtu planirali za meseca april in maj proizvodnjo 2300 ton/dan, za julij in avgust pa le okoli 1650 ton/dan, ker je bil za ta čas prvotno predviden remont v TET. Z remon-

tom pa so že začeli 12. 4. 1980, zato smo morali zaradi depenije znižati proizvodnjo kotlovca iz Premogovnika Trbovlje.

V premogovniku Hrastnik so za 6733 ton pod planom. Vzrok temu je na eni strani premajhno število odkopnih šihtov, na drugi strani pa zakasnelost obratovanja nove transportne poti po transportnem vpadniku Zvezno obzorje — sedmo obzorje in po sedmem obzorju. Ta pot je sicer že izpostavljena, vendar pa so se pokazale določene pomanjkljivosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti.

V Premogovnikih Ojstro, Kotredež ter RŠC so presegli proizvodni plan. Za Kotredež je treba omeniti, da smo v delovnem načrtu predvideli z mesecem majem zapiranje jame Loke, vendar pa bomo v tej jami obratovali še do konca leta.

Planirali smo tudi, da bomo odkopavali le s splavnim zasipom, odkopavali pa smo delno tudi s pridobivanjem premoga iz nadkopnega dela, s tem pa smo proizvodnjo povečali. V okviru ZPT smo dosegli nižje storitve od planiranih, kar je razvidno iz tabele.

večan za okoli 24.000 ton. Največji izpad bo na Premogovniku Trbovlje, in sicer za okoli 38.000 ton. Ker je proizvodni plan za Premogovnik Trbovlje za mesec julij in avgust zmanjšan na 1650 ton/dan, lahko predvidevamo, da bomo koncem avgusta izpad proizvodnje premoga na tem premogovniku zmanjšali na 18.000 ton. Za ostale proizvodne TOZD računamo, da bodo v teh dveh mesecih izpolnjevali planske proizvodne naloge, posebno, ker je že sklenjena pogodba z Geološkim zavodom Ljubljana, ki bo izvajal pripravljalna in vzdrževalna dela v Premogovnikih Trbovlje, Hrastnik in Ojstro. Poleg tega bomo na področju Hrastnika zaposlili 23 mladih rudarjev iz RŠC in iz Geološkega zavoda Ljubljana že v začetku julija 50 ljudi. V drugi polovici julija pa 25 ljudi v Premogovniku Trbovlje. S tako povečanim jamskim staležem (med drugim tudi zmanjševanjem defektov na mehanizaciji, zmanjšanjem števila izostalih itd), bomo lahko povečali število odkopnih šihtov, s tem pa proizvodnjo premoga na vseh premogovnih TOZD. Če pa vključimo še predvideno proizvodnjo ob sobotah v jesenskih mesecih, ni bojzani za izpolnitev planskih nalog.

Alojz Pavčnik

TOZD	Odkop		jamska III.		rudniška III.	
	plan	dosež.	plan	dosež.	plan	dosež.
Prem. Hr.	13.10	16.17	3.30	3.17	2.45	2.43
Prem. Oj.	13.50	13.95	4.40	4.50	3.45	3.24
Prem. Trb.	15.00	13.15	4.70	4.35	3.68	3.52
Prem. Ko.	7.30	7.19	2.34	2.17	1.66	1.52
RŠC	—	—				
ZPT	13.10	12.81	3.96	3.71	3.04	2.85

Vzrok nedoseganja planirane jamske, kakor tudi rudniške storitve je posledica nedoseganja planirane proizvodnje.

Za junij predvidevamo, da bo proizvodnja premoga v

ZPT nižja od planirane po delovnem načrtu za okoli 6000 ton. Pod planom bodo vse TOZD, razen Premogovnik Kotredež in RŠC. Tako bo za I. polletje izpad proizvodnje po-

Povečanje odkopnih zmogljivosti v TOZD premogovnik Kotredež, jama Kotredež

V jami Kotredež je do nedavnega predstavljajo glavno problematiko v proizvodnji premoga pomanjkanje odkopnih zmogljivosti oz. odkopnih ka-

pacitet ter stalno zmanjševanje staleža jamskih delavcev. V mesecu februarju so v jami dokončno zaključili sanacijsko odkopavanje na odkopnih etažah pod dolomitnim gramozom splavnega zasipa, na nižjih odkopnih etažah pa je prisotnost dolomitnega gramoz

v starih delih povzročilo negorljivost in zrakotesnost, tako da je v odkopnem polju P-74 omogočeno dvoetažno odkopavanje, kar je bistveno povečalo odkopne zmogljivosti oz. odkopne kapacitete. Njihove velikosti so trenutno naslednje:

Odkop. polje odkop. etaža	dolina odkop. fronte (m)	višina odkop. etaže (m)	Opomba
74-2/Z	29	12,10	
74-3/Z	26	9,30	občasni vdori težkotekoč. mulja
74-3/V	26	7,70	
75-5/V	14	7,00	zaključ. odkopne etaže
76-0/V	20	6,80	š. delovišče mokro
Skupaj	115	povr. 8,58	

Že od leta 1978 je TOZD RIG izvajal v jami priprave v premogu in priprave v jalovini, v preteklem letu pa je odpovedal navedeno izvajanje del zaradi prevelike angažiranosti na investicijski izgradnji v REK EK oz. DO ZPT. Iz navedenega razloga smo morali za nadaljnje izvajanje teh del dobiti delavce Geološkega zavoda iz Ljubljane, ki rokovno pravočasno izvajajo priprave v premogu, pač pa je bila vprašljiva kvaliteta izdelave posebno v samem začetku. Z uvedenimi dodatnimi ukrepi trenutno že izboljšujejo tudi kvaliteto del.

Pravočasna izdelava priprav v premogu in optimalna obložitev na širokočelnih deloviščih sta dali v prvi dekadi meseca junija letos naslednje rezultate:

odkopna storitev	9 t/del
jamska storitev I.	2,90 t/del
jamska storitev II.	2,58 t/del
jamska storitev III.	2,56 t/del
Povpr. proizvod.	644 t/dan

Za primerjavo so bile v preteklem letu dosežene naslednje povprečne storitve:

odkopna storitev	8,65 t/del
jamska storitev I.	2,77 t/del
jamska storitev II.	2,43 t/del
jamska storitev III.	2,41 t/del
Povpreč. proizvodnja	638 t/del

Primerjalno s preteklim letom so v prvi dekadi meseca junija letos povečali odkopno storitev za 4 %, jamsko storitev I. za 5 %, jamsko storitev II. za 6 % in jam. stor. III. za 6 %, povprečno dnevno proizvodnjo pa za 0,1 %. Dolžina odkopne fronte je za 21 % večja od planirane z letnim programom izkoriščanja premoga v letu 1980.

Vendar nekatere neurejene razmere povzročajo, da ni mogoče bistveno izboljšati rezultatov dela, in sicer:

Ker na glavnem črpališču na 7. obzoru jame še ne obratujejo, ni mogoče izvajati predvidenih odvodnjevalnih del v odkopnem polju P-77. Zato se naravni dotok vode iz tega nadkopnega polja preliva iz starega dela v sosednji odkopni polji t.j. v P-6 in P-5, kjer povzroča težave na širokočelnih deloviščih.

Stalno pomanjkanje SHP podporja Salzgitter (stojke) in

nepravočasna dobava jeklene-ga ločnega podporja TH iz Zenice, resno zavira tudi izvajanje investicijskih jamskih odpiralnih del, s katerimi smo že tako v zaostanku glede na predvideni planogram izvajanja.

Pomanjkanje drobnega re-produkcijskega materiala, predvsem pletenih cevi oz. vodonepropustnih folij za razstreljevanje na mokrih deloviščih.

Poleg tega moram poudariti, da za jamo Kotredež do danes še nismo uspeli nabaviti opreme, ki je bila predvidena za leto 1980 in je predstavljala pogoj za sprejetje letnega plana proizvodnje za navedeno leto v višini 215.000 ton.

Leopold Grahek

Problematika deponiranja premoga

Energetsko gorivo, skladiščeno v deponiji pri termoelektrarni, ima pomembno vlogo v proizvodnih procesih DO ZPT in DO TET. V preteklih letih, predvsem lani in letos, se zlasti ob rednih letnih remontih termoelektrarnskih naprav v DO TET pojavljajo v zvezi z deponiranjem premoga precejšnje težave, katerih končna posledica je tudi delno razvrednotenje delavcev v termoelektrarni, vplivajo pa tudi na kontinuiteto dela delavcev v ZPT. Izkazujejo se predvsem v omejenosti deponijskega prostora kar, ob remontih trajajočih več kot 45 dni, ovira ali onemogoča skladiščenje premoga in s tem odkop premoga, hkrati pa se v

gorivu, ki je že deponirano, tvorijo škodljive fizikalno-kemijske spremembe.

Navedenim motnjam smo ob danih možnostih za ukrepanje le s težavo kos, vsi naši ukrepi za preprečevanje škode zaradi sprememb deponiranega goriva imajo močno omejen učinek. Da so problemi, o katerih govorimo v zadnjih dveh letih zelo pereči, je vzrok žal tudi v tem, da stara elektrarna zaradi visoke cene proizvedene kWh iz leta v leto manj obratuje, še bolj neprijetno pa je, da se tudi novejša proizvodna enota komaj uvršča ob bok starejšim blokom v drugih termoelektrarnah, ker gorivo, ki ga troši iz deponije, del svoje energije izgubi že na deponiji. To pa kvari njen toplotni izkoristek.

Za osvetlitev problemov deponiranja se moramo ustaviti pri posameznih vzrokih le-teh, predvsem pri namenu, ki naj ga deponija ima in pri spremljajočih pogojih za smotrno skladiščenje premoga.

Letošnje, pa tudi izkušnje preteklega leta so prepričljivo pokazale, da z obstoječo deponijo ni zadoščeno dvema osnovnima smotroma, ki naj bi ju deponija imela:

— ustvarjanju zadostne naloge goriva primerne kvalitete, kar naj zagotavlja nemoteno obratovanje in obratovalno pripravljenost naprav v termoelektrarni;

— deponija mora biti sposobna uravnavati vsa neskladja med različnima intenzitetama proizvodnje v DO ZPT in DO TET; biti mora torej kompenzator med proizvodnjo in porabo energetskega goriva.

Pretekla dogajanja na deponiji in tudi trenutne razmere, ko je deponija praktično polna, gorenje premoga polagoma zavzema vse večji obseg, kar zelo kvarno vpliva na kvaliteto premoga, nas brez zadržkov utrjujejo v prepričanju, da obstoječa deponija ne more zadoščiti navedenima smotroma.

V tem zapisu ne bom govoril o pojmu »zadostne zaloge« goriva za termoelektrarno, ker to presega okvire tega sestavka. Menim pa, da je »zadostna zaloga« hkrati tudi »optimalna zaloga«, tako za DO ZPT, kot za DO TET, ki jo je vsekakor potrebno količinsko določiti upoštevaje pri tem dane razmere in pogoje za kolikor toliko uspešno skladiščenje.

Glede primerne kvalitete skladiščenega goriva in samega načina skladiščenja je evidentno, da ob doseženi granulaciji deponiranega premoga in pri naklonskem kotu deponije od 38–40°, ne moremo preprečiti pojava segregacije, to je kopičenja večjih in težjih kosov goriva ob vznožju deponije. Jalovinske primesi energetskega goriva so glinasti aluminosilikati, ker omejuje stopnjo drobljenja odkopnega premoga v sedanji drobilnici, zaradi česar je že omenjeno segregiranje večjih kosov premoga praktično neizbežno. Nastali intergranulacijski prostori omogočajo intenzivno prehajanje zraka skozi plast goriva, kar še pospešuje škodljive fizikalno-kemijske spremembe goriva. Poševna lega deponije pa hrati onemogoča tlačenje deponije, kar naj bi zaviralo ali preprečilo razmeroma zgodnje in hitro razširljive samovžige po vsej deponiji.

Samovžig premoga je posledica oksidacije premoga ob dostopu zraka in je torej prav tako neizbežna. Praktično ne moramo vplivati na to kemijsko reakcijo, ki se začne z razkrojem žvepla vezanega kot sulfida na železo. Posledica te reakcije je sproščanje toplote, ki segreva sosednje plasti goriva. Dostop zraka in ogrevanje premoga, kar v nadaljevanju privede do gorenja, še pospešujejo meteorni vplivi, ki v jalovinskih glinenih primeseh premoga ob izmeničnem navlaževanju ali močenju ter izsuševanju povzročijo nabrekanje in krčenje, kar vse še dodatno pripomore k razkrojnemu pro-

cesom v deponiranem premogu.

Deponija, v kateri je ob tem času okoli 135.000 ton goriva in je s tem napolnjena, pa ne ustreza niti drugemu osnovnemu smotru, to je vlogi kompenzatorja v tehnoloških procesih ZPT in TET. Kot že rečeno, je temu kos le, če remont v TET niso dolgotrajni, seveda ob vseh že opisanih motnjah, ki se jim je komaj in le delno mogoče izogniti. Problem je v velikosti deponije. Na prvi pogled je odgovor na to vprašanje sicer enostaven, saj je povečanje obstoječe deponije na področje, vzhodno od sedanje, v tako imenovano »Tiho dolino« izvedljivo. Učinek takšnega pristopa je že vprašljiv, če poleg stroškov za ureditev tega dela deponije, upoštevamo še ostale, že opisane spremljajoče pogoje za uspešno in racionalno deponiranje. S to razširitvijo bi pridobili prostor za okoli 56.000 ton goriva, vendar to pomeni, da bi bilo hudim izgubam energije podvrženo blizu 200.000 ton premoga, nastala škoda pa temu primerno večja.

Razširitev deponije v »Tiho dolino« še vedno ne more zadoščiti potrebi po skladiščanju proizvedenega energetskega premoga v prihodnjem letu, ko bo remont bloka 125 MW trajal tri ali več mesecev.

Kot je razvidno iz zapisane, je omenjena rešitev problema zares polovična. Vsekakor bo potrebno nemudoma pristopiti k reševanju te problematike, ustrezni ukrepi za optimalno ureditev tega vprašanja pa bi morali slediti že v naslednjih mesecih, da bomo ob prihodnjem remontu pripravljeni in sposobni obvladati izjemne razmere, ki bodo tedaj nastopile.

Marjan Pirc

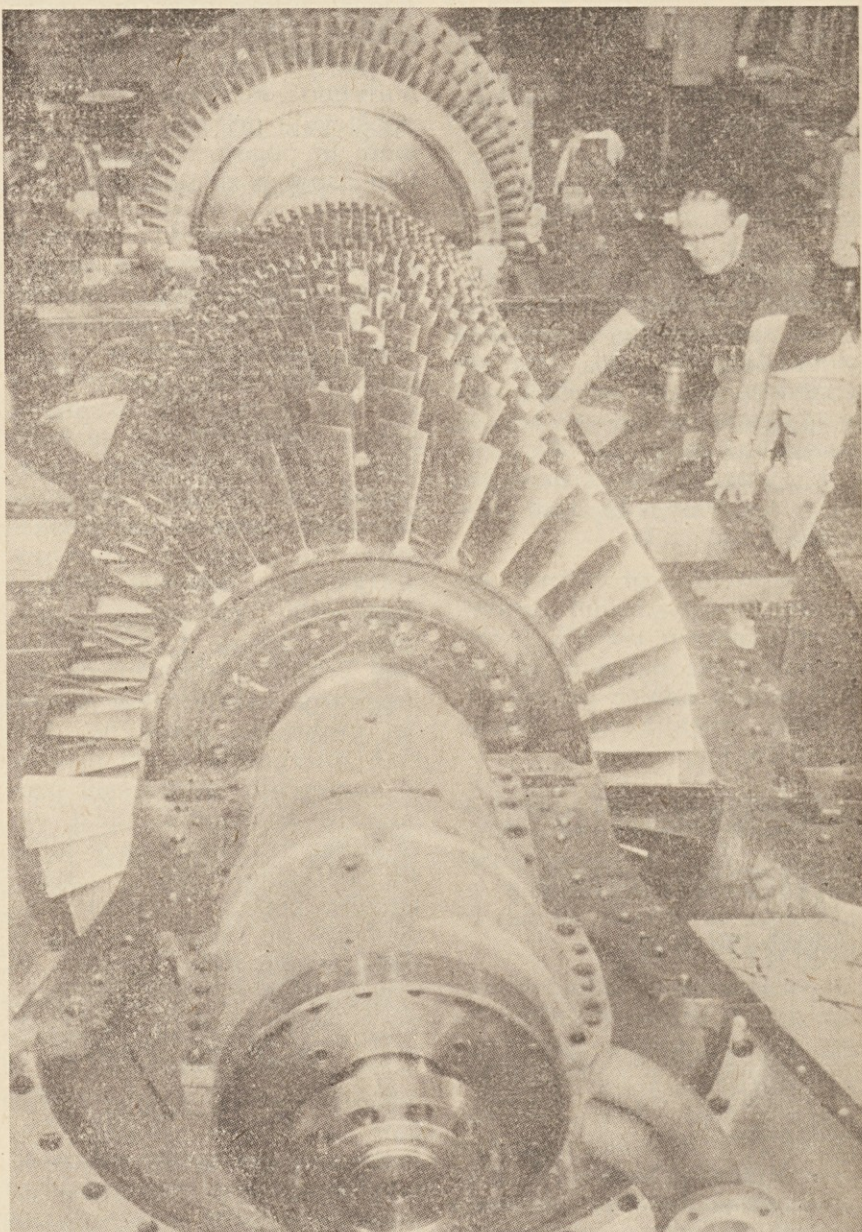

Stanje energetske naprave plinsko parne elektrarne Trbovlje

Dobavitelj plinskih turbin Westinghouse je prevzel popravilo rotorjev obeh turbin v svoji reparaturni tovarni v Houstonu ZDA. Rotor prve turbine je bil pod vodstvom dobavitelja demontiran in dne 6. 8. 1979 odpremljen na popravilo v ZDA. Popravilo zajema:

- poškodovane površine gredi
- vijalne zveze zračnega separatorja
- površino zračnega separatorja
- zamenjavo matic na vijalni zvezi bočnega obroča prve stopnje
- skrajšanje izstopnega roba lopatic druge stopnje
- kontrolo pritrdilnih vijakov rotorskih kolotov
- kontrolo vijalne zveze sklopke gredi turbinskega in kompresorskega dela in zamenjava ter popravilo vseh 46 vijalnih zvez
- zamenjavo lopatic prve stopnje turbine
- zamenjavo lopatic 18. vrste kompresorja

Popravljeni rotor so pod vodstvom dobavitelja zmontirali in poskusili z obratovanjem v dneh od 3. do 5. marca 1980. Preverjanje, preizkusi in meritve, ki jih je vodil dobavitelj v sodelovanju z investitorjem, so dali pozitivne rezultate. Vibracije agregata so bile znižane na sprejemljive vrednosti. Pred rekonstrukcijo so vibracije znašale preko 80 u, po rekonstrukciji pa 20 u. Temperature v medkolotnih prostorih pred popravilom so znašale na desni smeri plinskega toka 300°C na levi 350°C, po popravilu pa so znašale na desni strani 300°C, na levi strani 245°C. Investitor je zahteval dodatno razlago za neenake temperature desne in leve stra-

Rotor plinske turbine, plinsko-parne elektrarne DO TET. V ospredju je 18 stopenj kompresorskega dela, v sredini gorilniški del rotorja, na zadnjem delu rotorja so tri stopnje lopatic plinske turbine. Teža je 16 ton, dolžina 8 m in premer 2,3 m.

ni. Dobavitelj je dostavil postopek preverjanja merilnega sistema temperatur, pri katerem se sukcesivno izločajo možni vzroki napačnih meritev.

Preverjanje meritev temperatur bo torej izvedeno, da se ugotovi, kje tiči vzrok neena-

kih temperatur. Predstavnik ACEC meni, da je kazanje neenakih temperatur posledica različne dolžine termoelementov.

Registrirane temperature so pod dopustnimi vrednostmi, na katere je nastavljena temperaturna zaščita turbine 342°C

in je dobavitelj ocenil, da je rekonstruirana turbina sposobna za obratovanje. Investitor se bo tej oceni lahko pridružil šele, ko bo razčiščen vzrok velike razlike temperatur leve in desne strani.

Na podlagi pozitivnih rezultatov rekonstrukcije plinske turbine ena je dobavitelj dne 5. 12. 1979 predložil investitorju podroben program obnove rotorja turbine dve v obliki zvezka z naslovom:

Outage Plan Termoelektrarna Combustion Turbine
Yugoslavia Trbovlje
No. 2-17 A 411 — W 251 B1

Investitor je predloženi program, ki je zahteval popravilo rotorja v reperaturni tovarni Houston sprejel in so turbino dve pod vodstvom dobavitelja demontirali ter rotor dne 28. 2. 1980 odpravili z gradbišča. Popravilo rotorja je v teku. Dobavitelj pa je obvestil investitorja, da bo rotor pripravljen za skupni pregled v prvem možnem roku v tednu 19. 5. 1980, najpozneje pa v tednu od 2. 6. 1980.

Pri tem je dobavitelj obvestil investitorja, da bo zreduciral obsege popravila, če bo boroskopska metoda pokazala, da matice varovalnega obroča koluta 1. vrste niso razpokane. Investitor je zavrnil zreduciranje obsega popravila in vztraja na skupno potrjenem programu popravila, ki zajema popolno razstavitev rotorja, da bi v celoti lahko pregledali tudi stanje matic varovalnega obroča koluta 1. vrste, česar z boroskopsko metodo ni mogoče neoporečno izvesti. Razen tega je treba zamenjati vse matice z nekadmiranimi.

Oljno gospodarstvo je v zaključni fazi in bi do 31. 5. 1980 instaliralo tudi UKV zvezo med ranžirno železniško postajo Trbovlje in elektrarno zaradi manipulacije z vagonskimi cisternami. Vendar je zaradi počasnega dotoka potrebnih finančnih sredstev ogrožen tudi datum usposobitve

oljnega gospodarstva, ki je predviden 31. 12. 1980.

V TET moramo izvršiti tudi zaključno delo na oljnem gospodarstvu, le to pogojuje pridobitev dovoljenja za obrato-

vanje. Do zgraditve oljnega gospodarstva pa bo plinsko parna elektrarna imela dovoljenje le za poizkusno obratovanje.

Drago Nučič

Vse je odvisno od povečanja cene

Še pred zamrznitvijo cen v začetku junija t.l. je imel generalni direktor SOZD EGS, Janez Sterniša, dipl. inž., intervju za časopis Elektrogospodarstvo. Iz informativnega biltena SOZD EGS povzemamo ta intervju zaradi aktualnosti.

Izgube, ki jih je v prvem letošnjem trimesečju zabeležila večina delovnih organizacij elektrogospodarstva, niso samo prehodnega značaja. Izgub se ne bomo otresli niti v polletju niti v devetmesečnem obračunu poslovanja. Kaj bo z izgubami konec leta pa je skoraj v celoti odvisno od drugega povišanja cen električne energije, ki naj bi bilo izvedeno s 1. julijem letošnjega leta. Situacija v slovenskem elektrogospodarstvu je torej izredno kritična, saj nam po napovedani polletni izgubi po zakonskih določilih sledi sanacijski postopek.

Vsa ta vprašanja so v tem trenutku za nas izrednega pomena. O tem je govoril generalni direktor sozda Janez STERNIŠA.

Je situacija res tako kritična?

Sterniša: »Situacija je res kritična, ne samo v prvem trimesečju ampak bo prav tako kritična v polletju in še v tretjem trimesečju, saj tudi v devetmesečnem obračunu poslovanja predvidevamo izgubo. Če se bo cena električne energije povečala za toliko, kot predlagamo, torej za 32,7 odstotka s 1. julijem, potem bomo letošnje leto končali brez izgube, tako elektrogospodarstvo kot premogovništvo. Zaradi »nizke poletne sezone«, manjše porabe v poletnih mesecih pa nikakor tudi z drugim povečanjem cen ne moremo preprečiti izgube v devetmesečnem obračunu, saj je z manjšo porabo manjši tudi skupni prihodek.

Situacija bo v skoraj vseh organizacijah združenega dela v elektrogospodarstvu izredno kritična. To pomeni, da se moramo že sedaj pripraviti in poiskati potrebno sodelovanje, da prebrodimo najhujše.

Zato zavzemamo vse potrebne ukrepe, tako v okviru ISE, kot republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo. Prepričan sem, da bo pomoč uspešna«.

Ena od bistvenih značilnosti trimesečnega obračuna je, da je povečanje naših stroškov v letošnjem letu minimalno in je torej vzrok izgube, tako trimesečne, kot tistih ki sledijo v polletju in devetih mesecih, izven naših možnosti. Kakšno je vaše mišljenje o teh vprašanjih?

Sterniša: »Na elektrogospodarstvo moramo vedno gledati kompleksno kot celoto, torej tako čisto elektrogospodarstvo kot premogovništvo. Kakršnakoli delitev prej ali slej povzroči niz napačnih zaključkov. Lahko ugotovim, da ni prav nobena izguba, nastala v prvem letošnjem trimesečju, posledica povečanja stroškov, ker smo stroške povečali le za 1 odstotek v primerjavi z lanskimi, kljub temu, da sta proizvodnja in prodaja v primerjavi z lanskim letom porasli za 10 odstotkov.

Torej je treba vzroke izgub iskati drugje. V prvem trimesečju je izpadel prispevek iz nizke napetosti, s katerim je bilo treba pokriti izgubo in sklade skupne porabe iz leta 1979, predvsem v premogovništvu. Poleg tega smo v letošnjem letu načrtno manj obratovali s termoelektrarnami in kupovali energijo drugje.

Vrednostno pomeni ta nakup trikratno vrednost nakupa iz istega obdobja lanskega leta. To je seveda zmanjšalo skupni prihodek in povečalo izgubo. Tretji element je nepravočasno povečanje cen električne energije in komercialnega premoga. Namesto s 1. januarjem so se cene električne energije povečale šele 8. februarja in to za manjši odstotek, kot je bilo dogovorjeno na ISE, cene komercialnega premoga pa so bile razrešene šele v letošnjem aprilu.

Kljub vsem objektivnim pogojem nastanka izgube v elektrogospodarstvu pa nam ob napovedani polletni izgubi, strogo upoštevajoč zakonska določila, le grozijo ukrepi sanacije?

Sterniša: »Pravno gledano je res tako. Vendar menim, da ne bi smeli v naši panogi govoriti o sanaciji. Kot sem že povedal, se v stroških zelo disciplinirano držimo družbeno dogovorjenih in z resolucijo določenih meja. Isto velja tudi za področje osebnih dohodkov, kjer smo prav tako precej pod povprečjem gospodarstva. Te trende bomo verjetno obdržali tudi v polletju. To pomeni, da se v vseh elementih, na katere imamo sami vpliv, držimo družbeno dogovorjenih okvirjev.

Gre torej za vrsto neusklajenih odnosov, ki imajo predvsem sistemski značaj. Povedano nekoliko bolj preprosto, gre za vprašanje določanja cen. Zato se moramo že vnaprej dogovoriti z vsemi institucijami, predvsem pa s službo družbenega knjigovodstva, da nas ne tretira kot izgubaše, ampak kot panogo posebnega družbenega pomena, ki je zaradi objektivnih, družbeno pogojenih okoliščin zašla v težave.

Da bi konec leta izplavali iz izgube je torej potrebno, da se v drugem polletju cene povečajo, in sicer s 1. julijem za 32,7 odstotka. Sicer pa...?

Sterniša: »V primeru, da drugo povišanje cen ne bo pravočasno ali ne v taki višini, kot je predlagano in dogovorjeno na ISE, se bomo tudi konec leta znašli v izgubi. V tem primeru bo treba poiskati nove finančne vire, za katere pa trenutno še ne vemo, saj je znano, da je prispevek iz nizke napetosti v celoti angažiran za pokrivanje našega skupnega prihodka.

Sodeč po trimesečnem obračunu je situacija najbolj kritična v premogovnikih in termoelektrarnah. Kaj je narajenega, da bi premogovniki in TE prebrodili te težave, saj je postalo izredno pereče tudi vprašanje izplačevanja osebnih dohodkov?

Sterniša: »Vedno je tako, da se v primeru, ko se skupni prihodek ne pokriva v celoti, težave nakopičijo v kolektivih, kjer je večji delež živega dela. Zlasti na področju likvidnosti je bilo razrešenih precej problemov. ISE je s polnim razumevanjem težav, ki so nastale, sodelovala pri razreševanju vseh teh problemov. Naj omenim samo zadnji ukrep ISE, ko je bilo iz prostih, neangažiranih energetskega sredstev razporejeno 300 milijonov dinarjev na tri temeljne banke — Velenje, Trbovlje, Maribor — in so ta sredstva šla direktno za pokrivanje akutnega pomanjkanja obratnih sredstev v najbolj ogroženih kolektivih.

To je seveda le trenutna rešitev. Pripravljamo pa dokončno razrešitev vprašanja trajnih obratnih sredstev kot tudi dokončno razrešitev potreb po kratkoročnem angažiranju razpoložljivih investicijskih sredstev. Znano je, da se sedanjemu sistemu zbiranja amortizacije za skupne naložbe ne sklada z možnostmi elektrogospodarstva, še zlasti ne v sedanjem težkem likvidnostnem položaju. Seveda pa bo treba konec leta vse naše obveznosti poravnati.

Če se še enkrat povrnemo na področje cen, ki je za nas izredno pomembno, se samo po sebi zastavlja vprašanje, kakšne so splošne možnosti, da bi dejansko dosegli predlagano in dogovorjeno povečanje cen v letošnjem juliju?

Sterniša: »Postopek za drugo letošnje povečanje cene električne energije je stekel, tako preko ISE kot preko republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo. Sama situacija, ki jo karakterizira hitra rast življenjskih stro-

škov je takšna, da bodo težnje za čim manjšim povečanjem cen električne energije v letošnjem polletju. Torej za manj kot je to sprejela ISE. Pri tem moram poudariti, da tovariši iz komiteja za energetiko, zavoda za cene in ISE ne oporekajo upravičenosti našega zahtevka za povišanje cen. Sklepi na ISE so bili sprejeti na podlagi temeljite razprave med porabniki in proizvajalci o ovrednotenju letošnje elektroenergetske bilance, tako da ni takega nasprotovanja povišanju cene. Vendar je slovenski gospodarski položaj precej težak in zato priporočila, naj bi le ne povišali cen za tolikšen odstotek kot je predlagano. Poiskali naj bi možnosti za znižanje stroškov v celotnem elektrogospodarstvu in skušali najti še kakšno drugo možnost za kritje skupnega prihodka izven povišanja cen.

In kakšne so te možnosti?

Sterniša: »V tem trenutku jih ne vidim, razen v zmanjšanju obsega investicij.

Višanje jaška Ripenda z uporabo premične delovne platforme ALIMAK

V enem izmed naših najstarejših premogovnikov v Raši so pričeli zadnja leta izvajati obširni investicijski program. Del tega programa obsega tudi odpiranje jame Ripenda.

DO RGD izvaja dela na glavnem izvoznem jašku. Potrebno je poglobiti že obstoječi jašek, premera 5 m za okoli 200 m in nato kompleten objekt opremiti s »šahtno« armaturo, v skupni dolžini šeststo metrov.

Delo na jašku Ripenda je vsekakor eno izmed najbolj zanimivih del, ki jih trenutno izvaja DO RGD, TOZD RIG, predvsem zaradi uporabe nove opreme oz. tehnologije.

Za izdelavo jaškov od spodaj navzgor že dalj časa v svetu (in tudi doma) uporabljajo opremo in tehnologijo znane švedske firme LINDEN — ALIMAK. Delo poteka v dveh glavnih fazah in to:

v prvi fazi opravljamo dela višanje jaška od spodaj navzgor v manjšem profilu (ploščina del. platforme), nato po preboju sledi razširitev na definitivni profil od zgoraj navzdol.

Oprema se sestoji iz zobatih vodilnic dolžine enega do dveh m, ki se pritrdijo na steno jaška z ekspanzijskimi sidri ($d = 800 - 1200$ mm). Po teh vodilnicah premikajo kletko s pnevmatskim pogonom, nad katero je montirana preklonjena del. platforma (2×2 m).

V vsak segment vodilnic so vgrajene cevi za komprimiran zrak (pogon, vrtna oprema, zračenje) in vodo ter cevi za telefonski oz. strelni kabel.

Oprema je dimenzionirana za izdelavo jaškov (in tudi strmih nadkopov) dolžine (globine) 150 — 200 m in naklone teh objektov od $40 - 90^\circ$.

Hitrost premične del. platforme navzgor je okoli 0,2 m/s in navzdol 0,3 m/s. Poraba komprimiranega zraka znaša 10 — 14 m³/min pri tlaku 6 atm. Minimalno potrebni tlak za normalno delo znaša okoli 5 atm.

Sama tehnologija višanja jaška je zelo enostavna in se sestoji iz osnovnih delovnih operacij: vrtanja, odstreljevanja in nakladanja.

Pogoji za uporabo Alimak — premične platforme so sledeči:

a) transportna — »osnovna« proga na spodnjem horizontu (startni položaj Alimak — platforme),

b) urejena dobava komprimiranega zraka,

c) geomehanski pogoji — hribine s povprečno trdnostjo 600 kp/cm².

Dela lahko potekajo tudi v kvalitetno slabših hribinah — potrebno pa je pritrditi Alimak — vodilnice na obstoječo osnovno podgradnjo.

Montan-geološki pogoji v Raši oz. jami Ripenda so zelo ugodni. Hribina je kvalitetna (kredni apnenec s trdnostjo okoli 860 kp/cm², pojavov metana ni (nemetanski del jame), voda pa se pojavlja le v obliki kapljic.

Povprečni delovni cikel sestavljajo sledeče faze:

prevoz ljudi iz osnovnega horizonta na delovišče, vrtnenje z delovne platforme, polnenje vrtn, umik — spuščanje ljudi, odstreljevanje, zračenje ter nakladanje materiala. Pred ponovno odstrelitvijo odstavka (dolžine 1,5 — 2 m) in po pregledu čela delovišča vodilnice podaljšajo za potrebno dolžino (praviloma za 1 nov segment dolžine 2 m).

Odstreljeni material pod jaškom deponirajo oz. nakladajo odvisno od poteka delovnega ciklusa. Najbolj ugodno pa je nakladanje po dveh do treh odstreljih.

Dela v jami Ripenda so pričeli 12. 3. 1980. Predhodno je bilo potrebno izdelati 6 m jaš-

ka z odstreljevanjem, kar je pogoj za montažo Alimak premične platforme. Sledila je izdelava krivine (polmera 5 m) oz. prehoda iz vertikalnega dela v horizontalni del. Po končanih pripravljalnih delih so pristopili k montaži — pritrditvi zobatih vodilnic na steno že izdelanega jaška, v krivini in v horizontalnem delu ter končno k montaži kompletne Alimak platforme (tip: STH — 5L) skupaj s pomožno (servisno) premično platformo ALI-CAB. Kompletna montažna dela so opravili v sedmih izmenah, kar je zelo ugodno.

Izdelava jaška v profilu 2,2 m x 2,2 m (ca 5 m³) je končana s prebojem 19. 5. 1980, točno ob 11,00 uri v prisotnosti predstavnikov investitorja

— IUR (Istarski ugljenokopi Raša).

Doseženi napredki so bili izredno visoki (tudi po oceni predstavnikov firme LINDEN — ALIMAK) in so znašali v povprečju okoli 5,30 m/dan. Doseženi pa so bili tudi napredki od 6 m/dan. Pri delu je bilo zaposlenih pet do šest rudarjev na izmeno.

Moram omeniti, da so izredni napredki in kvalitetno opravljena dela zainteresirali veliko rudarskih strokovnjakov, predvsem iz SRH, tako da so organizirali več strokovnih ogledov našega delovišča.

Za dosežene delovne uspehe v Raši iskreno čestitamo vodstvu gradbišča kakor tudi vsem zaposlenim!

Stašo KINK

Nekaj za vajo, ostalo zares

Skupna reševalna vaja vseh reševalnih moštev rudnikov Slovenije je bila letos v rudniku Kanižarica.

Namen takih vsakoletnih vaj je, da ugotovimo, koliko časa potrebujejo reševalna moštva rudnikov, da lahko nudijo svojo pomoč.

Po poklicu vseh rudnikov Slovenije je trinajst ekip v soboto 14. junija 1980 po 5. uri zjutraj s po pet člani reševalnega moštva krenilo iz svojih baz. Nekaterе ekipe so že po pičli uri pričele z akcijo. Ekipе Zaslavskih premogovnikov so prejele klic na pomoč ob 5. uri in 5 minut in je prva ekipa intervenirala že ob 8. uri 10 minut, kar je vsekakor zelo hitro in uspešno.

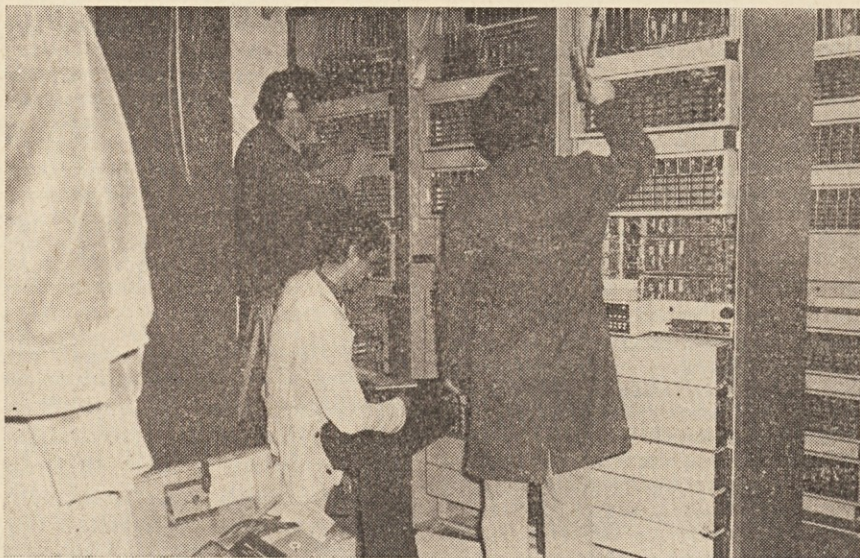
Tudi drugi del vaje, namenjen tovariškemu srečanju reševalcev rudarjev, je odražal v polni meri veselo razpoloženje in prisrčen tovariški odnos, kar se je nekoliko zlivalo z dogodki

v preteklosti, saj smo bili na prijaznem kraju ob Kolpi, kjer se je tovarštvo utrjevalo s krvjo in kjer je precej naših fantov po dolgi poti prav tu vstopalo na svobodno slovensko zemljo.

Še vsi pod vtisom uspele skupne vaje smo bili takoj naslednji dan reševalci v Hrastniku presenečeni. Poziv za akcijo v nedeljo 15. junija po 10. uri dopoldne ni bil več reševalna vaja, temveč popolnoma resna zadeva.

V slepem-presipnem šahtu vzhodnega talnega sklada je nenadoma močno zagorelo in od delčni nadzornik je ob 9.20 videl v izstopni poti gost dim, po samem šahtu od spodaj navzgor je bil pa pristop nemogoč zaradi vsipanja žerjavice.

V takem primeru je bila umestna le intervencija reševalnega moštva. Vaja čim hitrejšega sklica se je sedaj ponovila z razliko v resnosti primera, kjer

Glavna telefonska centrala našega kombinata, ki je neprekinjeno obratovala od leta 1958 dalje, je postala zadnja leta prava cokla v telefonskem prometu. Zato so se samoupravni organi odločili, da nabavimo in montiramo novo centralo. V teku je montaža nove centrale Iskra tik PABX, 300 C. Glavni monter je Miroslav Ganjto iz Iskre, TOZD Montaža.

Foto A. Bregant

so reševalci še enkrat praktično pokazali sposobnost hitre intervencije. V dobrih 40 minutah smo uspeli s tihim sklicem pripraviti za intervencijo docela vse tehnično vodstvo in ekipo reševalnega moštva. Prav tako je moštvo ene ekipe na tihi poklic iz Trbovelj interveniralo že v pičli uri. Pripominjamo, da se je to dogodilo v nedeljo, torej na nedelovni dan, ko je bilo potrebno posebej poskrbeti za kurirje in prevozna sredstva.

Ekipe reševalnega moštva so morale del rudarskih prostorov, v katerih je izbruhnil ogenj, zapreti.

S tem v zvezi dajemo naslednje pojasnilo:

Takojšnje zapiranje predela jame ogroženega s požarom je bil tehnični in varnostni ukrep. Zaradi stalnega vsipavanja žerjavice po šahtu in popolne nevidljivosti v zgornji izstopni poti na koti 138, je bil pristop k mestu požara v kapi šahta praktično nemogoč ali vsaj nesmotrn (popolna nevidljivost). Neposredno gašenje požara torej ni bilo izvedljivo. Ogenj (požar) smo morali čimprej pogasiti, ker se je v pripravnih progah zaradi prekinitve električne energije (zgoreli so kabli)

ustvarila separata prezračevalna naprava in je obstajala nevarnost, da bo metan prešel v nevarne koncentracije..

Zapiranje smo morali izvesti kar najhitreje in istočasno v

obeh pristopih, zato smo ga izvedli z balami tervola, ki smo jih na stikih s steno zatesnili z glino.

Ker smo zaradi nabave in transporta tesnilnega materiala z zapiranjem zakasnili do ponedeljka do 3. ure 15 minut in je analiza plinov v zaprtem prostoru nakazovala možnost formiranja mešanice metan-zrak v nevarno eksplozijsko zmes, smo morali iz jame takoj povleči vse ljudi in prepovedati vstop tudi dopoldanski izmeni.

Po 12. uri smo na podlagi analize plinov ugotovili, da ta nevarnost eksplozije ne obstaja več in smo pričeli z normalno proizvodnjo. Zaradi požara v vzhodnem talnem skladu v redni proizvodnji ni delala ena izmena rudarjev. Tudi to izgubo smo delno nadomestili z delom v jami Ojstro. Vzhodni talni sklad je namreč odkopno polje, ki se šele pripravlja za odkopavanje in sedaj še ni vključeno v redno proizvodnjo. Vzrok požara lahko samo domnevamo. Ugotovili ga bomo po ogledu, ko bodo prostori zopet odprti.

E. K.

RGD na gradbiščih v ZR Nemčiji

RGD TOZD RIG izvaja rudarsko investicijska dela preko PZ RUDIS v ZRN s firmo Deilmann — Haniel iz Dortmund Kurla že dvanajst let, od 28. 9. 1968, s firmo Frölich & Klüpfel pa deset let, od 22. 6. 1970. leta.

Naši delavci so razporejeni na enajstih gradbiščih v Porurju, pri delih s firmo D-H in na devetih gradbiščih pri delih s firmo Frölich & Klüpfel.

Na dan 30. 4. 1980 je bilo zaposlenih rudarjev, nadzornih in vodstvenih delavcev.

pri D-H	pri F & K	Skupaj
59	149	208

Delavci RGD so na dvajsetih gradbiščih razvrščeni z ostalimi delavci (osmimi člani) RUDIS, ki so tudi prisotni pri izvajanju rudarsko investicijskih delih.

RGD je bil v prvih letih z GZL iz Ljubljane po številu razporejenih delavcev na prvem mestu.

Ostali člani RUDIS iz leta v leto povečujejo število delavcev tako, da je bilo na dan 31. 12. 1979 v ZRN 2.398 delavcev.

RGD ima trenutno nasproti skupnemu številu zaposlenih le 8,7 % delavcev v ZRN. Vem, da je rudarstvo zelo pomembno

doma in v tujini pri premagovanju energetske krize. Na drugi strani pa potrebuje naša družbena skupnost devize. Ovi-

ra za povečanje števila delavcev RGD v ZRN je v šestmesečni obvezni delovni dobi, ki jo opravi delavec doma pred raz-

poreditvijo na delo v tujino in pomanjkanje rudarjev za prevzeta in bodoča dela v domovini.

ŠTEVILO RAZPOREJENIH DELAVCEV RUDISA PRI NEMŠKIH PARTNERJIH
v času od 31. 12. 1978 do 31.12. 1979

Mesec	D.-H.	F.&K.	TH.	Walter +Wag.	G.&K.	GTG	HK	Trapp	Rudis	%
31. XII. 1978	413	258	478	49	178	166	30	—	1.562	100,0
1979										
1.	420	277	476	50	186	159	31	—	1.599	102,4
2.	432	273	469	48	211	157	54	—	1.643	105,2
3.	477	272	468	56	212	157	53	—	1.694	108,5
4.	476	268	502	54	234	156	47	—	1.737	111,2
5.	507	292	490	62	261	173	44	—	1.829	117,1
6.	501	284	482	61	288	172	44	—	1.832	117,3
7.	496	280	492	62	290	173	54	—	1.847	118,3
8.	515	278	534	76	294	181	54	—	1.939	124,1
9.	514	262	550	85	292	181	73	7	1.994	127,7
10.	543	281	588	104	336	242	73	16	2.183	139,8
11.	580	277	583	102	400	265	121	16	2.344	150,1
12.	577	291	581	101	443	262	127	16	2.398	153,5
Povečanje	164	33	103	52	265	96	97	16	836	
%	39,8	12,8	21,6	106,6	148,9	57,8	323,3	16	53,52	

GIBANJE ŠTEVILA RAZPOREJENIH DELAVCEV PO MATIČNIH DO
v času od 31. 12. 1978 do 31. 12. 1979

Mesec	RIG	GZL	ZVS	RGPK	GIRK	RGPV	REIK - KOL	RI	RUDIS	Povečanje
31. 12. 1978	224	471	272	301	60	172	57	5	1.562	
1.	222	463	302	299	68	169	71	5	1.599	37
2.	221	483	309	303	89	162	71	5	1.643	44
3.	218	491	321	301	103	160	95	5	1.694	51
4.	216	516	342	301	103	159	94	6	1.737	43
5.	211	539	389	308	104	157	95	6	1.809	72
6.	212	539	394	329	102	156	94	6	1.832	23
7.	208	556	412	302	113	156	94	6	1.847	15
8.	206	588	458	302	109	177	93	6	1.939	92
9.	200	643	443	303	105	198	94	6	1.992	53
10.	196	694	502	319	113	218	134	7	2.183	191
11.	196	713	517	395	119	266	131	7	2.344	161
12.	194	706	548	423	119	272	129	7	2.398	54
Povečanje	—30	+235	+276	+122	+59	+100	+72	+2	+836	+836
%	—15,5	49,9	101,5	40,5	98,3	58,1	126,3	40,0	53,52	

Mislim, da pri obeh prikazanih pregledih ni potreben komentar. Dodal bi le še to, da je po planu do prvega polletja 1980

predvideno povečanje za 1212 delavcev, na 3610 delavcev.

Po prikazanih podatkih o številu delavcev so pomembni tu-

di podatki o doseženi realizaciji brez 13 % davka (Mwst.)

DO	Realizacija	Letna na delavca	Mesečna na delav.	Na delavnik	%
	11,94	106,27	106,27		
RGD	10,298.324,82	49.356,94	4,113,08	240,09	103,88
GZL	26,981.398,17	47.959,26	3.996,60	236,19	102,19
ZVS	17,647.615,20	45.025,17	3.752,10	222,59	96,31
RGP-K	14,134.447,56	45.025,64	3.752,14	226,36	97,94
GIRK	4,302.667,52	42.613,33	3.551,11	216,94	93,86
RGP-V	8,743.667,50	47.059,57	3.921,63	236,40	102,28
REIK-K	3.910.560,00	41,851,03	3.487,59	222,77	96,38
RE	243.857,32	40.642,89	3.386,91	(203,21)	—
RUDIS	86,262.537,91	46.445,13	3.870,43	231,13	100,00
	100,00	100,00	100,00		

Iz navedenih podatkov je razvidno, da dosegajo delavci RGD najboljše rezultate v primerja-

vi z doseženo realizacijo RUDI-SA.

Člani kolektiva DO RGD — TOZD RIG, gradbišče v Ibbenbüurnu — ZR Nemčija, so se ob smrti predsednika republike vpisali v žalno knjigo.

Neodvisna, socialistična, enotna, samoupravna in neuvrščena Jugoslavija bo trajen spomenik Titu — to so bile uvodne misli, ki so jih vpisali v žalno knjigo podpisniki. Poleg članov našega kolektiva, se je med prvimi vpisal v žalno knjigo in sodeloval na žalni komemoraciji generalni direktor zahodno nemške firme Preussag AG g. Kropp Ulrich. Veliki žalujoči družini naših sodelavcev so se priključili tudi številni drugi predstavniki firme Preussag AG in F& K. Po komemoraciji so skupaj prisostvovali direktnemu televizijskemu prenosu pogreba maršala Tita. Nemška televizija ga je namreč v celoti prenašala. Delavci drugih gradbišč so se udeležili drugih žalnih komemoracij v jugoslovanskih klubih, kjer so se vpisali v žalne knjige.

(Foto Ivo Zupan)

Samoupravna organiziranost

Delavci RGD na gradbiščih F&K in D-H imamo dva svoja voljena predstavnika, člana DS TOZD RIG, ki se udeležujeta zasedanj DS v domovini. V ZRN pa sodelujeta kot predsednika sveta gradbišča. V svetu deluje osem do štirinajst članov, del teh pa dela še v petčlanski disciplinski komisiji. O zasedanju sveta gradbišča vodi jo zapisnik, ki ga pošiljajo na DS TOZD RIG s predlogi za dopolnila samoupravnih aktov.

Prihodnjič bom napisal še kaj o našem življenju v tujini.

Ivan Zupan

Dohodkovni odnosi med TOZD in delovno skupnostjo skupnih služb ZPT

Medsebojna funkcionalna in delovna povezanost temeljnih organizacij in delovne skupnosti v delovni organizaciji ZPT ima svoje posledice in odsev v dohodkovnih odnosih med tako imenovanimi proizvodnimi TOZD in delovno skupnostjo, ki opravlja zanje administrativna, pomožna in tem podobna dela skupnega pomena. Osnova za dohodkovne odnose med že omenjenimi subjekti je princip svobodne menjave dela, ki je v bistvu urejen z zakonom o svobodni menjavi dela, pa tudi s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci združenih TOZD in delavci delovne skupnosti. Na temelju teh dveh aktov je delovna skupnost za leto 1980 izdelala, temeljne organizacije pa sprejele, ovrednoten program dela delovne skupnosti. V tem programu so navedena in ovrednotena dela in naloge, ki jih bo delovna skupnost opravljala za temeljne organizacije ter določeni stroški in druge obveznosti in izdatki, ki jih bo imela delovna skupnost v zvezi z opravljanjem teh del.

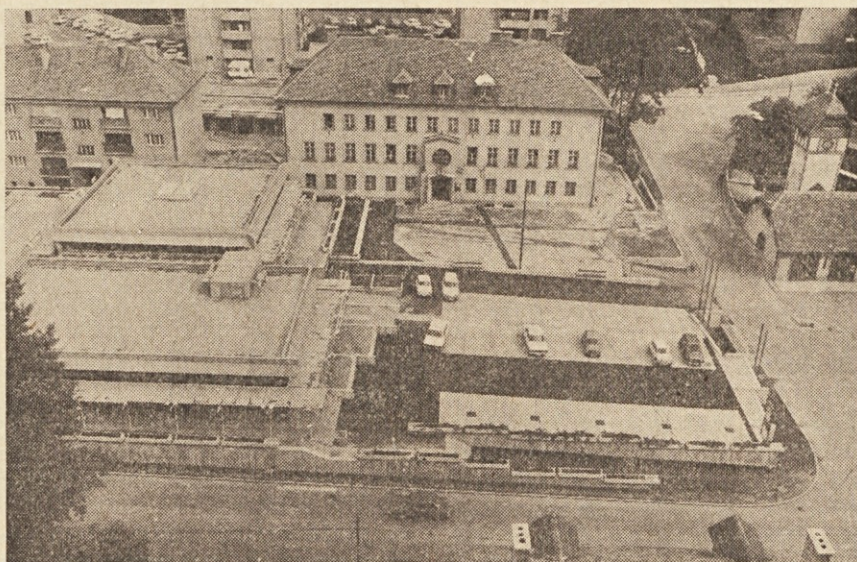
Določila samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih, katerih konkretizacija je ovrednoten program dela, se v praksi uresničujejo tako, da se pripadajoči mesečni znesek potreben za delo skupnih služb, zaračuna temeljnim organizacijam po vnaprej izdelanem in sprejetem razdelilniku v odvisnosti od količine dela in potrebne kvalitete za posamezno temeljno organizacijo. Delovne skupnosti pomožnih dejavnosti ne sodelujejo pri zagotavljanju sredstev za financiranje del skupnega pomena. Navedeni način zagotavljanja sredstev za delo skupnih služb je v praksi dober in učinkovit pod pogojem, da se

proizvodni proces, cene proizvodov in stroški gibljejo v okviru plana (ter v primeru, ko so planirani rezultati glede dohodka preseženi. V nasprotnem primeru, to pa se pri nas ponavlja iz leta v leto, pa moramo nesporno ugotoviti, da način tako imenovanih dvanaajstin ni čisto ustrezen. Zagovarjati moramo namreč princip, da mora biti dohodek delovnih skupnosti v soodvisnosti in logični povezavi z doseženim dohodkom temeljnih organizacij, torej princip, po katerem se dohodek delovnih skupnosti ne more oblikovati na nek avtonomen, neodvisen način. Po tej poti pridemo v našem konkretnem primeru do ugotovitve, da tudi delovne skupnosti nosijo in morajo nositi del rizika za uspešnost poslovanja temeljnih organizacij in da bo treba potemtakem ob polletnem pregledu doseženih rezultatov najti ustrezen način izračuna zneskov, ki pripadajo delavcem skupnih služb za opravljeno delo temeljne organizacije ob upoštevanju poslovnih uspehov, ki so jih le-te

dosegle ter ob upoštevanju količine in kvalitete opravljenega dela in prihrankov delavcev skupnih služb glede na planirano nadurno delo in materialne izdatke.

V dosedANJI praksi v kateri so bile temeljne organizacije v stalni negotovosti glede dohodka za pridobljeni premog, tako energetskega kot tudi komercialnega, nismo zasledili omembe vrednih težav pri zagotavljanju »dvanaajstin« za financiranje svobodne menjave dela izvirajoče iz ovrednotenega programa dela delovne skupnosti.

Določene, čeprav premostljive težave pa so se pojavile pri obračunavanju del, ki jih program dela ni predvideval in so bila opravljena z nadurnim, še največ pa s sobotnim in nedeljskim delom. Izdane fakture za povračilo izplačanih osebnih dohodkov so se iz nekaterih temeljnih organizacij vračale kar z obratno pošto, to pa je povzročalo težave pri odobranju plačila za nadurno delo ter težave v finančnem sek-

Okolica upravne zgradbe SOZD REK EK in DO ZPT je dobila z ureditvijo zunanosti novozgrajenih trgovskih paviljonov, na Trgu revolucije v Trbovljah, novo podobo.

Foto A. Bregant

torju. V najnovejšem času so se razmere na tem področju na osnovi osebnih pogovorov sicer nekoliko uredile, vendar pa nam že dosedanje težave kažejo na to, da bo treba področju svobodne menjave dela v bodoče posvetiti vso skrb in ustrezno potrebam enih in drugih poiskati nove rešitve, ki bodo v interesu vseh, delavcem v skupnih službah pa zagotavljale enakopraven položaj glede pridobivanja in razporejanja dohodka in čistega dohodka.

Drago Hribar

Iz varstva pri delu

Povečano število poškodb pri delu v DO ZPT in RGD v letošnjem letu je v mesecu maju že krepko preseglo povpreček preteklega leta. V tem sorazmerno dolgem času se nesreče pojavljajo v povečanem številu, kar nas opozarja, da številnejši primeri poškodb niso le običajen spomladanski porast, temveč posledice sprememb dela in okolja.

Ker je bil najbolj opazen in v razmerju na zaposlene največji odstotek poškodb v DO RGD, TOZD investicijske gradnje, smo jim posvetili posebno pozornost in jih kot problem posebej obravnavali skupno s tehničnim vodstvom te delovne organizacije.

Analiza poškodb je pokazala, da se zaposleni najčesteje poškodujejo pri hoji v obratnem prostoru, pri transportu in z raznim mehaničnim orodjem. Pojasniti moramo, da pri opredeljevanju vzroka poškodbe pri hoji v obratnem prostoru ali pri transportu ni ostre meje, ker poškodba najpogosteje nastopa zaradi obeh vzrokov hkrati. Tako se na primer poškodba, ki je nastala pri preno-

su nekega predmeta (ročni transport) po progi, kjer so založena in spolzka tla, po opravljenih lahko pripisuje transportu, kakor hoji v obratnem prostoru.

Dejanski povzročitelj vseh evidentiranih poškodb pa so predvsem neurejene, često blatne in spolzke pohodne poti zlasti v nagnjenih progah, ki pogosto založene z raznim materialom otežujejo že normalen prehod, za prenašalca bremen pa so v pogledu varnosti vsakakor neprimerne.

Večino nevarnih poškodb pri transportu povzročajo dvigalne naprave na gondolah visečih enotirnic. Dvigalka na gondolah so namreč fiksno vgrajene in jih zato pregledujejo v jami in jih tudi (slabo) popravljajo. Vsaka okvara zapornega čepa ali njegova nepravilna raba pa ima lahko hude posledice pri uporabi dvigalk. Vse poškodbe pri nenadni sprostitvi ročice na dvigalki so težke.

Poškodbe pri transportu so pa pogostejše tam, kjer morajo predmete česče prelagati, to je pri prelaganju predmetov iz enega transportnega sredstva v drugo (voziček — monorail) ali pa pri sprotne ročnem umiku železnih predmetov nepravilnih oblik iz že itak utesnjenih prog odkopnih etaž. Tak, sorazmerno dolg prevoz, s često menjavo transportnih sredstev vezan s prelaganjem materiala, je na gradbiščih RGD že skoraj ustaljen način dostavljanja materiala na delovišče.

Tretji vir poškodb smo omenili strojna orodja, predvsem tista z visečimi deli. Vse prepogosta postaja namreč praksa, da nekatera varovanja pri stroju nadomeščamo kar s provizoriji, ki ostajajo v rabi tudi daljši čas, največkrat vse dotlej, dokler ne povzročijo poškodb.

Tako si razlagamo najpogostejše vzroke, ki v zadnjih mesecih povzročajo povečanje primerov poškodb, ki so v mesecu maju pri približno tristo zaposlenih dosegli število dvajset ali kar 6,6 %.

Po daljši razpravi smo, na podlagi ocen dejanskega stanja

delovnega okolja, pomanjkljivosti in nepravilnosti pri delu, ugotovili naslednje:

Res je, da uporaba pokvarjenih ali pa nepravilna uporaba dvigalk sploh, na gondolah enotirnic, stalno povzroča težje poškodbe. Dvigalka bi morali kvalitetno popravljati v delavnicah, kar je pa nemogoče, ker nimamo ustrezne zamenjave.

Jama Kotredež, kjer imamo tudi največ poškodb, ima zelo dolgo, lomljeno in tesno transportno pot. Zaradi pritiskov so profili zmanjšani, sam sistem obstoječega transporta pa ne dovoljuje enojen način dostave materiala tako, da je prelaganje še vedno številno in nujno.

Sistem odpiranja obzornih prog v nekaterih jamah, ki je vključen v časovni plan s svojo potrebo po repro-materialu in odvozom nakopnine, močno obremenjuje dostavne poti po katerih je transport predviden večinoma za tekoče odkopavanje. Povečana frekvenca prevoza v teh progah povzroča deloma tudi pogoste poškodbe.

Da delovišča v ožjem smislu, kakor tudi njihove pohodne poti niso vzdrževane kot bi bilo to potrebno, je krivo pogosto prestavljanje delovišč z ozirom na razpoložljive ljudi in pomembnost objekta, ki ga gradijo. Zaradi teh prestavitev moštev iz delovišča na delovišče največkrat ni časa, da bi delovišče, ki ga zapuščajo, pred odhodom tudi uredili (počistili).

Delovišča RIG so s tem, da so to pretežno odpiralna dela povsem novih, takorekoč nepoznatih predelov jam specifična glede varnosti dela. Pogoji dela so zelo različni, se hitro in nepričakovano menjajo in jim morajo sproti prilagajati način dela, varovanje in končno:

Naša organizacija združenega dela je ena tistih, ki ima najugodnejšo strukturo delavcev.

Stalno menjajoči pogoji in način dela, težnja po uporabi čim sodobnejše opreme in ostali življenjski pogoji, ki jih lahko nudimo na naših gradbiščih, ne zagotavljajo iz vrst zaposle-

nih take strukture delavcev, ki bi v teh pogojih dela pokrila potrebo za neoporečno varno delo.

Iz tega pojasnila je razvidno, da bo zaradi specifičnih delovnih pogojev na deloviščih RIG procent poškodb na izvršene šihte vedno presegal procent poškodovanih na odkopih. Vendar so bili omenjeni tudi vzroki, ki izvirajo iz naše nedosled-

nosti, ki jo moramo z ustreznimi ukrepi takoj odpraviti.

Enotna, neprekinjena in hitra dostavna pot za transport materiala v obeh smereh, brez zamudnega in nevarnega prelaganja, mora biti zagotovljena že s projektom.

Nujno bo čim hitreje zagotoviti dovolj varnih dvigalk na gondoli enotirnic in s paletami preprečiti ročno prelaganje.

E. K.

Srečanje tehnično-nadzornega osebja iz slovenskih rudnikov v Hrastniku

V soboto 31. maja 1980 smo v okviru ZRGMIT organizirali srečanje tehnično-nadzornega osebja iz slovenskih rudnikov v Hrastniku. Že v letu 1979 je bilo organizirano enako srečanje pod naslovom »Srečanje nadzornikov« v Velenju, na katerem so izrazili željo, da bi ta srečanja postala tradicionalna, menjavali bi le kraj sre-

čanja. Tako smo se na srečanju v Hrastniku dogovorili, da bodo organizirali srečanje v letu 1981 v rudniku Mežica. Namen srečanja je, da se tehnično-nadzorno osebje seznani z delom v slovenskih rudnikih pri uvajanju sodobne tehnologije odkopavanja z delnim ali popolnim mehaniziranim odkopavanjem, uvajanjem strojev za

strojne priprave, posodabljanjem transporta in ostalih delovnih procesov v jami. Bistvo uvajanja nove tehnologije je povečanje produktivnosti in proizvodnje ter humanizacija težkega jamskega dela s katerim bi vzpodbudili zanimanje za ta poklic pri mladih. Poleg strokovnosti pa naj bi srečanje prispevalo k osebnemu spoznavanju in zbliževanju tehničnega osebja slovenskih rudnikov ter vzpodbudilo k večji družabnosti, ki je že tradicionalna in tako značilna za ta poklic, ker izvira iz težkih in nevarnih pogojev dela pod zemljo.

V okviru srečanja tehnično-nadzornega osebja iz slovenskih rudnikov v Hrastniku smo za moške organizirali ob deveti uri v poslovni stavbi strokovno predavanje, za ženske pa ogled Steklarne Hrastnik.

Prvo predavanje z naslovom »Analiza in primerjava sedanjih načinov odkopavanja v REK Velenje in REK EK, Trbovlje, s posebnim poudarkom o doseženi produktivnosti in analizi časa za posamezne delovne faze v delovnem ciklusu«, je imel profesor dr. Rudi Ahčan, drugo z naslovom »Odkopavanje s hidravličnim in samohodnim hidravličnim podporjem na REK EK«, Jože Herman, dipl. ing. rud. ter tretje predavanje Franca Mežnarja, dipl. ing. rud. iz rudnika Mežica o osnovnih ugotovitvah in predlaganih variantnih rešitvah iz prvega dela študije o »Racionalizaciji transporta premoga od odkopov do potrošnikov« (TET, TOL, Cementarna).

Po končanem strokovnem predavanju in ogledu Steklarne smo organizirali prevoz na planinsko postojanko Kal nad Hrastnikom, kjer je bilo pripravljeno kosilo za vse udeležence.

Po izjavi gostov je bilo srečanje dobro organizirano, le deževno vreme je nekoliko pokvarilo še lepše in prijetnejše počutje.

Jože Herman

V dvorani poslovne stavbe v Hrastniku, na Trgu Franca Kozarja, so se 31. maja t.l. zbrali pripadniki — tehnični delavci in nadzorniki iz vseh slovenskih rudnikov. Srečanje je bilo strokovnega značaja. Udeležili so se ga tudi predstavniki občinske skupščine Hrastnik in družbenopolitičnih organizacij.

Foto A. Bregant

Finančni uspeh I. tromesečja 1980

Zakon o knjigovodstvu določa, da organizacije združenega dela sestavljajo periodične obračune, da bi ugotovile rezultate oziroma prihodke in odhodke na koncu posameznih dob med letom. Sestava periodičnega obračuna za tri-mesečno obdobje je obvezna. Delovna organizacija Zasavski premogovniki vključuje v svoji sestavi enajst temeljnih organizacij in štiri delovne skupnosti. V letu 1979 je Premogovnik Kisovec prenehal s poslovanjem in je izbrisan iz registra delovnih organizacij.

Delovna organizacija je omenjeno obdobje zaključila z izgubo. Zakon v tem primeru za tri-mesečno obdobje še ne določa sankcij, v kasnejšem obdobju pa bo izkazovanje izgube pomenilo ogromne napore za izboljšanje stanja. Obrazložitev nastalega stanja je bila sledeča: Za obdobje januar — marec 1980 je bila planirana proizvodnja premoga v višini 348.560 ton, dosežena je bila ob rednih delovnikih v višini 312.803 ton in z dodatnim delom ob prostih sobotah 44.441 ton. Če primerjamo planirane in dosežene proizvodne rezultate vidimo, da so rezultati po količini in kvaliteti doseženi in to količinsko z indeksom 102,5 in po kvaliteti z indeksom 100,2. Količinska proizvodnja je dosežena z dodatnim sobotnim delom, ker so v rednih delovnikih dosegli le 89,7 % od planirane. Večji izpad proizvodnje je predvsem v TOZD Premogovnik Trbovlje.

Izpad celotnega prihodka torej ni bil zaradi nedoseganja proizvodnje po količini in kvaliteti, temveč zaradi zunanjih vplivov, t.j. cene premoga. V gospodarskofinančnem načrtu smo planirali celotni prihodek v višini 1.408.000.000 din ob planirani proizvodnji 1.400.000

ton in ceni 81,85 din/GJ, ki naj bi v letošnjem letu izenačevala komercialni premog z energetskim.

Predvideni celotni prihodek pri doseženi količini in kvaliteti premoga ter planirani ceni za obdobje januar — marec bi znašal:

— komercialni premog
81,85 din/GJ x 1.907.806 GJ
= 156.154.000 din

— energetski premog
81,85 din/GJ x 2.474.058 GJ
= 202.501.000 din

— skupaj premog
81,85 din/GJ x 4.381.864 GJ
= 358.655.000 din

Realizirano pa je bilo naslednje:

— komercialni premog
84.986.735,40 din 44,55 din/GJ

— energetski premog TET
119.243.317,20 din 58,44 din/GJ

TOL
25.876.248,05 din 59,67 din/GJ

— skupaj premog
230.106.300,65 din 52,51 din/GJ

Iz gornjega je razvidno, da je dosežen procent udeležbe v skupnem prihodku na energetskem premogu 71,7 %, realizirana udeležba v ceni na komercialnem premogu pa le 54,4 % ali skupaj 64,1 %.

Izpad celotnega prihodka oz. razlika celotnega prihodka med predvidenim CP in doseženim CP je:

— izpad na komercialnem premogu

predvideni CP 156.154.000 din

doseženi CP 84.987.000 din

razlika — 71.167.000 din

— izpad na energetskem premogu

predvideni CP 202.501.000 din

doseženi CP 145.119.000 din

razlika — 57.382.000 din

— skupaj izpad

predvideni CP 358.655.000 din

doseženi CP 230.106.000 din

razlika — 128.549.000 din

Bilančna izguba TOZD proizvodnje premoga je znašala 55.529.100 din. Ker pa so TOZD stranske dejavnosti začasno oblikovale svoje rezervne sklade in sklade skupne porabe, se ta izguba v zbirni bilanci zniža na 36.541.600 din. Ob pogledu na tako velik izpad celotnega prihodka in na drugi strani potrebno kritje čistega dohodka za sklade 26.424.000 vidimo, da bi planirani celotni prihodek zadostil potrebam delitve čistega dohodka za osebne dohodke, stanovanjsko gradnjo, rezervni sklad, sklad skupne porabe in samoupravno dogovorjene obveznosti do občin (enostavna reprodukcija). V bodoče bo potrebno v našem kolektivu namenjati del čistega dohodka za razširjeno reprodukcijo (poslovni sklad), kajti že več let ne zasledimo delitve v ta namen.

Mira Černe

Na obisku pri naših bodočih rudarjih v domu rudarskega šolskega centra

Odmaknjen od Kisovca pri Zagorju na zelo lepem predelu stoji dom Rudarskega šolskega centra.

Sprejel me je upravnik doma Marjan Fedran, ki skrbi za svojih 151 gojencev s še petimi vzgojitelji.

Razgovor z njim je bil pester, zanimiv, prepleten z veselimi in manj veselimi dogodki in problemi, ki se pojavljajo v domu doraščajočih fantov, kjer skrbe predvsem za vzgojo gojencev, zato poteka delo po obsežnem vzgojnem načrtu, ki se prične z osnovami lepega vedenja, higiene — v prvih letnikih, pa do samoupravljanja v TOZD — v tretjih letnikih.

Kako poteka delo v domu?

Poleg upravnika doma je o tem pripovedoval še vzgojitelj Bogo Gracar. Po pouku in učnih urah se gojenci razporede v skupine. Vsak vzgojitelj skrbi za dvaindvajset gojencev.

Veliko pozornost posvečajo interesnim dejavnostim. Največje zanimanje je za šport, vključeni so v športno društvo Bratstvo, ki jim dovoli so-uporabo zelo lepega velikega igrišča, ki je last krajevne skupnosti. Gojenci so vključeni še v radioamaterski krožek, fotokrožek (temnico so si prav prijetno uredili tako, da so zazidali prostor pod stopniščem), šahovski, marksistični in novinarski krožek. Podarili so mi pet številčk glasila Domski informator, ki so vsebinsko zelo bogate.

Gojenci opisujejo svoje delo v raznih organizacijah, krožkih, v njih so najrazličnejši aktualni politični članki, pa tudi problemi. Zelo lepe so ljubezenske izpovedi, nežne ljubezenske pesmi, ki opisujejo nepopisno veselje in pričakovanje ob odkritju prve ljubezni, pa tudi grenka razočaranja in obup, iz katerega pa je vendarle izhod...

»Dali biti pesimista i prepustiti se patnji, koja ničemu ne vodi«, piše v svoji pesmi gojenec Plančić. Zelo so aktivni v mladinski delovni organizaciji, v družbenopolitičnih organizacijah in kot delegati v samoupravnih organih.

Po ogledu stare in novejš zgradbe doma, ki ga ne moremo prištevati k modernim, imaš vendarle prijeten občutek. Sobe so lepo urejene, či-

Gojenci TOZD RŠC pred internatom v Kisovcu po končanem intervjuju.

Foto Dragica Bergant

ste (za njihov izgled skrbe gojenci sami), čisti in lepo urejeni so tudi ostali prostori. V učilnici stoji nov televizijski sprejemnik, ki so ga učenci sami kupili.

Delo vzgojiteljev ni lahko, saj je za vsakega učenca potreben drugačen pristop, metode dela, pa tudi vzgojni ukrepi.

Svoje delo radi opravljajo kljub temu, da dežurstvo ob sobotah, nedeljah in praznikih ni vedno najbolj prijetno. Nadurno delo, ki ga opravijo z dežurstvom ni plačano, pač pa ga lahko koristijo kot proste dneve, ki pa jih smejo koristiti takrat, ko so najlažje pogrešljivi v domu. Tako se nabere kar »preveč prostih dni« in vzgojitelji menijo, da bi morali biti za dežurstva primerno nagrajeni.

Prispevek opisuje le nekaj utrinkov iz življenja v domu. Morda ga bo prebral kdo od učencev, ki je zaključil osemletko in bi se odločil za poklic rudarja. V domu ga bodo z veseljem sprejeli. V načrtu je tudi gradnja novega doma. Med ostalimi bo imel še naslednjo ugodnost:

Gojenci imajo brezplačno oskrbo v domu, od nagrade, ki

jo dobivajo, prispevajo 1.000,00 din. Varčni gojenci celo pošiljajo nekaj prihranjenega denarja staršem, saj večina izhaja iz socialno šibkih družin.

Objavljamo nekaj misli iz razgovora z gojenci doma:

Ilija Purič — obiskuje prvi letnik in je prišek k nam iz Bosanskega Broda. Pri hiši je pet otrok, oče je zaposlen v rudniku, mama pa gospodinji.

Povedal je naslednje: V začetku je bilo zelo težko, ker nisem razumel slovenskega jezika. Profesorji so razumevali in sprva, ko še ne razumem dobro slovensko, predavajo v srbohrvaščini. Slovenskega jezika se učimo iz knjig. Zelo rad se ukvarjam s športom. Na igrišču sem spoznal tudi precej prijateljev iz Zagorja. Žal pa »slabo ponašanje nekaterih sošolcev kvari naš ugled«. Verjetno bom šolanje nadaljeval, kajti: »Ništa nije jače od volje!«

Juro Pranič — prav tako obiskuje prvi letnik, prišel pa je iz Doboja. V družini je sedem otrok, oče je zaposlen v železarni, mama pa gospodinji. V šolo sem hodil štirinajst kilometrov daleč. Prijavil sem se

na natečaj. Razočaran sem, življenje sem si lepše predstavljal. Moti me, da je v učilnici v domu premalo prostora, preveč ropota in se težko učim. Veliko jih tudi »pretirava« s poslušanjem glasbe.

Slovenščine sem se naučil ob gledanju televizije in kino predstav. Večkrat grem v disko, kjer sem si tudi našel prijatelje izven doma.

Ivo Radovac — je uspešno končal tretji letnik. Doma je iz Jajca, pri hiši pa je osem otrok. Lepo govori slovensko. V domu se dobro počutim, pripominjam pa, da bi rabili več prostorov za interesne dejavnosti. Tudi ena učilnica ne zadošča, zato se gojenci tretjih let-

nikov učimo v spalnicah. Žal mi bo, ko bom moral zapustiti profesorje in vzgojitelje, ki so se zelo trudili z nami in sem jih imel rad.

V Hrastniku se bom zaposlil, dokler ne bom šel k vojakom. Potem pa bom videl. Tu imam veliko prijateljev, tudi boljši delovni pogoji so kot pri nas. Kljub temu me privlači domači kraj.

Mislim, da je z besedami, ki so jih poudarjali gojenci prvih in drugih letnikov, da imajo fante v tretjem letniku za vzgled — dovolj povedano in lepo priznanje vzgojiteljem in profesorjem TOZD Rudarskega šolskega centra.

Dragica Bregant

Vajenci iz TOZD RŠC Juro Panjić, Ivo Radovac in Iilja Purić, se pripravljajo na poklic rudarja. (Foto Dragica Bregant)

v gospodarskih gibanjih, predvsem v gospodarskih odnosih s tujino. Pri svojih sklepih se je opiral na idejnopolične smernice, ki so bile sprejete na seji predsedstva CK ZKJ novembra 1979. Predvidena pa so tudi s politiko gospodarske stabilizacije določene z resolucijo za leto 1980.

S tem v zvezi je sprejel odlok o spremembi tečaja dinarja. Razmerje do ameriškega dolarja je odslej 27,30 din za en dolar, temu ustrezno pa je prilagojen tečaj dinarja tudi glede na druge konvertibilne valute. S spremembo tečaja dinarja bo zmanjšana ali odpravljena neusklajenost med domačimi in tujimi cenami. Razširil pa se bo prostor za večjo zainteresiranost za izvoz, določen vpliv pa bo imela tudi ta sprememba tečaja na delovanje tržnih zakonitosti pri poslovanju organizacij združene dela.

Hkrati s spremembo tečaja dinarja pa je ZIS sprejel tudi spremljajoče ukrepe. S temi ukrepi bi določili okvire rasti cen do konca leta, načela o premikih cen in obveznost, da dogovorjeno politiko cen dosledno uresničujemo z ukrepi. Cene so bile maksimirane po tem začasnem ukrepu. Zamrznitev se nanaša na cene vseh proizvodov in storitev ki so v pristojnosti federacije, kakor tudi drugih družbenopolitičnih skupnosti. Maksimirane cene postanejo na dan 6. junija 1980. S sklenitvijo dogovora bodo ustvarjene možnosti za delovanje vseh samoupravnih mehanizmov na področju politike cen tako, da bi začrtano stabilizacijsko politiko v bodoče reševali s samoupravnimi metodami. Določene ukrepe je sprejel tudi za uskladitev posameznih oblik porabe od splošne in skupne do investicijske. Pa tudi ukrepe, ki naj bi prispevali k uskladitvi rasti osebnih dohodkov z uresničevanjem politike gospodarske uskladitve v letošnjem letu. ZIS bo v teku naslednjega meseca sprejel še več ukrepov za

Ukrepi za gospodarsko ustalitev

Zvezni izvršni svet je 6. junija na svoji seji sprejel vrsto ukrepov z namenom, da bi uresničili politiko gospodarske

stabilizacije, oziroma gospodarske ustalitve. K temu koraku se je odločil zavoljo neugodnih tendenc, ki se kažejo

izvajanje druge oziroma tretje faze sprejetega programa. V tem okviru predvidevajo tudi spremembe nekaterih instrumentov gospodarskega sistema in ukrepov skupne gospodarske politike. To velja predvsem za področje deviznega

sistema, blagovnega režima, kreditno monetarne politike, na področju primarne delitve, pa tudi na ostalih področjih porabe. Če bomo vsestransko tudi z naše strani podprli sprejete ukrepe, bomo pomagali in prispevali k uresničevanju uskladičenih ciljev.

Problematika kadrov DO ZPT v srednjeročnem obdobju

V okviru sestavljene organizacije združenega dela REK Edvarda Kardelja zaposluje delovna organizacija Zasavski premogovniki največ delavcev. Ob koncu maja 1980 je bilo v DO ZPT zaposlenih skupaj 3050 delavcev. Število zaposlenih je na prvi pogled visoko. Kljub temu ne kaže zaposlovanje novih kadrov, čeprav so predvsem pri proizvodnji premoga še kako potrebni. Podatki zadnjih let nas opozarjajo, da zaposlenost v rudarstvu, kljub intenzivnemu zaposlovanju rahlo upada. Vse manj je delavcev in predvsem mladine, ki se odloča za delo pod zemljo. Problem ni specifičen le za zasavsko področje, pač pa se s podobno problematiko ukvarjajo že vsi premogovniki širom Slovenije. In kje so osnovni problemi, ki povzročajo takšno stanje? V DO ZPT je prav gotovo najvidnejša izguba kvalificiranih starejših rudarjev, ki se po večletnem delu v posameznih jamah vseh treh revirskih občin, odločajo za starostno upokožitev. V naslednjem srednjeročnem obdobju bo izpolnilo pogoje za starostno upokožitev skupaj 640 rudarjev, to pa pomeni, da bo v tem obdobju odšlo v pokoj 128 rudarjev v povprečju na leto. Ob tem moramo prav gotovo upoštevati tudi redno fluktuacijo delavcev zaradi sporazumnih

prekinitev delovnega razmerja, tako imenovanih samovoljnih prenehanj dela, disciplinskih odpustov, odhodov v JLA itd. Kar 12 odstotkov vseh zaposlenih na leto preneha delati zaradi navedenih razlogov. Po predvidevanjih bomo morali v kadrovskih službah v prihodnjih letih zagotoviti približno 500 novih delavcev na leto, s tem, da se skupno število že zaposlenih ne bo zmanjševalo.

Del kvalificiranih kadrov bo v rudarstvo prav gotovo še prihajalo iz poklicne rudarske šole. Z realizacijo programa izgradnje novega modernejšega doma učencev v rudarstvu bo dosedanja priliv teh kadrov večji.

Ostali najštevilnejši vir novih delavcev pa bo še vedno sprejem delavcev (v večini ne-kvalificiranih) iz ostalih republik, predvsem iz Bosne in Hercegovine. Dosedanje izkušnje kažejo da praktično ne moremo več računati na delavce iz zasavskih revirjev oziroma iz njihove bližnje okolice. Osnovna naloga nas vseh je, da novosprejetega delavca znamo tudi ustrezno usposobiti za delo in ga kasneje tudi zadržati v našem kolektivu. Poleg čim bolj humanih pogojev dela mu moramo nuditi ustrezno ureditev družbenega standarda in vključevanje v družbenopolitično

in kulturno življenje naših občin.

Po investicijskem programu za izgradnjo stanovanj (ki je že potrjen) bo DO ZPT v letih 1979 do 1985 zagotovila skupno 468 družinskih stanovanj in približno 200 ležišč v novih modernejših samskih domovih na področju Hrastnika in Trbovelj, ne upoštevajoč možnosti nakupa stanovanj s strani TOZD in DS z lastnimi sredstvi, ki niso vključena v investicijski program. Če bo stanovanjska izgradnja potekala skladno z odobrenim investicijskim programom in vključujoč nakup novih stanovanj z lastnimi sredstvi TOZD in DS, bo do leta 1985 možno nadomestiti upokožene delavce. Pri tem pa ne smemo pozabiti na rešitev stanovanjskega problema že zaposlenih delavcev, ki trenutno nimajo ustreznih urejenih stanovanjskih razmer (živijo v stanovanjih, ki ne ustrezajo današnjemu standardu).

Z realizacijo zagotovitve zadostnega števila novih stanovanj bo možno rešiti tudi zaposlovanje manjkajočih strokovnjakov z visoko izobrazbo, ki so nujno potrebni za izvajanje nalog v rudarstvu.

Seveda bi perečo problematiko kadrov v rudarstvu lahko omilili s prizadevanji, da starejše kvalificirane rudarje, ki pa 30 letih dejanske delovne dobe že dosežejo pogoje upokožitve, upoštevajoč beneficirano delovno dobo (v pokoj odhajajo razmeroma mladi), zadostno zainteresiramo, da ostanejo še nadalje na delu. Ustrezna zakonodaja dopušča, da delavec, ki dela na delih z benefikacijo lahko ostane na delu do 40 let dejanske delovne dobe, ne da bi pri tem izkoristil pravico do upokožitve upoštevajoč tudi beneficirano delovno dobo. Delavec, ki se odloči, ko je že izpolnil pogoje za upokožitev, da še naprej ostane na delu, si pridobi pravico do odmere pokojnine zvišane za 1 % za vsako nadalj-

nje izpolnjeno leto dela. Odmerjena pokojnina se mu v tem primeru lahko poveča do 5 %. Z novim pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov, so tudi osebni dohodki zaposlenih v rudarstvu ugodnejši s čimer je možno, da si z vsakim nadaljnjim letom dela izboljšujejo svojo pokojninsko osnovo.

Tudi s hitrejšim uvajanjem sodobne mehanizacije pri jamskih delih se delo rudarjev bolj humanizira, pogoji dela so boljši, rudar se vse bolj usmerja v specializirano delo rudarja — kovinarja, rudarja — elektnikarja. Da bi za rudarski poklic zainteresirali čim več mladih, ko se odločajo za izbiro poklica, je treba rudarski poklic prikazati v novi perspektivni luči in ne več kot delo rudarja — garača v nemogočih delovnih pogojih, kot se to še dostikrat dogaja. Z ustrezno mehanizacijo oz. humanizacijo dela in izboljšanjem delovnih pogojev se bo tudi invalidnost naših rudarjev ustalila oz. zmanjšala.

Rezerva pri našem nadaljnjem reševanju kadrovske problematike je prav gotovo tudi v bolj discipliniranem in namenskem izkoriščanju vseh vrst dopustov in izostankov z dela zaradi bolezni. Z uvedbo prednostnih ambulant, z njihovo ustanovitvijo se bomo delavci v kratkem soočali in odločali na zborih delavcev, si bomo zagotovili ambulate, ki bodo edine pristojne priznati stalež bolanih. Zdravniki ki bodo imeli stalne paciente, bodo delavce dobro poznali, jim lažje pomagali pri zdravljenju ter pravilno ocenili tiste, ki bi imeli namen neopravičeno izkoriščati izostanke z dela na račun bolezni. S takim ukrepom bi predvidoma zajezili visok stalež bolanih, ki pri nas čestokrat presega meje normale, vzporedno pa bi si pri tem zagotovili boljše preventivno varstvo vseh zaposlenih.

Vse to in še drugi ukrepi, ki bi izboljševali življenjske in delovne pogoje delavcev ter bi

vzporedno jačali delovno disciplino in dvigovali delovno storilnost, morajo biti osnovno načelo pri sestavljanju in spre-

jemanju naših srednjeročnih delovnih načrtov in kadrovskih planov.

Anton Hančič

Ob 27. juniju, dnevu delavskega samoupravljanja

TRIDESET LET REVOLUCIONARNEGA SAMOUPRAVLJANJA

»Samoupravljanje mora postati dominantni odnos v vseh sferah in ravneh našega družbenopolitičnega življenja. Tega ne moremo uresničiti brez odgovornega samoupravnega obnašanja vseh subjektivnih sil od posameznika in delovne organizacije do političnega vrha naše družbene skupnosti«. (Tito)

Sedemindvajsetega junija pred tridesetimi leti je zvezna ljudska skupščina sprejela eno najbolj revolucionarnih listin — Temeljni zakon o delavskem upravljanju gospodarskih podjetij. S tem se je pri nas in v mednarodnem delavskem gibanju začel revolucionarni družbenoekonomski proces ter ustvarjanje novih družbenih odnosov. Proizvodna sredstva so tako dobili v roke neposredni proizvajalci in uresničili Marxovo idejo — »Tovarne delavcem«

Že v šestih mesecih 1950. leta, ko je bil sprejet ta zgodovinski dokument, so v Jugoslaviji ustanovili delavske svete v okoli osemsto gospodarskih podjetjih. Prvi primeri so bili dragocena izkušnja v spremljanju proizvodnih in družbenih odnosov. Povečali smo proizvodnjo na vseh področjih družbene reprodukcije. Po uvedbi delavskih svetov se je delavsko samoupravljanje razširilo tudi na vsa ostala področja družbenega življenja.

Samoupravni organi so postopoma — kot je dejal tovariš Tito na X kongresu ZKJ, dobivali vse večje pravice in s

tem tudi dolžnosti in odgovornosti. Povečala se je materialna osnova samoupravljanja in vpliv delovnih ljudi na odločanje o družbenih zadevah. V vsaki etapi našega razvoja so se hkrati z družbenoekonomskimi, krepili tudi bratski odnosi ter enakopravnost naših narodov in narodnosti.

Z ustanovitvijo delavskih svetov v gospodarskih podjetjih smo položili temeljni kamen nove jugoslovanske samoupravne prakse, ki je veliko prispevala k nadaljnjemu razvoju marksistične misli. Strukturne spremembe v družbeni reprodukciji so vzpodbudile stalno rast družbenega proizvoda in gospodarske moči naše države. Povečala se je zaposlenost, povečal se je družbeni standard. Danes denimo, naša industrija proizvede v enem mesecu več kot celotna industrija v letu 1939. Tudi število zaposlenih v industriji je večje kot število vseh zaposlenih v predvojni Jugoslaviji.

ŽIVLJENJSKI STANDARD

V naši državi se je poraba električne energije na prebivalca povečala za več kot 85-krat, s tem, da je elektrificiranih 80 odstotkov vaških gospodinjstev. V Jugoslaviji je danes zaposlenih okoli 5,7 milijonov ljudi. Več kot 60 odstotkov zaposlenih ima srednjo, višjo ali visoko izobrazbo, oziroma so kvalificirani delavci. Trikratno se je povečala gospodarska proizvodnja na vasi. Tukaj ima veliko vlogo družbeni sektor kmetijske proizvodnje, saj razpolaga z okoli 15 odstotki obdelovalnih povr-

šin in proizvaja polovico, s kooperanti pa dve tretjini tržnih presežkov in poljedelskih proizvodov. Naša polja danes obdeluje okoli 150 tisoč traktorjev in drugih sodobnih strojev, kmetijska posestva pa so po stopnji organizacije dela, tehnologije in po proizvodnih rezultatih v samem vrhu svetovne lestvice.

Tudi promet se je v naši deželi hitro razvijal. Pred tridesetimi leti je bilo v državi samo okoli 1600 kilometrov sodobnih cest, danes pa imamo blizu sto tisoč kilometrov cest in okoli deset tisoč železniških prog. Trgovska mornarica je v primerjavi z letom 1939 štirikrat večja, obseg cestnih in PTT storitev pa desetkrat večji. Osebna poraba in življenjski standard sta v nenehnem porastu. Zgradili smo več kot dva milijona stanovanj, vsaka tretja družina biva v **novem** stanovanju, vsaka peta pa ima avtomobil.

Večina prebivalcev je socialno zavarovana. Zaradi napredka zdravstvene službe in naraščajočega standarda se je **povprečna** življenjska doba naših ljudi podaljšala od 48 na 67 let. Veliko bolezni, ki so razsajale pred vojno, smo izkoreninili, tako da se je tudi občutno zmanjšala umrljivost otrok. Zdravnikov je v zadnjih dvajsetih letih štirikrat več kot jih je bilo ob koncu vojne, danes zdravi v povprečju en zdravnik 800 ljudi, leta 1962 pa jih je zdravil 2600. Naša država ima danes trgovske zveze z več kot sto državami, zunanjetrgovinska izmenjava pa se je v zadnjih dvajsetih letih povečala za skoraj petnajstkrat in predstavlja petindvajset odstotkov družbenega proizvoda.

GOSPODARJI SVOJEGA NAPREDKA

Danes se je Jugoslavija močno uveljavila tudi kot turistična dežela, tako da je dohodek, ki ga prinaša turizem, zelo po-

memben dejavnik naše devizne bilance, posebno v tem letu, ko imajo turisti boljše pogoje. Prav gotovo je vir hitrega razvoja vseh naštetih pannonog prav v razvoju samoupravnih proizvodnih odnosov. Neposredni proizvajalec upravlja rezultati svojega dela, sam torej odloča, kako bo delil dohodek, ki ga je s svojim delom ustvaril. Torej je samoupravljalca gospodar svojega napredka, samoupravljanje pa je sistem, ki se je v dolgih letih svojega razvoja potrdil in utrdil, kajti vedno je bil usmerjen k delavcem in k njihovim interesom. Torej so tridesetletni rezultati delavskega samoupravljanja v naši državi očitni in nedvomno dokazujejo, da smo tistega zgodovinskega 27. junija 1950 stopili po pravi poti. Zgradili smo sodobno industrijo in lepa mesta, razvili materialno, tehnično in kadrovsko osnovo naše družbe, povišali življenjski standard naših delovnih ljudi in zgradili nove družbene odnose, ki temeljijo na resničnem samoupravljanju in enakopravnosti med našimi narodi in narodnostmi.

V resolucijah X. in XI. kongresa je posvečena velika pozornost našemu nadaljnjemu samoupravnemu razvoju. »Zveza komunistov, delavski razred in druge organizirane socialistične sile se morajo maksimalno angažirati za hitrejši in stabilnejši razvoj gospodarstva, izključno na osnovi večje produktivnosti dela ter ekonomije dela in sredstev. Uresničitev teh nalog je osnova za nadaljnje intenzivne spremembe v materialni in socialni bazi družbe, za aktivno vključitev v mednarodno delitev dela, za hitrejši porast standarda delovnih ljudi, za večjo zaposlenost prebivalstva, za zmanjšanje razlik v ekonomski razvitosti med republikami in pokrajinami in za povečanje obrambne sposobnosti naše domovine«, je rečeno v resoluciji desetega kongresa ZKJ.

Naši uspehi danes so tem večji, ker smo jih dosegli brez večjih notranjih pretresov. To dokazuje pravilnost in življenjsko silo našega sistema, njegovo sposobnost razrešiti tudi največja protislovja, ki naj bi se na njegovi razvojni poti lahko pojavila. Delavski razred, enotnost naših narodov in narodnosti — kot je dejal tovariš Tito, »njihova vztrajnost v borbi za vsestranski napredek, vse to je zagotovilo bodočih uspehov in nadaljnega razvoja socializma. Zato lahko optimistično gledamo v prihodnost.«

S. N.

Delovna akcija mladih v delovni organizaciji IMD

V maju smo mladi v delovni organizaciji Industrijsko montažne delavnice Trbovlje sprejeli sklep, da začnemo z akcijo zbiranja odpadnega bakra in čiščenja na TOZD EIMD. Mladi obeh TOZD in DS Skupnih služb smo se zbrali na seji in zadolžili posameznike, ki naj bi sodelovali na akciji v popoldanskem času.

Te akcije so se mladi zadovoljivo udeležili. Delali smo deset dni. Zbrali smo precej odpadnega bakra in železa, s tem pa bomo dobili tudi nekaj sredstev s katerimi bomo lažje uresnili naš program dela.

S tem so mladi pokazali pripravljenost za prostovoljno delo. Utrdili smo enotnost mladih na obeh TOZD in delovni skupnosti. Zbližali smo se, spoprijateljili in se spoznali s problemi mladih, ki delujejo na treh različnih področjih.

Spoznali smo, da bi bile takšne akcije še potrebne, saj se z njimi pokaže zavest mladih delavcev samoupravljalcev, njihova pripravljenost za prostovoljno delo in utrditev enotnosti mladih, ki so precej lokacijsko razdrobljeni.

Stanka Lipovšek

»... Izročitev tovarn, rudnikov itd. v upravljanje delovnim kolektivom bo onemogočila, da bi se v našem gospodarstvu vgnezdila nalezljiva bolezen, ki ji je ime birokratizem. Ta bolezen se neverjetno lahko in hitro prenaša z buržoazne družbe in je nevarna v prehodni dobi, ker kakor polip s svojimi lovkami zapleta in ovira pravilni in hitri razvojni proces. Birokratizem spada med največje sovražnike socializma prav zaradi tega, ker se neopazno vtihotaplja v vse pore družbene dejavnosti, ne da bi se ljudje v začetku tega sploh zavedali. Zgrešeno bi bilo misliti, da birokratizem ni začel poganjati korenin tudi pri nas. Tudi pri nas se je začel vtihotapljati v razne ustanove, v državni aparat in gospodarstvo, toda mi se tega zavedamo in smo izdali celo vrsto ukrepov, da bi ga onemogočili. Tu ne zadostujejo kampanjski ukrepi, marveč neprekinjena borba in vzgoja ljudi...«

Josip Broz-Tito: »O DELAVSKEM UPRAVLJANJU V GOSPODARSKIH PODJETJIH«, 26. junija 1950 leta v Ljudski skupščini

Delegati delavskega sveta SOVD REK Edvarda Kardelja so se zbrali 23. maja 1980 na svojo 1. sejo v mandatni dobi 1980/82.

Foto A. Bregant

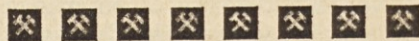
Včeraj pionirji danes mladinci

V drugi polovici meseca maja so po osnovnih organizacijah ZSMS zagorske občine sprejemali v Zvezo socialistične mladine, nov mladi rod pionirjev, ki je podkrepil mladinske vrste. Mladi v OO ZSMS po krajevnih skupnostih so pionirje, bodoče mladince, seznanili z organizacijo ZSMS, njenim delovanjem in statutom. Pogovarjali so se z novo sprejetimi mladinci ter prisluhnili njihovim željam, ki jih želijo uresničevati v ZSMS.

Torej sprejem v ZSMS v zagorski občini že nekaj let ni več zgolj formalnost (podelitev članskih izkaznic in po možnosti morda še rdečega nageljna). Sprejem je postal nekaj več nekaj globljega (pripaditev, vključitev pionirja-mladinca v svojo OO ZSMS), kar se je pokazalo kot izredno pozitivna oblika nadaljnjega delovanja.

Včeraj pionirji—danes mladinci, bi lahko rekli, so se porazgubili po osnovni šoli v OO ZSMS (najčesče delovnih organizacijah in šolah) in niso našli pravega stika s svojo bazo (OO ZSMS), kjer živijo. Konec koncev pa tudi predsedstvo OO ZSMS ni našlo stikov z njimi, kajti posamezniki so se izgovarjali na delo že v drugi OO ZSMS in potem se ni čuditi slabim rezultatom dela OO ZSMS v krajevnih skupnostih. Tega za sedaj ne moremo trditi, saj se aktivnost izboljšuje iz meseca v mesec. Levji delež so pripomogle ne nazadnje tudi same nove metode delovanja.

Drago Jamnik

Novo vodstvo v republiških sindikatih

Dne 18. junija t.l. je imel Republiški svet zveze sindikatov Slovenije svojo volilno sejo. Iz-

volili so vodilne funkcionarje in 13 novih članov. Na tej seji je predsednik RS ZSS

Vinko Hafner kritično ocenil politično dejavnost slovenskih sindikatov, pa tudi sedanje tež-

nje po administrativnem reševanju gospodarskih težav. Med drugim je dejal naslednje:

»Zdaj tudi mi izvršujemo svojo obveznost, in sicer pol-drugo leto po VIII. kongresu ZSJ, kjer je tovariš Tito dal svojo pomembno pobudo in pol leta po naši prvi konferenci, kjer smo Titovo pobudo konkretizirali s posebnim statutar-nim sklepom in sprejeli program za njegovo uresničevanje. Uresničevanje Titove pobude smo videli predvsem v uspešnem uveljavljanju najbistvenejše sestavine socialistične demokracije, to je v krepitvi samoupravnega položaja delavca v združenem delu in njegovega vpliva na vsa družbena dogajanja«.

Na volilni seji so člani Republiškega sveta ZSS za predsednika slovenskih sindikatov vnovič izvolili Vinka Hafnerja, za njegovega podpredsednika pa Martina Mlinarja (dosedanjega izvršnega sekretarja v CK ZKS), oba z enoletnim mandatom. Za sekretarja sekretariata predsedstva so izvolili dosedanjega sekretarja Ivana Godca. Med dvema novima članoma predsedstva republiškega sveta je tudi Vinko Kovarčič, dosedanji predsednik medobčinskega sveta zveze sindikatov revirskih občin iz Trbovelj.

Nove odbore oziroma vodstva ima tudi 18 republiških odborov sindikatov Slovenije. Republiški odbor sindikata delavcev energetike Slovenije, vanj je vključen tudi sindikat rudarjev, tvorijo: predsednik Teodor Jelen, podpredsednik Alojz Saviozzi in sekretar Jože Leskovar.

Novoizvoljeni podpredsednik Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije Martin Mlinar je doma iz Hrastnika, zato je prav, da ga članom kolektiva in ostalim tovarišem našega glasila predstavimo nekoliko podrobneje.

Novoizvoljeni podpredsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije se je rodil 1. januarja 1935. Od leta 1956 do 1960 je delal kot novinar v

ljubljskem dopisništvu Tanjuga, nato se je zaposlil v ste-karni Hrastnik, kjer je bil komercialni direktor od leta 1962 do 1976. Bil je aktiven kot mladinec in kasneje v občinski konferenci ZKS Hrastnik. Dve leti je bil tudi neprofesionalni predsednik občinske konference SZDL. Na 8. kongresu ZKS je bil izvoljen za člana centralnega komiteja. V letih 1976 in 1977 je bil načelnik oddelka za družbenoekonomske odnose pri predsedstvu CK ZKS, nato predsednik komisije CK ZKS za družbenoekonomska vprašanja in socialno politiko, na 9. kongresu ZKS leta 1978 pa je

bil izvoljen za izvršnega sekretarja CK ZKS za naloge ZK in delo komunistov v družbeno-ekonomskem sistemu in razvoju ekonomskih odnosov s tujino. Je tudi delegat SRS v zboru republik in pokrajin skupščine SFRJ, član koordinacijskega odbora republiškega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko in član sveta predsedstva RK SZDL za družbenoekonomske odnose v gospodarstvu.

Vsem novoizvoljenim članom Republiškega sveta ZSS želimo srečnejšo roko pri vodenju naše sindikalne organizacije.

(tl)

Lojzka MIKANOVIC

Pesem o bratstvu

Privrelo je iz ljudstva kot studenec
iz zemlje in se zvilo v krasen venec.
Privrelo je iz narodov Balkana,
da Skopju sestra bela je Ljubljana,
da Beograd in Zagreb sta si brata,
da Sarajevu so odprta vrata
v Titogradu, Kopru, na planini,
ob morju in po vsej tej domovini.

In vzplapolalo je kakor ob kresu:
Slavonija je draga bratu Cresu,
da v Bački dobrodošli so Istrani,
da bratje smo si vsi Jugoslovani,
da v slogi moč je, v bratstvu kal uspeha,
da se enotnost naj nikdar ne neha,
da vedno brat bo le pomagal bratu,
da obsedel ne bo nihče v blatu.

In vzknilo je iz bojov najstrašnejših
in vzknilo iz idej je najsvetlejših,
rodilo sredi muk in ran se boja,
da združi vsa se domovina moja,
da v slogi, bratstvu vsi naj bi živeli
in združeni uspehe večje imeli.
Sedaj živi med nami celovito
enotnost, bratstvo, kot želel je TITO.

Ustanovili bomo svet za družbeni standard

Program dela, ki ga je sprejel na svoji prvi seji koordinacijski odbor OOZS je precej obsežen. Naloge, ki izhajajo iz tega sporazuma, zlasti pa iz področja družbenega standarda, zahtevajo temeljnih analiz in predhodnih razprav, še zlasti na področju urejevanja stanovanjske problematike, pa naj bo to za družinska ali samska stanovanja. Pri tem gre za izvajanje srednjeročnega programa gradenj stanovanj, kjer je treba upoštevati potrebna sredstva za stanovanjsko gradnjo iz čistega dohodka, iz drugih namenskih sredstev ter uveljavljanje načela vzajemnosti in solidarnosti. Prav tako je naloga sindikatov, da nadaljuje z akcijo za dopolnitev in sprejem pravilnika za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev.

Poseben problem je tudi družbena prehrana. Ugotoviti je potrebno, kako se uveljavlja skrb za prehrano delavcev med delom, zakaj se ne uvajajo topli obroki na vsa delovna mesta, tudi v jamah.

Člani sveta bodo morali v svoj program dela uvesti tudi rekreacijo in oddih delavcev. Kot je razvidno iz programa dela koordinacijskega odbora, bo moral pripraviti predlog za ustanovitev počitniške skupnosti na nivoju SOZD REK EK, ki se bo povezal z drugimi počitniškimi skupnostmi, npr. s počitniško skupnostjo EGS itd. Analiziral in ocenil bo porabo namenskih sredstev, ki se združujejo predvsem za razširitev in posodobitev počitniških zmogljivosti, ki so še posebno potrebna za dograditev doma na Rabu. Vsekakor pa bo potrebno zagotoviti možnost letovanja zlasti tistim delavcem, ki ne morejo preživeti del svojega letnega dopusta v drugem kraju.

V sklop družbenega standarda sovпада tudi zdravstveno varstvo delavcev. Analizirati, oceniti in priporočati bo mo-

ral, da bodo plani celotnega zdravstvenega varstva sestavni del kratkoročnih in dolgoročnih planov, pri čemer se bodo člani zavzemali zlasti za uvajanje še boljšega preventivnega varstva in skrbi za zdravje vseh delavcev, za uvajanje boljših delovnih pogojev in s tem preprečevanje invalidnosti, za uvajanje obratnih ambulanz, zmanjševanje izostankov z dela zaradi bolezni, pri čemer bodo morali tesno sodelovati z odbori za varstvo pri delu posamezniki v TOZD in delovnih skupnostih.

Navsezadnje je tudi kulturno življenje delavcev odraz

družbenega standarda. Pospešiti moramo samoupravno sprejemanje programov kulturnega življenja in razvoja kulture delavcev SOZD REK EK, pri čemer bomo morali poskrbeti zlasti za delavce, ki stanujejo v samskih domovih.

To so le okvirne naloge, ki jih bo novoustanovljeni svet poskušal razreševati, zato pričakujemo, da bodo člani sveta, ki jih bodo imenovali iz posameznih delovnih organizacij njihovi izvršni sveti, kar najbolj vestno in odgovorno prevzeli svojo nalogo.

Janez Oberžan

Kako bodo letovali člani kolektiva DO TET?

Razgovor s predsednikom za oddih in letovanje DO TET Igorjem Hermanom.

V času počitnic smo. Prvi letovalci delovne organizacije TET že uživajo na morju.

Od okoli petsto zaposlenih v delovni organizaciji, se je prijavilo za letovanje 138 delavcev. Komisija je vsem omogočila letovanje in upoštevala tudi želje glede kraja in časa letovanja.

V katerih krajih letujejo delavci?

V njihovem domu v Crikvenici imajo osem sob. V domu na Rabu pet sob v sklopu z EGS. Pri EGS so si na željo letovalcev izprosili še nekaj sob v Portorožu, Vinodolski in Veli Luki. Tisti, ki se bolje počutijo v kampu, so se odločili za prikolice, ki stoje na Pagu, tri v Malem Lošnju in v avtokampu Novalja. Za prikolico odšteje družina 800,00 din za deset dni, kolikor časa je omogočeno letovanje. Ne smemo pozabiti še doma v Bohinju, ki je odprt celo leto in bo v času sezone (od

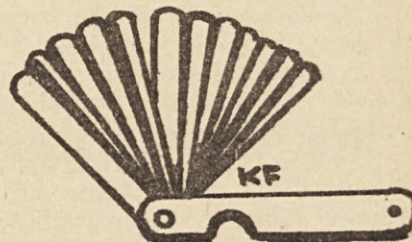
20. 6. do 1. 9. 1980) prav tako zaseden.

Kakšne so cene letovanja?

Ekonomska cena je 240,00 din, regresirana za delavce TET in njihove nezaposlene družinske člane pa 120,00 din. Zaposleni zakonski partnerji plačajo polno ceno, to je 240,00 din.

Tudi letovalci, ki letujejo v ustanovah, ki se ukvarjajo s turizmom in niso v okviru DO TET, dobijo regres po sprejeti regresivni lestvici.

Dragica Bregant

Seminar za informiranje

COP pri predsedstvu OK ZSMS Zagorje je organiziral 7. junija seminar za predsednike OO ZSMS in člane oz. predsednike komisij za informiranje v OO ZSMS. Udeležilo se ga je le trinajst mladih, teme pa so bile dobro pripravljene in izbrane. Mlade so seznanili s sistemom informiranja v naši družbi, novinarskim poklicem, pripravo radijske oddaje, načinov informiranja v OO ZSMS združenega dela in krajevnih skupnostih ter vsebinsko zasnovano mladinskega biltena. Pregledali so tudi problematiko novinarskih krožkov na osnovnih šolah, kjer je še vedno prevelik poudarek na izdajanju literarnih glasil ter se s tem avtomatično zmanjšuje informativno politična obveščenost mladih.

Drago Jamnik

Bolečina neizmerna ponos neizmerljiv

Bolečina v mladih srcih je neizmerna ob izgubi voditelja, prijatelja, revolucionarja tovariša TITA. Neizmerljiv ponos, bi lahko na kratko zapisali za prireditev, ki so jo pripravili mladi Zagorjani 24. maja v gledališki dvorani delavskega doma v počastitev dneva mladosti. Mladi so na proslavi pokazali svojim vrstnikom, delovnim ljudem in občanom Zagorja svoje sposobnosti v igri, plesu, glasbi, telovadbi, recitaciji. Na proslavi je odmeval refren pesmi »Jugoslavija«, ki je postala v teh najtežjih dneh maja, ko smo ostali brez TITA, himna mladih, ki spodbuja k učenju, delu...

Mladi so tako ponovno dokazali in potrdili besede tovariša Tita, ki je rekel: »Narodu, ki ima takšno mladino, se ni treba bati za svojo bodočnost«.

Drago Jamnik

Delovanje aktiva zveze rezervnih vojaških starešin DO TE Trbovlje

Leto 1980 označujemo kot leto v katerem je prišlo do pomembnih odločitev in usmeritev za nadaljnjo demokratizacijo in izgradnjo našega demokratičnega sistema. Tudi aktiv ZRVS DO TET se vključuje v te tokove s svojim programom dela, kakor tudi z aktivnim sodelovanjem pri razvoju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Aktiv je na svoji seji dne 16. 4. 1980 sprejel delovni program, ki je po svoji vsebini zelo konkreten, obsežen in za realizacijo zelo zahteven. Le-ta je bil predhodno usklajen z načrtom dela občinske konference ZRVS Trbovlje. Delovni načrt so skupaj s finančnim predračunom potreb obravnavali samoupravni organi. Programirane naloge načrta dajejo poudarek predvsem poglobitvi in razširitvi konkretnega vojaškega

znanja in idejnega osveščanja RVS. Začrtane naloge, ki so usklajene z vsemi družbenopolitičnimi in obrambnimi dejavnostmi, bo aktiv opravljal zlasti z angažiranjem in množičnim vključevanjem v aktivnost na vseh področjih našega družbenopolitičnega življenja. Zlasti veliko mora prispevati aktiv pri podružbljanju SLO in DSZ, kakor tudi pri obrambnem usposabljanju in osveščanju drugih delovnih ljudi, še posebej mladine.

Tako so se člani aktiva na svoji drugi seji dogovorili za način vključevanja RVS v obrambne priprave in sodelovanje pri civilni in narodni zaščiti.

Ena izmed nalog aktiva je tudi sodelovanje pri izdajanju informativnega glasila »Informator«, ki ga izdaja že od marca 1979 občinska konfe-

renca ZRVS Trbovlje. V tem obdobju je aktiv plodno sodeloval pri izdajanju glasila.

Člani aktiva so začeli izvajati naloge po programu dela. Plodno so sodelovali pri obiskih dijakov v mesecu marcu. Dijaki elektro, strojne in gradbene srednje šole v Ljubljani so obiskali DO TET, si ogledali proizvodne objekte in se seznanili s procesom proizvodnje električne energije. V minulem obdobju je potovala skozi revirje kurirčkova pošta. Ob tej priliki so člani aktiva RVS organizirali strelsko tekmovanje z zračno puško v krajevni skupnosti Dobovec za pionirje četrtilih, petih, šestih in sedmih razredov.

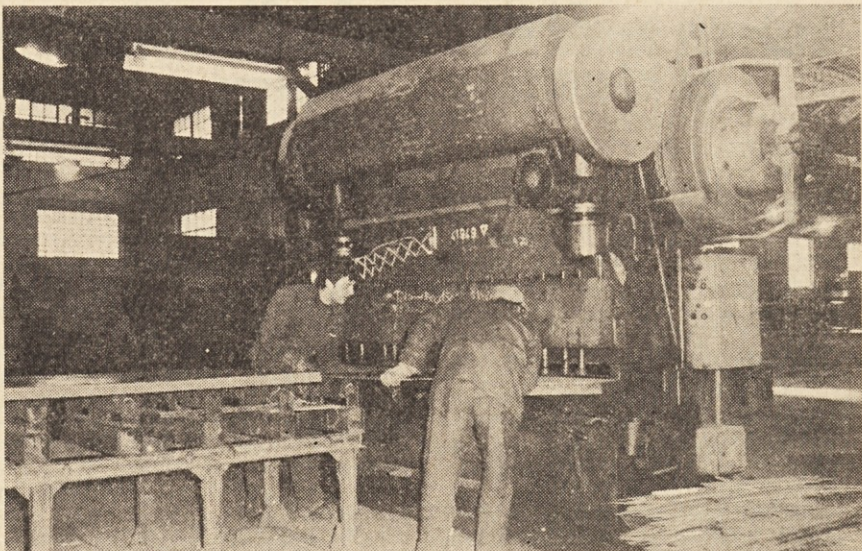
Z doseženimi rezultati ocen komisije so seznanili tudi osnovne šole. RVS so se tudi udeležili pohoda po poti spominov in prijateljstva okoli Ljubljane, in sicer osemčlanska ekipa. Dne 23. 5. 1980 se je tričlanska ekipa aktiva ZRVS DO TET udeležila republiškega strelskega tekmovanja v Ljubljani. Streljanje je bilo nočno na 300 m v svetlečo »meto«, ki je bilo osvetljeno eno minuto. Po pravilih tekmovanja so vsi trije člani streljali v isto »meto« po pet strelcev. Tekmovanje je bilo vzorno pripravljeno in izvedeno in bi se ga bilo v bodoče koristno udeležiti vsako leto, kajti tudi tu se usposabljammo za zahtevne naloge s področja splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Pred začetkom dopustov moramo RVS po programu organizirati strelsko tekmovanje z zračno puško za člane aktiva. Organizirati moramo tudi informativne sestanke o poteku usposabljanja delavcev pri civilni zaščiti in aktiv seznaniti s političnim položajem v svetu.

Omenimo še, da bomo našo aktivnost razvijali ob tesnem sodelovanju z obrambnimi dejavniki delovne organizacije, občine in družbenopolitičnimi organizacijami. Ob tem bomo razvili aktivno sodelovanje z

občinskim odborom ZRVS. Vse to bo prispevalo, da bo aktiv ZRVS DO TET dosegel zaželjene rezultate in okrepil svoje mesto v družbenopolitičnem življenju. Zavedamo se, če bomo v prihodnje aktivno nadaljevali z delom in v skladu s smernicami nadaljnega razvoja političnega sistema, izboljšali in izpopolnjevali metode svojega delovanja in bogatili vsebino programa dela, se bomo tako vključili v nove tokove v razvoju naše socialistične samoupravne družbe.

Sekretariata aktiva ZRVS
DO TET

DO IMD — v delavnici TOZD SIMD, krojijo pločevino na rezalnem stroju — škarjah.
(Foto A. Bregant)

Občina Trbovlje podelila domicil borcem VOS

V nedeljo 1. junija 1980 so občani občine Trbovlje proslavljali svoj občinski praznik. Ob tej priliki so ob 10,30 odkrili pred zgradbo revirskega muzeja ljudske revolucije ob Ulici 1. junija v Trbovljah spominsko ploščo borcem varnostne obveščevalne službe OF slovenskega naroda za okrožje revirjev. Slavnostni govornik je bil predsednik medobčinskega odbora zveze borcev NOB za revirje Avgust Povše-Dušan, ob navzočnosti številnih članov VOS iz revirjev. Prisostvovali pa so temu slavu tudi Sergej Kraigher, podpredsednik predsedstva SFRJ, Miha Marinko, in Lidija Šentjurs, oba člana federacije, borci NOB in številni drugi občani. Za uvod so člani Delavske godbe Trbovlje pod vodstvom Mihe Gunzka zaigrali nekaj skladb. Uvodni pozdravni nagovor je imel Drago Sotler, predsednik medobčinske kon-

ference SZDL, Trbovlje, ploščo pa je odkril Pepe Štadler, narodni heroj iz Ljubljane.

Skupščina občine Trbovlje pa je 28. aprila 1980 sprejela na seji vseh treh zborov odlok

o podelitvi domicila borcem varnostne obveščevalne službe Osvobodilne fronte slovenskega naroda za okrožje revirjev. Ta odlok so slovesno razglasili 1. junija 1980 na slavnostni seji občinske skupščine Trbovlje. Odlok je prebral predsednik občinske skupščine Henrik Pušnik, za podeljeni domicil pa se je zahvalil s primernim govorom narodni heroj Anton Vratinar - Antonesko.

(tretje nadaljevanje)

Ves marec je sneg pokrival štajerske hribe. Silas se je 19. marca v Planinski vasi sestal s Keršičem, zaradi priprave akcije večjega obsega, vendar mu je Keršič to odsvetoval. Pet dni kasneje se je Silas ponovno sestal s Keršičem, kjer je bila prisotna tudi Tončka

Čeč. Vsi trije so se dogovorili za napad na Trbovlje. Od tega dne naprej so tako v bataljonu, posebej pa še na terenu, tekale intenzivne priprave za akcijo. Silas je 9. aprila v svoj dnevnik zapisal: »Gal (Fric Keršič, op. K. F.) in France (Polde Knez — sekretar Parti-

Partizanski napad na rudnik Trbovlje

je v Zagorju, op. K. F.) vezi radi akcije na T (Trbovlje, op. K. F.)«. 24. aprila v dnevniku piše: »Priprave na večjo akcijo« in takoj naslednji dan: »Vse dni samo vežbanje z orožjem in politično delo«. Dva dni pred akcijo se je Silas nad Trbovljami sestal z aktivisti s terena. Zabeležil je: »Sestanek radi akcije, vodiči pripravljani. V bataljonu je morala odlična. Razpored dela itd. Kretnje proti Sv. planini«. Drugi dan je zapisal: »Predanimo pod Sv. planino. Hrana dovoljna, vojska spočita. Odhod ob 8,10 proti Trbovljam.«

Za rekonstrukcijo pohoda bataljona proti Trbovljam, poteka in organiziranje napada obstoječi, partizanska kot tudi nemška dokumentacija ne zadoščata. V nadaljevanju ju navajam, sicer pa menim, da morajo biti dokumenti preverjeni in potrjeni z izjavami udeležencev takratnih dogajanj. Zato sem se obrnil za pomoč na nekatere preživele partizane in aktiviste, ki so sodelovali tako pri načrtovanju, pripravi in v sami akciji. To so takratni politkomisar Boris Čižmek — Bor, vodnik Kralj France-Krpo, Čede Lojze-Iztok, takratni kurir štaba bataljona na Štajerskem, Rudolf Hohkraut-Dolfe, takratni kurir med štajerskimi partizani in glavnim poveljstvom in trboveljska aktivista, skojevca Hinko Kamnikar-Rok in Polde Goljuf-Čuri. Vsi enotno potrjujejo, da je štab bataljona načrtoval, pripravljal in izvedel akcijo v najtesnejšem sodelovanju s takratnim revirskim sekretarjem Partije Fricom Keršičem-Galom. Tako je tudi Keršič preko Ahac Franca iz znane partizanske domačije naročil Goljufu, da zbere podatke o razmestitvi obratne straže (verksuc) na Neži, Pleskem, Dobrni in Retjah in da naj preskrbi razstrelivo. To je Goljuf tudi v celoti vestno opravil. Iz pričevanja aktivista, skojevca in kasnejšega pripadnika VOS in VDV Čurija-Goljufa nedvomljivo razbere-

remo, kako brezhibno so delovale obveščevalne, kurirske in aktivistične zveze legendarne-ga sekretarja Gala. Za partizanske skupine je priskrbel tudi vodiče. Goljuf je Keršiču posredoval zahtevane podatke in priložil potrebne skice. Kako natančna in točna obvestila so partizani dobili v zvezi s tem iz Trbovelj, pa potrjujejo po vojni odkriti in zaplenjeni nemški dokumenti. V enem od teh je komandant varnostne policije in varnostne službe na Spodnjem Štajerskem leta 1942 zapisal: »Na večje napade ali sabotažne akcije se bande pripravljajo z vso temeljitostjo. Pripadniki terenske organizacije priskrbijo točne načrte položajev in skice s pojasnili kot tudi predloge za najustreznejše ukrepe bande. V zaplenjenem arhivu smo našli več takšnih načrtov za sabotažne akcije proti napravam trboveljskega rudnika premoga, proti okrožnemu vodstvu štajerske domovinske zveze, orožniškim postajam in proti Slovencem, ki so naklonjeni Nemcem v Trbovljah. Načrti za napad na rudniške naprave in na verksuc so delno že izvršeni, deloma z uspehom, deloma neuspešno.«

Kot se spominja Goljuf, so bile takrat v Trbovljah naslednje okupatorske enote in postojanke: četa vermanov v Društvenem domu (današnjem Domu svobodeII), gestapo v takratni Kajnatovi hiši (nasproti današnjega javnega kopališča), v hiši pri Avseniku (Figabirt) in pri Forteju (današnji sedež KOC in krajevnega skupnosti Center) so bili zapor, zaščitna policija je bila v stari rudniški restavraciji, orožniki v bivši žandarmerijski postaji (nasproti STT), na železniški postaji pa še železniška policija (Bahnschutz). Pri vseh pomembnejših industrijskih in rudniških obratih pa so bili postavljeni obratni stražarji — verksuci. Poleg navedenih so imeli nemški okupatorji na voljo še celo vrsto pomožnih policistov, pripadni-

kov sonderšturma ter motoristov NSKK.

Omenil sem že, da je Goljuf poskrbel za razstrelivo, ki ga je po malem nosil iz rudniške jame ter ga nato do akcije spravil pri Murn Ediju na Pleskem. Od Keršiča je dobil še nalog, da na dan napada ob določeni uri počaka skupino partizanov na kraju imenovanem Poklon v bližini Pleskega. Kasneje je zvedel, da so kot vodiči partizanom nudili pomoč še skojevci Kolar Viktor-Viko, Slavko Meterc, Ludvik Perpar, Baloh Blaž, Žagar Vinco, Knific Franc in Smodič Dominik. Slednja dva bi se morala sestati za loško cerkvijo s partizani, pa so se zgrešili. Vsi navedeni so bili kasneje ali v partizanih in tam padli, ali pa so bili kot aktivisti izdani, aretirani in postreljeni. Po osvoboditvi so se vrnili iz partizanov le Goljuf, Perpar in Smodič. Z vsemi temi sta tesno sodelovala še Ahac Franc kot kurir in Kovač France, ki je takrat delal na Neži.

Tako kot aktivisti z Neže, Dobrne, Posetja in Retja so imeli posebne naloge tudi mladinci v »dolini«. Kot izjavlja Kamnikar Hinko-Rok, je bila za takrat načrtovana in opravljena trosilna akcija letakov Osvobodilne fronte in prvomajskih parol, ki so jo izvedli mladinci po vsej trboveljski dolini. Spominja se, da je signal za začetek akcije dala rudniška sirena, meni da je to bilo ob pol devetih zvečer, ko je sirena hkrati pozivala rudarje na šiht.

Po nekaterih izjavah udeležencev in po poročilu bataljonskega štaba lahko sklepamo, da so poleg skupin, ki so napadle rudniške naprave, bilo tudi nekaj manjših skupin ali posameznikov z vodiči, ki so iskali zloglasnega gestapovskega sodelavca Jakliča, odvrgli mine pri sedežu gestapa in na stanovanje nemškega župana Modra na Piškovcu v zgornjih Trbovljah. Podrobnejših podatkov s tem v zvezi nisem mogel zbrati.

IV.

Prvi štajerski bataljon je kot celota krenil 26. 4. v akcijo iz Jablane v okolici Zagorja in se nato preko Gamberka in pod Čemšeniško planino približal Sv. Planini, kjer je v Jelovici pod Javorjem pribil dan. Pred pohodom so borci v Jablani spravili vso svojo opremo, prav tako pa tudi kuhinjo in živila. Na dan napada so zvečer ob mraku krenili ter se pod Javorjem razdelili v več skupin. Ena je šla pod vodstvom komandirja Marjana Rota in z vodičem Sašo Zavraškom do Sv. Planine, v njej je bil Lojze Čede-Iztok. To skupino je Zavrašek pred polnočjo pripeljal do cerkve in »Hotela Ana«, v katerem so bili nameščeni vermani. Skupina je štela 15 mož in je ob določenem času odprla ogenj iz pušk in mitraljeza, na postojanko. Druga skupina, ki jo je vodil četni komandir Slavko Pintar-Robin, je odšla v zasede proti Zagorju, da bi tam preprečila prihod nemške pomoči. Z isto nalogo je varoval akcijo s svojim vodom v smeri Trojan in Savinjske doline takratni vodnik Franc Kralj-Krpo. Tiste skupine, ki so bile določene za akcijo na rudniške naprave v Trbovljah in v katerih je bil tudi Hohkraut in Drago Uranič pa so skupno z bataljonskim štabom preko Jelovice šle nad Čebinami proti Planinski vasi, kjer je bilo določeno poveljniško mesto in tam sta s Keršičem ostala komandant Silas in politkomisar Bor. ¹⁰⁾

(nadaljevanje sledi)

⁹⁾ K. F. Marko Selin: Nič več strogo zaupno, n. str. 318

¹⁰⁾ Ustna izjava Čizmek Borisa-Bora avtorju

Karel Forte-Marko

Trinkaus piše roman o revirskih upornikih

Pisatelja Vinka Trinkausa, našega rojaka iz Hrastnika, ki živi in dela v Ljubljani, poznamo po številnih zelo uspešnih romanih, ki jih je v glavnem napisal na temo iz NOB, pa tudi iz rudarskega življenja in življenja v revirjih. Je izredno plodovit, po drugi strani pa tudi žilav, trdoživ ustvarjalec, ki so mu revirji zelo pri srcu. Vinko Trinkaus je eden redkih slovenskih pisateljev, ki se opira pri svojem pisanju na rudarje in opisuje njihovo življenje in delo, zato so njegove stvaritve tudi s tega področja dragocene in nepogrešljive. Živel je dolga leta med nami in še sedaj pogosto prihaja v revirje, zato je še vedno neločljivo povezan z ljudmi oziroma življenjem v naših krajih. Nepopravljiva škoda bi bila, če bi ga v čemerkoli ovirali pri njegovem ustvarjanju v tej smeri.

Zadnje mesece se je intenzivno lotil pisanja novega romana z naslovom Uporniki. Obsegal bo približno 2000 strani. V njem bo opisal vojno obdobje, nemško okupacijo do osvoboditve v l. 1945. Vsebina romana bo krajevno naslovljena na Zagorje in okolico, v njem pa bo opisal najznačilnejše dogodke iz Zagorja. Osebe in zgodba bodo svobodno oblikovane, literarno obdelane. Pisatelj se pri

pisanju srečuje z mnogimi težavami, zato bo moral marsikaj po svoje oblikovati. V romanu bodo prikazane človeške usode in značaji, ki jih je prav vojni čas najostreje zarisal. Strah, odločitev, preživetje, kloniti, raje v smrt kot izdati, postavlja ljudi v najhujšo preizkušnjo, kjer se pokaže zadnja podoba, zadnja resničnost človeškega značaja in poguma. Pisatelj smatra, da ni naloga literature in pisatelja, da odkriva zgodovinsko resničnost dogodka in ljudi, ker je to v glavnem naloga zgodovinarjev, meni pa, da je njegova naloga, ki jo ne sme kršiti, da je zvest času. In prav to zasleduje V. Trinkaus pri pisanju najnovejšega romana. Gre za odraz časa v revirjih med okupacijo, odraz takratnega vzdušja in značilnega ravnanja. Pisatelj želi napisati torej roman o knapih in težkih vojnih časih. V naših ljudeh je rasla zavest upornikov, v njih je bila velika moč, pogum, volja in vera, da so lahko zdržali v težkih pogojih in se upirali.

V tej številki glasila Srečno objavljamo poglavje iz romana, ki se nanaša na knape in je primerno prav za rudarski praznik. Drugi del tega poglavja bomo objavili v naslednji številki.

T. L.

Vinko Trinkaus

UPORNIKI

zadrhtel in oblila ga je rdečica. Trpeče mu je kimal, da bi končali.

»Za pijačo sem dal, obljubila sta, da bomo peli. Vama je strah zavozljal grlo?« se je posmehoval Milče.

Blaž se je sklonil, da se je z brado skoraj dotikal mize.

»Prepovedano, saj veš. Lahko poješ slovensko, če te Nemec ne sliši,« je šepetal Blaž. Pomežiknil je proti vratom. »Če me bo policist še dolgo tako zabodeno gledal, bom

Milče še nikoli ni tako užival v petju. Naposled se mu je izpolnila stara želja, da je prepeval v družbi z Blažem in Hinkom. Oba sta pela pred vojno v Loškem glasu. Blaž prijeten drugi tenor, Hinko globoki bas, ki je prekril oba glasova. V Medvedovi gostilni je donelo kot bi peli v vodnjak.

V gostilno je trdo stopil policist. Milče se ni obrnil, čeprav je zasluhl, kaj se za hrbtom dogaja. Blaž je v grozi razširil oči, glas mu je

izgubil glas. Milče, drugič! Ne upam!»

Milče je pogledal Hinka. Še govoriti ni upal. Posmehljivo, izzivalno se je nakremžil.

»Dobro vesta, da sem čveka. V kopalnici povem vsem knapom: Ko sta zagledala Nemca, sta v strahu pozabila slovensko.«

Milče se ni zmenil za proseča pogleda. Visoko je dvignil glavo, se nagnil nazaj in začel peti:

»Pleničke je prala pri mrzlem studenc, pa pride njen fantič, korajžen, vesel...«

Blaž in Hinko sta prestrašena mrmrala znani napev. Hinkov globoki bas, ob katerem so šklepetale šipe na slabih oknih, je izgubil zven. Le hripavo brenčanje je bilo slišati. Pa še to je polagoma izginilo. Milče je zapel glasneje, ko je začutil močan udarec po rami. V hipu se je obrnil in hotel mahniti priskutneža. Pogled na zeleno policijsko uniformo ga je ohladil. Od jeze bi najraje jokal.

»Pojemo«, je glasno razlagal policistu. »Malo smo veseli, pa pojemo slovenske narodne.«

»Verboten! Stilsein!« je preteče kriknil Nemec in odločno požugal z roko.

Milče je kimal policistu in se prišlo smehljaj. Obrnil se je in sedel. Pokimal je pevcema in jima dajal z rokami znak, da bi spet zapeli. Skušal je zadeti pravišnji ton.

»Pozimi pa rožice ne cveto...«

Klofuta od zadaj ga je nagnila. »O madona!« je zaklel. Potem je začutil, kako ga je policist zgrabil za ovratnik, potegnil, da je Milče telebnil na tla. Hotel je planiti v policista, ko je zagledal še dva nova, ki sta v rokah držala pištole. V hipu je Milčka kljub pijanosti presvetlilo, da je skoraj vseeno, če se odloči za samomor ali se upre policistom.

Policisti so jih suvali skozi vrata, na dvorišču pa ukazali, naj se postavijo vstrib in odidejo na policijsko postajo. Srečali so nekaj ljudi, ki pa so se delali kot da jih ne vidijo. Milčka je to nekoliko prizadelo, čeprav je nenadoma občutil ponos, da ga ženejo policisti. Ko pa je zaslišal Blažev prestrašeni šepet, če jih bodo odgnali v taborišče, je Milčka zmrazilo. To je bila streznitev. Zaradi lepe slovenske pesmi, po kateri se mu je stozilo, ga bodo odgnali v taborišče? Slišal je, da taboriščnike stradaajo, za vsako malenkost jih pretepajo. Celo ubijajo. Nekaj knapov je že umrlo. On bi zdržal. Med zadnjimi bi ga pobralo. Vendar je neumno, da bi shiral v taborišču.

Začel se je ozirati naokrog. Preketo, prav sredi doline so. Ni gozdov, le hiše, vrtički, travniki.

»Tole je najdražja neumnost, kar si jih napletel, Milče«, si je rekel.

Rad bi se posmehnil, ampak odziva ni bilo. Kot bi v strahu zmrznil.

Na policijski postaji jih je lahko sunil vsak policist, ki se mu je zljubilo. Tudi, ko so stali sredi velike sobe, so jih neprestano urejali v vrsto in suvali, dokler ni prišel glavni. Nizek policist s krtačkasto pristrizanimi brki, ki so medlo spominjali na Hitlerja. Na prsih dve vrsti pisanih trakov, nadomestek za odlikovanje. Avstrijski bedak, ki je Rusom v Galiciji nastavljal glavo, kot moj stari, je pomislil Milče. No, to ima deset medalj, moj stari sedem. Milče je domneval, da jih stražmojster ošteva. Kaj jim očita, ni razumel. Pa tudi zanimalo ga ni. Končajo naj to zoprnost in jih pustijo, da odidejo. Gledal je stražmojstra brezčutno, neumno. Ampak možak je nekaj posumil. Stopil je naprej in Milčku primazal klofuto, da mu je zaobrnilo glavo. Preketo dobro mahne, je spreletelo Milčka. Koščen krota, pa tak udarec?

Začeli so jih zasliševati. Bivši žandar Kumar, zdaj pomožni policist, je prevajal. Vpraševali so, kdo je začel peti. Hinko se je obotavljal, Blaž pa je tako naravnost pogledal Milčka, da bi bila vsaka beseda odveč. Stražmojster, ki je kljub grobosti kazal nekaj učiteljske vneme, je Milčku dopovedoval, da je slovensko petje prepovedano in kaznivo.

»Ko pa nemško ne znam«, je nedolžno rekel Milče in se nakremžil. »Pojem to, kar so me naučili.«

Stražmojster je z zmagočnim nasmeškom in očmi premeril trojico, potem se je obrnil k policistom.

»Naučite ga nemške pesmi. Če se bo obotavljal ali ne bo hotel, ga spodbudite!«

Policisti so Milčka odpeljali v klet. Miza, dvojce stolov, klop, dvojce ležišč v pograda. Troje policistov se je preteče smehljalo. Najvišji je pomignil:

»No, začnimo! »Ein Tiroller, wolte jagend... Ponovi!«

Milček ga je gledal in molčal. Visoki je pomignil in policista sta ga zgrabila in podrla na klop. Tiščala sta mu glavo in gornji del hrbta navzdol, potem je Milče začutil udarce z gumijevko. Ni štel, ampak po občutju si je govoril: »Pet, deset, dvajset, trideset.« Policisti so ga naposled izpustili. Ko je še ležal na klopi, so ga dvignili.

»Boš pel?« je kričal visoki. »Ein Tirroller wolte jaagend...«

Milče je topo strmel v policista in molčal. Eden od policistov je odšel in se vrnil s prevajalcem.

»Vprašujejo, če boste peli?« mu je roteče govoril Kumar. Gledal ga je nesrečno, kot bi potihoma prosil.

»Zaradi petja sem bil tepen. Zakaj bi potlej pel? Če je treba, naj me premlatijo, saj se ne branim.

Premlatijo, kolikor je treba. Pel pa ne bom,« je odvrnil Milče.

Sam je legel na klop in čakal, da bo spet padlo. Toliko je razumel, da prevajalec dopoveduje policistom, kako je prestrašen, da ne more peti. Pripravljen pa je na nove udarce. Policisti so se prerekali, potem pa sklenili naj Milče hitro izgine.

Pomožni policist, bivši žandar in Slovenec Kumar, mu je na dvorišču žalosten poočital:

»Tako neumnega in trmastega človeka še nisem srečal. Ne upira se udarcem, a ne popusti!«

Toliko ljudi mi je že reklo, da sem prismuknjen, da bom počasi res moral verjeti, se je samovšečno muzal Milče. Če odštejemo bolečine, jezo, niti ni tako slabo izpadlo. Dolgina si bom pa tudi zapomnil. Če se mi izmuzne, bo prvi, s katerim doslej nisem poračunal.

Strašno ga je zažejalo pa je zavil v gostilno. Prekleti dolgčas. Če pa hoče malo zapeti, te pretepejo.

Kumar in mogel razumeti njegovega ravnanja. Saj tudi sam ne razume, kaj je to hudičevo v njem. Zbegali so ga. Če bi tako ravnali z njim bivši žandarji, bi se uprl. Enega žandarja je na predvojni gasilski veselici mahnil, da je obležal. Na srečo je bil žandar tako pijan, da ga ni prepoznal. Sicer je pa imel v pretepu svoj način. Malo besed, ne govori, ampak udari. Tako je s posrano levico, kot so rekli njegovi težki roki, mahnil tudi fanta, ki je govoril, da vadi boks. Fant se ni zanesel, da bo udaril, ni računal da bo mahnil z levico. Seveda tudi ni mogel vedeti, kako težko roko ima. Edino nekega silaka, imel je preko sto kil, je moral mahniti trikrat, da se je sesedel. Takrat si je tudi dodobra natrl členke, tako da je tri tedne prav težko nakladal premog.

Trezen bi najbrž ravnal drugače. Bolj prestrašeno, si je nerad poočital. Kako hitro sem se stresnil? Strah mi je stisnil zadnjico, da bi skoraj piskal. Blaž pa prestran, da je zaudarjal od strahu.

Mama ga je s prekrizanimi rokami na prsih očitajoče pogledovala. Oče si je urejal medalje na prsih.

»Tako, bušak, so te spustili? Še sreča, da se jim je posvetilo, kako si neumen. Drugače bi te lahko zaradi tvojega prismuknjenega vreščanja odpeljali v taborišče. Tam bi se domislil nove bedarije pa bi te predelali v mlo. Seveda, če te ne bi prej tako sestradali, da bi te bila sama kost in koža«, ga je oštevala mama. »Bedaki imajo res srečo!«

»O, saj bi ga izvlekel. Ravno sem se odpravljaj na policijo z medaljami, da jim po avstrijsko povem, kako sina bivšega kuksfuehrerja ne morejo zadržati na policiji«, je ba-

havo povzel oče. Žalostno je pogledal medalje. »Najbrž so zvedeli, čigav si pa so te pustili«.

Milče se je trpeče nakremžil. Kot bi se mu hrbet šele zdaj razbolel.

»V glavnem so me vpraševali samo po tebi. Zanimalo jih je kot Zagorjane, če si te medalje zaslužil, ali si jih nakradel?« je s spakljivo bebvostjo počasi razlagal Milče.

Oče je spodbudno pogledal mamo. Užaljenost mu je obarvala obraz.

»Tvoj je, isti prismođe. Izrezana podoba«, se je zgrozila mama. Zglašajoče je cmokala z usti. »Komaj bi našla primer, da sta si dva tako podobna«.

Milče je mami prizanašal. Ni se mu ljubilo prerekati z osoto žensko, ki je bila izjemno nagla in domiselna v sprevačanju besed. Vendar ponižanje in udarci so prehudoboleli.

»Mama, če si bila pri mojem očetu zraven, tole, kar vidiš pred sabo, se je izcimilo. Ni vredno zavidanja. Ampak vsaj to priznaj; mene ne zadene krivda. Kar sta zmogla sta menda napravila. Če je presramotno, saj lahko grem. Tudi za vaju bo bolje. Kot si lahko videla, življenje Slovencev ni veliko vredno. Lahko me prime spet kakšna neumnost, Nemci se maščujejo nad družino. Bolje, da vaju s svojo neumnostjo ne spravljam v nesrečo. Grem v samski dom. Ti mi le pripravi, kar meniš, da je moje in moram vzeti s sabo«.

Mama je prebledela. Namesto ostre besede, ki jih je imela zmerom na koncu jezika, je onemela. Počasi je sedala.

»Bi ga rada s svojim ostrim jezikom poglala od doma?« je zavpil oče, ki je zaslutil priložnost, da se znese nad jezikavo ženo. »Hotel sem mu pomagati, napraviti vse, da bi ga spustili. Ti ga pa nadiraš kot razbojnika«.

Mama tudi na te očitke ni odgovorila. Presunjena, zamišljena je topo strmela v steno. Milče se je obrnil k očetu, ki je prežeče čakal, kaj se bo zgodilo.

»Če te samo še enkrat vidim s temi medaljami, te premlatim, da boš ves pisan. Na kozlanje mi gre, če zagledam karkoli, kar spominja na nemško«, je divje zavpil Milče.

Oče se je užaljen nakremžil. Zbežgan je čakal, da mu bo Milče vsaj pokimal.

»Hotel sem le dobro...«

»Neumnosti počenjaš. Za mlada leta še razumem, zdaj pa si star kozel in se ovešaš s trakovi in pločvino. Povrh pa je to nemško!«

»Medalje dobiš v vojski. Za korajžo. Nisem kriv, da sem služil v nemški vojski. Kaj češ, vojska je vojska. Vojak naj ne bo prdec pa za katerokoli vojsko gre«.

Milče je posmehljivo zgražajoče kimal očetu. Ko se je stari v slutnji, da bo Milče očitke še stopnjeval, zgrbil, ga je žena ostro ošinišla s pogledom. Očitno si je že opomogla od presenečenja pa je hotela spet poseči v razgovor. Milče si je v togoti slačil suknjič, nato še srajco. Obrnil je hrbet očetu, nato še materi.

»Take medalje pa dobiš, če poješ slovensko«, je togotno zaškrtnil Milče. Prvič ga je stisnilo do solz. »Tako nagrajujejo Nemci«.

Mamo, trdo, odločno žensko so polile solze. Še zmerom me ima za otroka, je premišljal Milče. In najbrž še zmerom misli, da me lahko le ona tepe, nihče drug. Spomnil se je, kako je ženski v koloniji izpulila šop las, ko ga je prav majhnega udarila. Sklofutala je tudi dva moška, ki sta ga našeškala, ker je pretepal njuna sinova.

»Milče, kaj te je popadlo, da si pel vprico policista?« je med hlipanjem vprašala mama. »Si ga našešk izžival?«

»Mi smo peli. Trije. Ko je vstopil policist, nisem hotel prenehati. Ne smeš peti, kmalu ne boš smel govoriti po domače, v gozd je že tako bolje, da ne zahajaš. Ne smeš povedati, kaj te grize. Garaš za ničvreden denar, slabo hrano. Z obleko in čevlji te kar oni oskrbujejo. Sirotnost. Z nekakšnim blagom, kot bi ga delali iz kopriv. Ni slanine, prekleta margarina; pocast kruh, ki se lepi v ustih; milo praska, kot bi bilo iz ilovice. Za posrane marke ne moreš ničesar kupiti. Po tvojem — hodi v jamo, garaj, stradaš in drži gobec. Zakaj si me pa naučila slovensko? Pesmi sem se naučil od tebe! Zdaj pa naj požrem jezik, če stopi v gostilno krofost Tirolec?«

Mama je tiho presunjeno jokala. Stari je zbežgan gledal Milčeta, potem si je začel odpenjati medalje.

»Arniko imam namočeno v žganje. Naj ti premažem rane?« je vprašala mama.

Spomin na pekočo bolečino je Milčeta zmrazil. Vendar pred mamo in očetu ni bil pripravljen, da bi priznal slabost.

»Namaži, če misliš, da bo pomagala«, je obotavljivo rekel.

Sprva je celo nekoliko hladilo, potem pa je strašno zapeklo. Milčeta ni kriknil, ampak je pihal, kot bi imel vroč krompir v ustih. Ko je premazala hrbet do pasu, je mama zastala. Milčeta si je odpel hlače, nekoliko popustil spodnje hlačke, da je lahko mama premazala tudi hlebca.

»Kurbe nemške, kako ti pretepašjo nedolžne ljudi«, je togotno zakicala mama.

»Zastokal pa nisi?« je zanimalo očeta.

»Niti besedice. Ko so hoteli, da bi zapel neko tirolsko pesem, sem požrl jezik. Sam sem legel na klop. Bijte, sem si mislil, pisnem pa ne, tudi če me boste odrli«.

»Še tega bi se manjkalo, da bi cvilil«, se je zgrozila mama.

Ni se ovedla, da se je prvič odkrito postavila na njegovo stran. Saj tam je bila zmerom, le priznati ni hotela. Policisti pa so jo prizadeli na bolečem mestu. Branila bi sina do zadnje kaplje krvi. In še pomembno mamino načelo so poteptali: »Kdor ti ne reže kruha, te ne sme udariti!« Policisti pa so to zagrešili.

Milčeta bi lahko mirno prisegal: Nemci bodo morali napraviti nekaj izjemnega, da jim bo mama odpustila. Ni bila take vrste. Raje je udarila.

Šele na postelji je Milčeta spoznaval, kako so ga pretepli. Tudi na bok ni upal leči. S široko razprtimi rokami in nogami je ležal na trebuhu in preklinjal policiste. Ko se je proti jutru zbudil, ni mogel zaspati.

(nadaljevanje sledi)

DO ZPT med največjimi v Sloveniji

Gospodarski vestnik je pred nedavnim objavil podatke o 200 največjih delovnih organizacijah v SR Sloveniji v letu 1979. Pogoji za to, da so uvrstili neko delovno organizacijo med največje v naši republiki, je bil, da je imela nad 250 milijonov dinarjev dohodka v letu

1979. (Lani je bil ta pogoj 150 milijonov dinarjev).

Pri sestavi te liste so upoštevali podatke iz evidence Službe družbenega knjigovodstva Slovenije. Delovne organizacije so nato razvrstili po številu zaposlenih, povprečju uporabljenih sredstev in celotnem prihodku.

Iz obrazložitve lahko povzame-
mo, da je v konsolidirani bilan-
ci seštevek dohodka in celotne-
ga prihodka TOZD v sestavi
delovne organizacije zmanjšan
za zneske, ki se ponavljajo v
obračunu internega prometa
med TOZD v sestavi DO. Po-
stavke so knjigovodsko prilag-
ojene tako, da kažejo, kakšne
bi bile, če bi delovna organiza-
cija poslovala kot enovito pod-
jetje. V tem pregledu največ-
jih delovnih organizacij je na
prvem mestu ISKRA iz Kra-
nja, na 27. mestu pa je naša
delovna organizacija Zasavski
premogovniki, z dohodkom 673
milijonov 225.000, indeks 78/79
je 127,8. Po povprečnem števi-
lu zaposlenih je na 28. mestu,
v letu poprej pa so bili na 11.
mestu. Število zaposlenih je bi-
lo v letu 1979 3072, indeks
79/78 pa je 97,2. Po uporablje-
nih poslovnih sredstvih so Za-
savski premogovniki v letu
1979 na 64. mestu, v letu 1978
pa so bili na 17. mestu, in si-
cer s povprečnimi sredstvi ena
milijarda 369.019.000,00 indeks
1979/78 je 124,3 %. Po celot-
nem prihodku pa so ZPT na
113. mestu v letu 1979 (v letu
1978 na 57. mestu) z 1 milijar-
do 008.898.000,00, indeks 79/78
je 120,1.

Iz teh podatkov lahko povza-
memo, da so Zasavski premo-
govniki po dohodku v letu
1979 nazadovali od 12. na 27.
mesto. Razlogi so nam znani —
cene, proizvodnja, itd.

Iz revirjev pa so v tem pre-
gledu največjih še: Strojna to-
varna Trbovlje, ki je na 105.
mestu (leta 1978 je bila na 80.
mestu), Beton Zasavje je na
107. mestu (leto poprej je bilo
na 96. mestu), in Steklarna
Hrastnik na 173. mestu (leta
1978 pa na 158. mestu).

REK EK na 31. mestu

Na področju Slovenije je bilo
v letu 1979 49 sestavljenih or-
ganizacij združenega dela, v le-
tu 1978 pa 45. Nekaj jih je
prenehalo z delom, ker so po-
stale deloma delovne skupno-
sti, deloma so bile ukinjene, 7
pa je bilo organiziranih na no-
vo. Največja sestavljena orga-
nizacija združenega dela v Slo-

veniji je ISKRA — Elektroko-
vinska industrija s sedežem v
Ljubljani.

SOZD Revirski energetski
kombinat Edvarda Kardelja je
na 31. mestu. V letu 1978 je
imela celotna sestavljena orga-
nizacija z vsemi štirimi delov-
nimi organizacijami oziroma 23
TOZD in 9 delovnimi skupno-
stmi skupno 1 milijardo
070.409.000,00 din, indeks
1978/79 136,6 %. Po povpreč-
nem številu zaposlenih pa je
naš kombinat na 32. mestu s
povprečnim številom v pretek-
lem letu 4.558, indeks 1979/78
je 99,9 %. Po uporabljenih po-
slovnih sredstvih smo bili lani
na 27. mestu s 3 milijarde

253.956.000,00 din, indeks
1979/78 je 121,5 %. Po celot-
nem prihodku pa smo bili lani
na 42. mestu med vsemi SOZD
v Sloveniji z 1 milijardo
817.342.000,00 din, indeks
1979/78 je 108,2 %.

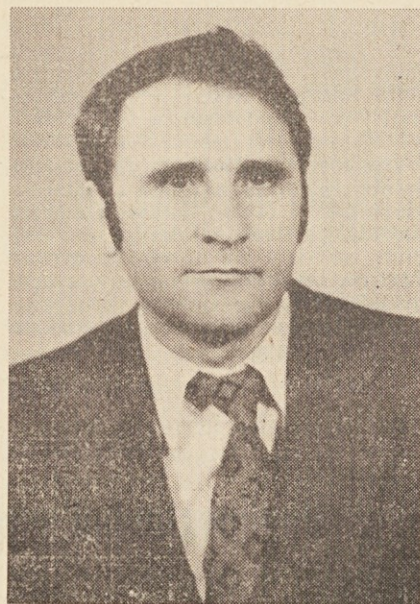
Med 49 sestavljenimi organi-
zacijami združenega dela v Slo-
veniji pa je iz revirjev še
SOZD GIP Zasavje, Gradbeno
industrijski kombinat s sede-
žem v Zagorju ob Savi. Ta je
bil na 37. mestu po dohodku,
na 36. mestu po številu zapo-
slenih, na 41. mestu po uporab-
ljenih poslovnih sredstvih in
prav tako na 41. mestu po ce-
lotnem prihodku. (tl)

Predstavljamo vam

Dosedanji individualni poslo-
vodni organ - direktor delovne
organizacije Industrijske monta-
žne delavnice Vili Brodar,
inž. str., je pred tedni odpove-
dal delovno razmerje in se po
poteku odpovednega roka zapo-
slil v Komunalnem obrtnem
podjetju v Trbovljah.

Na podlagi javnega razpisa
je delavski svet te delovne or-
ganizacije izvolil nov individu-
alni poslovodni organ - direk-
torja. S 1. junijem 1980 je na-
stopil pri izvajanju del in na-
log individualnega poslovodne-
ga organa te delovne organiza-
cije Miha Eržen. Našim bral-
cem in članom kolektiva ga
predstavljamo nekoliko po-
drobneje.

Rodil se je 19. 9. 1937. Nje-
gov osnovni poklic je bil vari-
lec. Nato je ob delu dokončal
tehniško srednjo šolo, višjo
šolo strojne stroke in si pridobi-
bil naziv strojnega inženirja
na univerzi v Mariboru leta
1974. Obiskuje drugo stopnjo
VEKŠ v Mariboru. Skupno
ima doslej 24 let delovne dobe,

Miha Eržen, inž. str., direktor
DO Industrijske montažne de-
lavnice.

nazadnje pa je bil zaposlen v
Strojni tovarni Trbovlje, z iz-
jemo zadnjega meseca, pred
nastopom v IMD, ko je bil za-
poslen v DO TET. Tovariša
Eržena poznamo po njegovi

družbeni aktivnosti. Še sedaj je aktiven pri TVD Partizan, pri vzgoji mladega rodu, včasih pa je tudi sam tekmoval. Je delegat v republiški raziskovalni skupnosti, podpredsednik izvršnega odbora samoupravnih interesne — telesno kulturne skupnosti Trbovlje in predsednik kluba v Partizanu. V razgovoru z njim smo ugotovili, da prihaja na izvajanje del in nalog direktorja IMD z razčiščenim programom dela. Najpomembnejše točke njegovega programa obsegajo uvedbo sodobne organizacije dela in tehnologije v DO IMD, na-

dalje dodelavo in razširitev programa dela v okviru celotnega našega kombinata, vključevanje DO IMD v delitev dela z ostalimi DO in TOZD v okviru kombinata, čemur sledi tudi urejeni dohodkovni odnosi; pomembna točka njegovega programa pa je kadrovska okrepitev DO IMD. Seveda so to le najpomembnejše točke, ki pa jih bo skupno s svojimi sodelavci, samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami skušal izvesti v najkrajšem možnem času v korist DO IMD, kakor tudi v korist kombinata kot celote.

štirje, v Zdravstvenem domu in na KOP pa po en invalid. Usposabljanje spremlja strokovna služba skupnosti za zaposlovanje z namenom odpravljanja ovir in motenj v procesu usposabljanja. Dve invalidni osebi sta uspešno zaključili usposabljanje in se zaposlili, dve sta bili neuspešni zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja in hujše vzgojne zanemarjenosti, trije se še usposabljujejo. Do konca leta 1980 pričakujemo še okoli sedem kandidatov iz osnovne šole Vitka Pavliča ter zavodov za usposabljanje mentalno in telesno prizadete mladine.

Pri iskanju zaposlitve invalidnim osebam v organizacijah združenega dela in TOZD naleti strokovna služba skupnosti za zaposlovanje tudi na težave, ker imajo ponekod skoraj »gluha ušesa« za tovrstne probleme. Pohvale vreden je odnos Steklarne Hrastnik, ki je kljub relativno precejšnjemu številu lastnih invalidov pokazala izredno pripravljenost in razumevanje za usposabljanje in zaposlovanje tudi drugih invalidov.

Pogosto OZD in TOZD prezrejo določila zakonov in dogovorov, ki jim nalagajo obveznost, da usposabljujejo in zaposlujejo invalide.

Zato ni odveč, če opozorimo, da je 29. 3. 1980 stopil v veljavo družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju občine Hrastnik, ki v poglavju razvid del in nalog obvezuje OZD, TOZD ter ostale, da morajo v razvide vključiti tudi naloge in opravila, ki so jih predvidele za invalide. Neizpolnjevanje teh določb pomeni kršitev družbenega dogovora in onemogoča invalidni osebi delovno, ustvarjalno, družbeno in osebno afirmacijo v skladu z njenimi možnostmi, ki naj jih prav usposabljanje razvije, utrdi, oplemeniti in obogati.

Strokovna služba
SIS za zaposlovanje
Hrastnik

Nekaj rezultatov izvajanja zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb od začetka leta 1979 do 30. 4. 1980 v občini Hrastnik

Slovenska skupščina je sredi leta 1976 sprejela zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, ki ga od 1. 1. 1979 uresničuje Samoupravna skupnost za zaposlovanje Hrastnik skupno z ostalimi dejavniki v občini. Zakon omogoča invalidsko varstvo tistim invalidnim osebam, ki nimajo pravnega statusa invalidne osebe in z ustavo proglašenega posebnega družbenega varstva in družbene pomoči po drugih predpisih.

V občini Hrastnik smo v letu 1979 in v prvih štirih mesecih leta 1980 evidentirali za postopek za ugotavljanje lastnosti invalidne osebe sedem ljudi, ki iščejo zaposlitev. Stari so od petnajst do dvaindvajset let. Vseh sedem so zaradi telesne in mentalne prizadetosti obravnavali na komisiji prve stopnje, kjer so bili priznani za invalide in so dobili pravico do usposabljanja. V Steklarni Hrastnik so se pod vodstvom mentorja usposabljali

Nezaposlenost v prvih štirih mesecih 1980 v občini Hrastnik

V občini Hrastnik je bilo 30. 4. 1980 na skupnosti za zaposlovanje prijavljenih 35 nezaposlenih oseb, od tega 71 % žensk. Mladine do 26 let je 31 %. Glede na poklicno strukturo jih je med nezaposlenimi 25 s poklici ozkega profila (pri-

učeni in nepriučeni), osem kvalificiranih ter dva s srednjo izobrazbo. Nezaposlenost pogojujejo predvsem subjektivni vzroki, in sicer je število nezaposlenih: mentalna (duševna) prizadetost — štirje okvare čutil — eden, alkoholizem —

pet, osebnostno moteni — dva, starost nad petdeset let in zdravstvene težave — štirje, neuspešnost pri šolanju — dva, zaposlitev v določeni delovni organizaciji — petnajst. zaradi pridobitve kadrovske podpore (hranitelj v JLA) — eden, prijavljen na skupnosti za zaposlovanje Skopje z uživanjem pravic pri Samoupravnih skupnosti za zaposlovanje Hrastnik, zaradi sedežnega principa zbiranja prispevka za zaposlovanje — eden.

Od skupnega števila petintrideset nezaposlenih oseb je petnajst takih, ki jih je težje zaposliti. Po vzrokih je na prvem mestu alkoholizem, sledijo mentalna prizadetost in zdravstvene težave pri osebah nad petdeset let starosti.

Po določbah zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb je bilo na strokovni komisiji obravnavanih sedem oseb, ki jih je težje zaposliti in iščejo zaposlitev. Vsem sedmim je bila priznana pravica do usposabljanja za delo v času od treh mesecev do enega leta. Mesečni stroški usposabljanja znašajo 5.000,00 — 6.000,00 din. Eno osebo smo vključili v Center za usposabljanje in varstvo invalidnih oseb v Mengšu. Trenutno se usposabljuje še tri osebe, ki prejemajo materialno pomoč na osnovi zakona, dve osebi smo po uspešno opravljenem usposabljanju vključili v delovni proces, dva sta neuspešno zaključila usposabljanje zaradi hujše oblike vzgojne motenosti in zaradi bolezni.

Denarno nadomestilo v višini 6.060,00 din prejema samo ena nezaposlena oseba s stal-

nim bivališčem v Skopju, bivši potnik Sijaja Hrastnik, ki je po ukinitvi delovnega mesta trgovski potnik, odklonil ponujeno zaposlitev v komercialni službi v Hrastniku, zaradi zaposlitve delavčevega zakonca v drugem kraju, kar zakon opredeljuje kot razlog za pridobitev pravice do denarnega nadomestila. Na osnovi večkratne intervencije pri skupnosti za zaposlovanje Skopje so odgovorili, da je zaposlitev nemogoča, ker imajo 30.000 nezaposlenih zaradi količinskega pomanjkanja delovnih mest. Glede na navedeno in na več kot petnajstletno delovno dobo, obstoja možnost prejetja nadomestila za nedoločen čas.

Do zdravstvenega zavarovanja, ki bremeni skupnost za zaposlovanje je trenutno upravičenih sedem oseb, od tega so tri, ki so na usposabljanju zavarovani samo za primer nesreče pri delu. Ostali so zavarovani po zakoncih ali kot občani.

Strokovna služba
SIS za zaposlovanje
Hrastnik

Požarno varstvo dejavnost posebnega družbenega pomena

Samoupravna interesna skupnost za požarno varstvo SRS ugotavlja, da s prispevkom zbrana sredstva ne zadoščajo za pokrivanje potreb požarnega varstva v posameznih občinah SRS med katerimi so tudi Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Zato bi se morali dogovoriti o združevanju sredstev za nabavo takšne opreme in orodje, za katerega občinske SIS požarnega varstva nimajo dovolj

finančnih sredstev. Vsi se dobro zavedamo, da nam grozijo vedno večje nevarnosti pred požari. Za gašenje potrebujemo sodobno opremo, ki jo uvažamo, njena cena pa je še vedno visoka. Morali bi se dogovoriti o ustanovitvi specializirane gasilske enote, ki bi bila sposobna z opremo in kadrovsko pokrivati vsa tri območja zasavskih občin.

Predsednik izvršnega odbora SIS za požarno varstvo SRS Franc Sladič, je dne 7. 5. 1980 vodil regijski posvet v Trbovljah. Govoril je o pomenu in organiziranosti požarnega varstva v zasavski regiji.

Posveta so se udeležili vabljeni predstavniki družbenopolitičnih organizacij, izvršnih svetov SoB in požarnega varstva vseh treh občin. V uvodnem govoru je tovariš Sladič obrazložil nujnost organiziranja regijskih centrov, ker je v SRS nekaj občin, ki zberejo več sredstev kot so jih sposobne porabiti. Pri združevanju sredstev in kadrov bi bila omogočena enaka opremljenost vseh regijskih centrov. Velik poudarek so v razpravi posvetili kadrovski politiki in ustanavljanju centrov za izobraževanje gasilskih kadrov. Z organizacijo so že pričeli in bi prvi slušatelj študirali na oddelku za »kemijo in kemijsko tehnologijo univerze v Ljubljani v šolskem letu 1980/81«. Ko slušatelj po končanem študiju diplomira, si pridobi naziv — »inženir požarnega varstva«. Imamo še druge oblike izobraževanja, ki bodo prispevale k nadaljnjemu razvoju in usposabljanju požarnega varstva v delovnih organizacijah, občini in republiki.

Nabava opreme in izobraževanje kadrov sta enako pomembna činitelja za nadaljnjo krepitev požarnega varstva.

Tovariš Sladič želi, da bi pohiteli z organizacijskimi pripravami in so s tem v zvezi predlagali pripravljalni odbor, v katerega so vključeni predstavniki vseh treh občin. Dogovorili so se, da bi realizirali sporazum med SIS požarnega varstva občin še pred IX. kongresom gasilske zveze Slovenije, ki je bil sedmega in osmega junija v Brežicah.

Sklenili so tudi, da bodo pohiteli z izdelavo načrtov požarnega varstva in požarne ogroženosti v občinah in da jih bodo izdelali še pred pričetkom letnih dopustov.

Na osnovi občinskih načrtov bo jeseni izdelan republiški načrt požarnega varstva in ogroženosti.

To je naloga, ki jo moramo realizirati v dejavnosti požarnega varstva. Čeprav je zelo zahtevna, nas obvezuje naša družbena zavest, da poskrbimo za boljšo varnost ljudi in imetja, kakor tudi za boljše počutje nas vseh.

Jurij Gotal

Obnavljamo gasilski dom

Planirana akcija gasilcev v Trbovljah, da obnovimo Gasilski dom, se končno uresničuje. Ta dom je najstarejši v Zasavju, stoji na Trgu revolucije v centru Trbovelj. Zato je tudi bila na plezalnem stolpu Gasilskega doma nameščena stolpna ura, ki ni služila le gasilcem. Sedanja obnova in popravilo doma brez ponovne namestitve ure, ne bi dalo pravega učinka in slike rudniškemu Gasilskemu domu na Trgu revolucije.

Pričakujemo, da bodo ure veseli poleg gasilcev predvsem starejši občani in otroci Trbovelj.

Koncem XIX. stoletja so se večala pri pridobivanju premoega eksplotacijska polja na dnevnih kopih in v jamah. Skladno s tem so morali graditi zunanje objekte, ki so bili večinoma leseni in so predstavljali potencialno nevarnost za požare. Zaradi tega je bila ustanovljena požarna obramba oziroma prvo gasilsko društvo, ki je delovalo v letih 1870—1877 in se je nato razformiralo. Dokumentacija ni ohranjena. Ustanovitveno leto gasilskega društva je leto 1881. Ustanovni člani so bili: ravnatelj Eichelter, predsednik Janez Bidovec, tajnik Hern, orodni mojster Franc Rožaj in drugi.

Tedaj so gasilci opravljali to delo poklicno in je v društvu vladala skoraj vojaška disciplina. Nadzorstvo nad vajami in opremljanjem je izvajal več let rudniški inženir Widra.

Prve društvene prostore so imeli gasilci v »GLAŽUTI« za krajši čas, nato pa v stavbi »Bitnerjeve hiše«. Takrat so gasilci že razpolagali s pripadajočim orodjem in opremo, za kar so rabili primerne prostore. Zato so na pobudo članov društva leta 1922 pričeli s pripravo dokumentacije in načrtov ter leta 1923 z gradnjo sedanjega doma s plezalnim stolpom za vaje. Po prvi svetovni vojni je društvu zelo pomagal inž. Pauer, takratni direktor trboveljskega Rudnika, in častni predsednik društva, ki je veliko prispeval, k izgradnji doma. Od tedaj, ko je bil dom zgrajen pa do danes, niso bila na domu izvršena kakšna večja adaptacijska dela, ampak le najnujnejša za vzdrževanje..

Sedaj je bil dom že tako močno poškodovan, da je bilo nevarno nadaljnje vzdrževanje strešne konstrukcije zaradi strohnjenega lesa in je zaradi tega močno zamakalo fasado. Člani društva si prizadevamo in vlagamo veliko prostovoljnega dela za vzdrževanje gasilskega doma, za nabavo opreme kot so gasilskega vozila, ki smo jih kupili in usposobili s sredstvi

pridobljenimi z udarniškim delom.

Zato menimo, da bi morali biti v enakopravnem položaju pri financiranju z ostalimi organizacijami in društvu. Osebnostno menim, da je preživela oblika financiranja, ko moramo letno napisati nešteto prošenj, da dobimo denar, ki ga rabimo za razne potrebe društva. Poleg tega nam največkrat takšne vloge zavrnejo. Odgovorni bi morali vedeti, da vso organizacijo in delo v društvu člani opravljamo po delovnem času in da nam prostega časa primanjkuje, da bi ga zapravljali po nepotrebnem. Dovolj je že to, da smo v pripravljenosti v slučaju gašenja požara in da izobražujemo člane v gasilskih veščinah, ne pa, da smo administrativni delavci, z nekaj ur dnevno, naše delo pa ni niti minimalno nagrajeno.

Zato moramo nujno pristopiti k boljšim rešitvam poslovanja gasilcev v REK Edvarda Kardelja. V letu 1981 bo Gasilsko društvo praznovalo 100-letnico obstoja in moramo že sedaj razmišljati o izvedbi praznovanja tega jubileja.

Ena od nalog je obnova doma, ki bo obdržalo svojo prvotno obliko in videz, kar je pomembno za nas in občane Trbovelj. Ostale naloge bomo izvrševali po določenem programu.

Jurij Gotal

Ob dnevu mladosti v Beogradu

24. maja ob 22. uri smo mladinci iz Hrastnika krenili na veselo in obenem tako zelo žalostno pot. Krenili smo v Beograd, da bi si na stadionu JNA, skupaj s tisoči mladimi iz vse Jugoslavije, ogledali centralno prireditev ob našem dnevu — dnevu mladosti. Krenili smo v Beograd, da bi se na Dedinju v Užiški ulici 15, poklonili spominu našega Tita.

Krenili smo na veselo in obenem tako zelo žalostno pot.

Sobota je bila za marsikoga delovni dan, vendar smo bili na avtobusu v začetku skorajda vsi zelo živahni. Noč, enakomerna vožnja in utrujenost so povzročili, da smo okoli dveh zjutraj potihnili, nekateri zadremali, drugi pa budni pričakali novo jutro. Prišel je nov dan-meglen, siv, celo mal-

ce neprijazen. Deževalo pa kljub temu ni. Ob približno pol sedmih smo izstopili. Beograd. Nebo je bilo tu le rahlo oblačno, vendar smo v sebi premišljevali: »Samo, da na prireditvi ne bi deževalo«.

Dedinje. Vrsta čakajočih je dolga — se nam to samo zdi? Ob sedmih se bo začela premikati nema tiha kolona. Prihajali bodo novi in novi ljudje, danes jih bo še posebno veliko, prišli bodo mladi iz vse Jugoslavije.

Kolona se je premaknila. Ljudje stopajo počasi, tudi misli so počasne, otopele, žalostne. Ena ura je minila, ne da bi sploh vedeli kdaj. Zavijemo v Užiško ulico. 3, 5, 7... se vrstijo hišne številke na levi. Številka 15 in vojaki v modrih, slavnostnih uniformah — obrazi so resni, mirni in dostojanstveni...

Njegov vrt je lep, preprost, zdaj pa tih, preveč tih. Pavi se mirno sprehajajo po travniku, zagledam vrabčka, ki mirno, brez strahu pred premikajočo se množico, skaklja pod drevesi — pod mnogimi brezami, ki jih je imel tovariš Tito najraje.

Cvetličnjak — lepše zveni kot pa grobnica. Pred njim vodometa sanjavo šepeta pesem o tišini. Titovi vojaki. In nenadoma čas in misel zastaneta.

Bela grobnica z njegovim imenom. In veliko rož je tam in neskončna vrsta ljudi. Korak je počasen, najraje bi zastal, vsak od nas bi mu rad nekaj povedal — pa moraš naprej, veliko ljudi je še za teboj!

Ob izhodu pa se spet začne življenje. Množica stopa počasi, ljudje čakajo...

»Izjoči se srce, izjoči! A solz ne sme biti-rad je imel vesele obraze... Stisni pesti in... joči, srce!«

Nebo je postalo sivo. In dan je bil pred nami. Beograd je bil mlad, porazgubili smo se v njem, vsak si je ogledal tisto, kar je hotel videti.

Ob šestih smo bili ni tribun na stadiona. Od štirih do petih je močno deževalo, zdaj je bilo nebo vedro. Le nastopajoči so imeli velike težave — nastopati na mokri travi res ni prijetno.

Tisti dve uri do začetka sta minili v hipu. Mlada Jugoslavija je pela, pozdravljala nastopajoče skupine in tolikokrat vstala in med ploskanjem vzdikala: »Mi smo Titovi, Tito je naš!«

Letos sta Slovenijo predstavljali dve skupini — mladinci iz Celja in Novega mesta, ko pa so se pomešali med ostale nastopajoče, so bili samo še mladi Jugoslovani.

Povsem spontano smo si mladi za svojo himno izbrali pesem Druže Tito, mi ti se kunemo. Kako čudovit je občutek, ko je na tisoče mladincev, vojakov, pionirjev vstalo in pelo. Zdelo se mi je, da nas sliši cela Jugoslavija in ves svet.

Letos prvič niso bile speljane stopnice do lože na vrhu zahodne tribune.

Letos prvič ni bilo objavljeno ime nosilca štafete.

25. maj je letos prvič samo dan mladosti.

In vse to nas je združilo v eno: za koga — za Tita
za koga — za partijo
za koga — za narod
Naša prisega...

Program je bil lep in veličasten. In nenadoma glas tov. Tita. Tiha bolečina, ki je bila skrita v nas, je postala velika in še bolj tiha.

Moč je v delavskem razredu...

Moč je v socialističnem samoupravnem sistemu...

Moč je v splošni ljudski obrambi...

Moč je v našem mladem rodu...

Mladina Jugoslavije je vstala
Mladina Jugoslavije posluša njegov glas in njegove besede

Mladina Jugoslavije joče v srcu in mu obljublja: Druže Tito, mi ti se kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo

Mladina Jugoslavije je vstala in joče v srcu.

Ko nas je avtobus odpeljal iz Beograda, smo bili tihi, vsak s svojimi mislimi smo se poslavljal. Nismo zapeli.

V ponedeljek zjutraj smo se vrnili v Hrastnik, vrnili smo se z vesele in obenem tako zelo žalostne poti...

Sonja Juvan

Nova osnovna šola na Dobovcu

V okviru letošnjega praznovanja 1. junija — praznika občine Trbovlje so v nedeljo 8. junija t.l. ob 11. uri, slavnostno odprli novozgrajeno osnovno šolo na Dobovcu. Zgradili so jo v glavnem iz samoprispevka občanov občine Trbovlje. Šola je montažna in jo je postavilo podjetje Marles iz Maribora.

V začetku je spregovoril predstavnik krajevne skupnosti Jamšek, nato pa so v programu sodelovali še cicibani in učenci osnovne šole PE Alojza

Hohkrauta z Dobovca. Sledile so recitacije in ritmični plesi. Nastop so popestrili pevci mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj pod vodstvom Ide Virt. Ob spremljavi harmonike (Jože Skrinar) so zapeli tri pesmi. Ob otvoritvi šole so govorili Slavko Pavlič, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Trbovlje, predsednik skupščine občine Lazarevac in Milena Zidar, pomočnik ravnatelja osnovne šole Trbovlje iz PE Alojza Hohkrauta.

Šolo so poimenovali po Pokrajinski konferenci SKOJA, nato pa so razvili pionirski prapor pionirskega odreda Pokrajinske konference SKOJA.

Zaradi slabega deževnega vremena je celotno slavlje potekalo v šolski dvorani. Bilo je zelo prijetno, lepo organizirano in vzdušje prsrčno. Dobovčani so torej prejeli za bistrenje mladih glav nov objekt, za katerega smo prepričani, da so

ga sprejeli z vsem srcem in umom za svojega in ga bodo v tem smislu koristili in vzdrževali. Naša želja je, da bi se obiskovalci te šole na Dobovcu po končanem šolanju vključevali v naše temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti, saj krajane s tega področja poznamo kot izredno prizadevne in dobre delavce že dolga desetletja. (tl)

2000 — letna stopnja rasti 4 do 4,5 %. Mednarodna trgovina naj bi se dvignila 3 do 5-kratno, od okoli 200 mtce sedaj 560 do 980 mtce v 90 letih. Čeprav ZDA planirajo porast izvoza od 49 mtce v letu 1977 na 125 do 200 mtce leta 2000, pa so ga sposobne dvigniti tudi na 350 mtce. Drugi vodilni izvozniki bodo Avstralija, Južna Afrika in Kanada.

SVETOVNA ENERGETSKA POTROŠNJA

Svetovna energetska potrošnja se je v zadnjih 100 letih dvignila z vse večjim pospeškom, razen med prvo svetovno vojno, v letu svetovne gospodarske krize 1930 ter takoj po drugi svetovni vojni. V letu 1870 je dosegla svetovna energetska potrošnja 0,25 mlrd. ton premogovnih enot, v letih 1913 1,5 mlrd. ton PE, 1928 1,8 mlrd. ton PE, 1944 2,5 mlrd. ton PE, 1960 4,7 mlrd. ton PE, 1978 pa 9,7 mlrd. ton PE. Za leto 2000 je predvidenih 18,6 mlrd. ton PE.

ENERGETSKA BILANCA JUGOSLAVIJE SPREJETA

Zvezni izvršni svet je 22. maja t.l. sprejel odlok o energetski bilanci Jugoslavije za leto 1980. To bilanco bodo uporabljali, dokler pristojni organi in organizacije ne sprejmejo na podlagi soglasja energetske bilance Jugoslavije za leto 1980, vendar najdalje do 31. decembra 1980.

TEMELJ ITALIJANSKE ENERGETIKE NAJ POSTANE V BODOČE PREM OG

Italija bo v prihodnjih letih krila svoje dodatne energetske potrebe predvsem s premogom in ne z jedrsko energijo. Čeprav vztrajata vlada in državna elektrodružba Enel še kar pri svojih načrtih, po katerih naj bi krili v 90 letih 20 % energetske potrebe z jedrsko energijo (1979 je ta delež znašal 2,9 %), so v praksi vedno bolj opazna prizadevanja, da

V nova stanovanja so se vselili

Koncem maja je samoupravna stanovanjska skupnost Trbovlje razdelila ključne stanovanj novozgrajene stanovanjske stolpnice S-56 na Trgu svobode na Njivi. V tej stolpnici, ki ima sicer 52 stanovanj, so dobili stanovanja tudi člani našega kombinata: Tomše Jože iz TOZD Premogovnik Trbovlje, Butara Franc iz DS Pomožna dejavnost Trbovlje, Bože Pavle iz TOZD Separacija

premoga Trbovlje, enako tudi Kuhar Milan in Rotar Miroslav, iz TOZD RIG so se veselili: Subašić Hasan, Dolinar Jože, Novak Marjan, Butara Franc, ml. in Milaković Nedeljko, iz TOZD Avtoprevoz »Zasavje« Vnetačnik Franc, iz DO TET pa Prašnikar Drago.

Vsem srečnežem želimo, da bi se v novem stanovanju dobro počutili.

M. P.

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

PROIZVODNJA PREMOGA SE BO MORALA TRIKRAT POVEČATI

80-članska skupina iz 16 najpomembnejših držav uporabnic in proizvajalk premoga je po 18-mesečnih raziskavah objavila, da se bo morala svetovna proizvodnja premoga v prihodnjih dvajsetih letih trikratno povečati, mednarodna trgovina s premogom pa bo morala porasti za 500 %, da bi zadostili naraščajočim energetskim potre-

bam. Omejene naftne dobave, majhna jedrska ekspanzija in skromen prispevek alternativnih energetskih virov pomenijo, da bo moral premog zagotavljati med 1/2 in 2/3 dodatnih energetskih potreb v svetu v naslednjih 20 letih. Povpraševanje po premogu bo poraslo od 2,5 mlrd. premogovnega ekvivalenta (1 milij. premogovnega ekvivalenta, 1 mtce = a milion of coal equivalent/standardna energetska enota), v letu 1977 na 6 do 7 mlrd. ton leta

se zgradi čimveč novih termo-elektrarn na premog oziroma, da se dosedanje na naftni pogon preusmerijo na premog. Leta 1979 s strani italijanske vlade odobreni energetske plan državne elektrodružbe Enel je še predvideval, da se količina nafte za pogon elektrarn poveča od 21,3 milij. ton v letu 1978 na 39,8 milij. ton v letu 1985. Medtem je bil program že skrčen za 10 milij. ton, tako da elektrarne v petih letih ne bodo porabile več nafte kot v letu 1980. Obenem pa so se povečali planski cilji za premog. Medtem ko je prvotni energetski plan predvideval porast strošnje premoga v elektrarnah od 1,3 milij. ton v letu 1978 na 4,5 milij. ton v letu 1985, naj bi se poraba povečala najpozneje do 1990/91 na 20 milij. ton. To vse pa zahteva velike naložbe tudi v pristaniščih. Le malo pa se je premaknil z mesta načrt za gradnjo 10 jedrskih central (pet dvojnih central s po 2.000 MW), ki ga je hotel Enel izpeljati do leta 1991.

DANSKA PODPISALA PREMOGOVNI DOGOVOR S KOLUMBIJO

Dansko elektro-podjetje Elsam je podpisalo s podružnico Exxon Interco dogovor o letnih dobavah 2 milij. ton kolumbijskega premoga za dobo 14 let. Z dobavami bodo pričeli leta 1986. Interco in kolumbijska vlada imata v skupni lasti premogovnik, iz katerega bodo dobavljali premog. Danski uvoz premoga se je dvignil od 2,2 milij. ton leta 1972 na 7,2 milij. ton lani, konec stoletja pa bo verjetno dosegel že 20 do 25 milij. ton letno. 2/3 dobav elektrike bazirata na premogu, njegov delež pa naj bi se v nekaj letih dvignil na 80 %. Danski trgovski deficit je aprila dosegel 2 mlrd. dkr. proti 1,1 mlrd. dkr., aprila lani, štrimesečni primanjkljaj pa se je povzpел na 8,4 mlrd. dkr., proti 5,3 mlrd. dkr. za isto lansko obdobje. Vrednost energetskega uvoza je v aprilu porasla od 1,3 mlrd. na 2,3 mlrd. dkr., od januarja do aprila pa od 5,1 mlrd. na 8,8

mlrd. dkr. Celotni štrimesečni uvoz se je dvignil za 34,5 % na 39,5 mlrd. dkr., medtem ko se je izvoz popel za 29,2 % na 31,2 mlrd. dkr.

PAKET UKREPOV ZA VARČEVANJE Z ENERGIJO

Zvezni izvršni svet je v maju t.l. sprejel program dolgoročnih ukrepov za racionalizacijo, nadomestitev in varčevanje energije. Program predvideva postopno, vendar odločno spremembo v pogledu obnašanja, gospodarjenja, razvoja in varčevanja z energijo. Varčevanje pa ne bo predstavljalo nikakršnega omejevanja niti nadaljnje rasti družbenega in osebne standarda. V programu so podrobneje naštetja vsa področja javnega in gospodarskega življenja, kjer bo nujno in možno smotrnejše uporabljati energijo in razvijati nove vire energije na temelju domačih surovin in zalog. Določeni so bili tudi nosilci ukrepov za izdelavo podrobnejših analiz in določitev rokov. Do konca t.l. oziroma najkasneje do sprejetega novega srednjeročnega načrta razvoja Jugoslavije do leta 1985 bo program varčevanja, racionalizacije in nadomeščanja vključen v vsa področja našega razvoja. Program bo aktualen do konca tega stoletja, ker bo energetska kriza, posebno pomanjkanje nafte, ki pa je po drugi strani vse dražja, izzvala v vsem svetu številne spremembe. Pripravljalci tega programa varčevanja z energijo so upoštevali dejstvo, da povečana življenjska raven ter hitrejši razvoj tehnike in tehnologije terjata vse večje količine raznih vrst energije. Prav v procesih predelave primarnih in sekundarnih oblik energije pa obstajajo velike možnosti za njeno racionalno izkoriščanje. njeno racionalno izkoriščanje. Po nekaterih znanstvenih dognanjih, ki jih je obravnaval ZIS, se le 16 % rezerv fosilnih goriv pretvori v koristno delo, medtem ko se 84 % energije izgubi. Velike so možnosti racionalizacije energije, stopnje iz-

koriščanja v pripravi, predelavi in zmanjšanju izgub v transportu. Ležišča premoga z jamskim pridobivanjem se v naši državi izkoriščajo le okoli 36 %, v državah zahodne Evrope pa okoli 60 %. V pripravah za proizvodnjo energije se pri nas porabi 4,5 % proizvedene energije, v drugih državah pa 2 %; pri transportu se pri nas izgubi 7 %, v zahodnoevropskih državah le 2 %.

Posebna pozornost je namenjena situaciji plačilne bilance zaradi izredno drage nafte. V letošnjem letu bodo izdatki za nafto znašali po tekočih cenah okoli 3,5 milijard dolarjev brez upoštevanja zadnje podražitve. Zavoljo tega je treba izvajati varčevanje z nafto in naftnimi derivati rigoroznije.

SKROMEN PORAST PROIZVODNJE PREMOGA

Jugoslovanski premogovniki so v razdobju od januarja do maja t.l. proizvedli skupno 18.466.000 t vseh vrst premoga, leta 1979 pa v istem razdobju 17.536.000 ton. Od letošnje proizvodnje je bilo pridobljenega 171.000 ton črnega premoga, 4.072.000 ton rjavega premoga, ostalo, to je 14.223.000 ton pa lignita. Po načrtih naj bi premogovniki nakopali večje količine premoga. Z letošnjo energetske bilanco v naši državi je bilo predvideno, da bodo premogovniki zagotovili okoli 51 milijonov ton premoga. Proizvodnja v prvih petih mesecih t.l. pa seveda demantira tako visok porast proizvodnje. Delno je temu »kriva« hidrolološka situacija, ker hidroelektrarne v celoti obratujejo zaradi visokega vodostaja, medtem ko grede TE druga za drugo v remont, zato so potrebe po premogu toliko manjše. Del pridobljenih količin je zato možno dobavljati večjim porabniškim centrom in industriji, manj pa združenemu elektrogospodarstvu.

PREMOG — MOST V BODOČNOST

V ZDA strokovnjaki predvidevajo, da bi premog do leta

2000 lahko postal največji vir dohodkov tuje valute v ZDA. Ogromne premogovne rezerve v ZDA bi lahko zmanjšale vpliv nezadostnih količin posameznih vrst energije na svetu. Vplivali bi torej na izboljšanje energetske situacije. Povečana proizvodnja premoga v tej državi bi lahko pokrila 2/3 manjkajočih količin energije v naslednjih 20 letih. Svetovne rezerve premoga, katere je možno eksploatirati, so sedaj 5-krat večje od potrjenih svetovnih rezerv surove nafte, vendar dovolj velike, da po stopnji rasti iz leta 1977 zagotove proizvodnjo premoga v naslednjih 250 letih.

VISOKA PORABA ENERGIJE

Hidro in termoelektrarne so proizvedle v prvih štirih mesecih t.l. 18 milijard 910 milijonov kWh električne energije, kar je za 5 % več kot so načrtovali. V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta je letošnja proizvodnja električne energije v SFRJ večja za 9 %. Največji del proizvodnje odpade na HE, saj so proizvedle v tem obdobju 10 milijard kWh. Sneg in obilno deževje sta pripomogla k temu rezultatu. Preostalih 8,9 milijard kWh električne energije pa je bilo proizvedene v TE. V TE na premog je bilo v tem obdobju proizvedene 15 % več električne energije kot lani, kar dokazuje boljše obratno pripravljenost. Nekoliko drugačen pa je položaj v TE na mazut. Te so proizvedle le 56 % energije od načrtovane.

PRESKRBA S KURIVOM

Iz dnevnega časopisja lahko povzamemo razne vesti, ki pa so precej črnooglede v pogledu pravočasnega dobavljanja goriv in kuriv. To dokazuje tudi skrb, ki so jo sporočili sredi junija s seje izvršnega odbora jugoslovanskega komiteja svetovne konference za energijo. Črno gledost se kaže predvsem glede preskrbe s kurivi vseh vrst za prihodnjo zimo. Mnenja so bili, da bi morali premogovnikom

omogočiti delo z izkoriščanjem celotnih zmogljivosti in to tudi v času, ko je poraba premoga nekoliko manjša. V jeseni in zimi se vsega ne bo dalo nadoknaditi. Nadalje je treba vsak dan zagotoviti okoli 130 milijonov kWh električne energije. Za mnoge porabnike je ta postala glavni energetski in domala najzaneslivejši vir toplote. Precej pa je bilo govora tudi o varčevanju in racionalnejši porabi goriv. Enotnega mnenja so bili, da naj bi uvoženo energijo v čimvečji meri zamenjevali z domačo.

Kurivo-prodaja Ljubljana se je na seji svojega poslovnega odbora odločila, da bo odslej omejila količine premoga za gospodinjstva. Kupec bo lahko naročil enkrat po 2 toni rjavega premoga ali 5 ton lignita. Tako naj bi enakomerneje porazdelili premog med prebivalstvo, odpravili pa bi tudi vrste čakajočih.

PREMOG JE ZELO ISKAN

Najnovejše ugotovitve glede porabe premoga v državah članicah OECD temeljile na dveh ugotovitvah, in to na povprečni rasti porabe energije v obdobju 1977 do 2000 po 1,75 %, medtem ko druga varianta govori o letni rasti porabe energije po 2,5 % v istem obdobju. Delež premoga v celokupnih dobavah energije v državah OECD je bil zmanjšan od 37 % v letu 1960 na 18 % v letu 1977. Do konca tega stoletja pa računajo, da se bo odstotek vnovič povečal na 25 oziroma 32 %. Proizvodnja premoga v državah — večjih proizvajalkah premoga, računajo da bo znašala v obdobju 1977 do 2000 okoli 103 milijarde ton, ekvivalenta premoga, pri čemer so upoštevane vse vrste premoga. Po sedanjih ocenah se bo moč termoelektrarn na premog v državah OECD do leta 2000 povečala iz sedanjih 350 GW na 825 GW, v drugem primeru pa na 1090 GW. Direktna poraba v industriji v državah OECD znaša sedaj le 9 % celokupne porabe premoga. V nekaterih

državah zahodnega sveta načrtujejo v industriji naglo povečanje premoga.

MADŽARI DOBE NOV RUDNIK LIGNITA

Po programu razvoja in eksploatacije sosednje Madžarske, bodo letos odprli nov rudnik lignita v pokrajini Tatabaniya. Naslednje leto pa bosta pričela obratovati še dva rudnika lignita v srednjem delu države in to Markushegy in Nagyegyhaza. V načrtu pa imajo odpiranje še dveh rudnikov lignita.

FORMIN — MILIJARDA kWh

Dne 25. novembra 1978 je bila slavnostno odprta novozgrajena HE Formin na Dravi. To je druga največja HE na Dravi v Sloveniji. Pretekli dve leti, odkar je pričel obratovati prvi agregat pa do danes, je ta HE proizvedla milijardo kWh električne energije. To je velik prihranek energetskih zalog naše republike. Ta HE proizvaja prečno energijo. Padavinsko območje te HE je 13.445 km², poleg tega pa je značilno, da ima visok vodostaj v poletnem času, kar je precejšnja prednost za jugoslovanski energetski sistem. Vendar pa je ta HE še vedno v poskusnem obratovanju, ker ji primanjkuje finančnih sredstev, da bi investicije v celoti dokončali. Tudi nekateri dobavitelji opreme kasnijo z dobavami.

FRANCIJA PREHAJA Z NAFTE NA PLIN

Francoska vlada je sklenila, da bo sprejela vrsto ukrepov, da bi povečala porabo premoga namesto nafte v industrijskih obratih. Eden takšnih ukrepov so tudi določene bonitete za tovarne, ki bodo uporabljale premog namesto tekočih goriv. Za dajanje teh bonitet so pripravili skupno 100 milijonov fran-

NOVO ZVIŠANJE CEN NAFTE

Države proizvajalke nafte so ta mesec sklenile, da bodo vnovič povišale cene nafte. Že dosedanje cene so bile izredno visoke. Najnovejše povečanje cen nafte bo samo ZDA stalo dodatnih okoli 15 milijard dolarjev letno. Amerikanci so mnenja, da države proizvajalke nafte nimajo nikakršnega opravičila za tako visoke cene nafte. Gospodarska situacija namreč ne opravičuje skoka cene nafte za preko 150 % v zadnjih 16 mesecih. Zato bodo države porabnice nafte še bolj stisnile pas v pogledu porabe tekočih goriv in še bolj in intenzivneje iskale in uporabljale domače vire energije.

PREMOGOVNIKI V SRBIJI POD PLANOM

V srbskih premogovnikih z jamsko eksploatacijo letos pridobivajo premog še v težjih pogojih kot lansko leto. Število rudarjev se še nadalje zmanjšuje, osebni dohodki niso privlačni, elementarne nesreče pa so prav tako otežile že tako težke pogoje dela. Vse to se odraža na količinah pridobljenega premoga v prvih petih mesecih letošnjega leta. Srbski premogovniki z jamskim kopom bi morali letos proizvesti 270.000 ton premoga več kot lansko leto, dosedanja pet mesečna proizvodnja v višini 530.000 ton, pa dokazuje, da letošnjega proizvodnega načrta ne bo možno izpolniti. Vse kaže, da bo Srbiji manjkalo tudi letos kakovostnega premoga. Rembas je bil aprila letos zelo prizadet, ko je bila poplavljen jama, v kateri mesečno pridobijo okoli 6.000 ton najboljšega rjavega premoga. Rudniku lignita Lubnica manjkajo rudarji in pa sredstva za razširjeno proizvodnjo, rudnik Aleksinac nima dovolj denarnih sredstev za dokončanje investicijskih del, rudnik Štalvalj pa je bil dalje časa poplavljen in ne bo v stanju popraviti izpadle proizvodnje v naslednjih mesecih.

PLINOVOD V SLOVENIJI SKORAJ ZGRAJEN

Aprila letos je bil zgrajen del slovenskega plinovoda do Jesenice, del od Ljubljane do Šempetra pri Novi Gorici in Anho vo ter del od Trojan preko Zagorja, Trbovelj do Hrastnika. Glavni magistralni vod od avstrijske meje pri Šentilju do Ljubljane je bil zgrajen že pred dvema letoma. Lahko rečemo, da je plinovod v Sloveniji že skoraj v celoti položen. Dograditi bodo morali le krak do Škofje Loke in Tržiča. V preteklem letu so porabniki v Sloveniji porabili 298 milijonov m³ plina iz plinovoda, medtem ko

je znašal načrt za lansko leto 404 milijone m³ plina. Letos načrtujejo porabo 711 milijonov m³ plina iz plinovoda, kar pa po vsej verjetnosti ne bo ustvarjeno, ker SZ zmanjšuje dobave plina zaradi mednarodne energetske situacije. V letu 1978 so porabniki tega plina plačali 2,04 din za m³ plina, letos pa že 4,20 din, vendar ima Petrolov TOZD za distribucijo zemeljskega plina tudi pri tej ceni izgubo. Na višino cene vplivajo prekoračeni stroški izgradnje plinovoda, večje obresti na inozemske kredite, deloma pa tudi neprevzete količine plina s strani kupcev.

V nekaj vrstah

DOM BORCEV NA VRHEH ODPRT

Dom revirskih in savinjskih borcev na Vrheh upravlja že od ustanovitve dalje občinski odbor ZZB NOV Trbovlje. Pred leti so dom zelo povečali, vendar ga še niso v notranjosti v celoti uredili. Zaradi kadrovskih težav je bil dom več mesecev zaprt. Dne 23. maja t.l. so ga vnovič odprli in je redno oskrbovan.

UREDITEV PROSTORA PRI ŽELEZNIŠKI POSTAJI

V Trbovljah že nekaj časa poteka razprava o tem, kako bi bilo možno najsmotrneje izkoristiti obstoječi prostor pri železniški postaji v Trbovljah. Pojavilo se je namreč več interesentov, ki so zainteresirani za razpoložljivi prostor. Tako potrebuje Cementarna, v okviru svojih investicijskih del, prostor za razširitev nakladalne postaje za cement in pa za razkladanje surovin. Svoje potrebe ima tudi železniško gospodarstvo v zvezi z bodočo zgraditvijo no-

vega postajnega poslopja in skladišč ter razkladalne rampe za drugo industrijo v Trbovljah. Svoje potrebe pa ima tudi gostinsko in slaščičarsko podjetje Rudar, ki bi rado postavilo v območju železniške postaje gostišče. Sedanjega mora namreč zaradi potreb železnice čimprej umakniti. Pri vsem tem pa nastopa vprašanje parkirnih prostorov za avtobuse, osebna motorna vozila ter tovornjake, — kontejnerje za nakladanje cementa. Sklenili so, da bodo naročili projektno dokumentacijo ob upoštevanju potreb vseh zainteresiranih partnerjev.

TRG REVOLUCIJE DOBIL NOVO PODOBO

Z zgraditvijo novih trgovskih paviljonov na Trgu revolucije v Trbovljah, ki so bili odprti lansko leto, se je podoba Trga revolucije bistveno spremenila. V zadnjih dneh pospešeno zaključujejo razna ureditvena dela. V ta okvir sodi ureditev spomenika Revolucije s tem, da so dvignili žaro na višji marmorni podstavek, vso okolico oze-

lenili, uredili bližnji vrt pri hotelu Rudar, zasadili in uredili notranji trg pri spomeniku, popločili ter asfaltirali večje parkirišče pred trgovskimi poslovalnicami in uredili parkirišče pred upravno zgradbo SOZD REK EK.

AKCIJA ZA POSTAVITEV UČNIH DELAVNIC

Marca letos je bila pri medobčinskem svetu SZDL revirskih občin imenovana delovna skupina za postavitve učnih delavnic za zaposlitev občanov pod posebnimi pogoji. V te delavnice bi vključili v delo težje umsko prizadete osebe. V revirjih je sedaj okoli 60 odraslih prizadetih oseb do 30. leta starosti. V nove učne delavnice bi se lahko vključilo najmanj 50 oseb, za kar pa je potrebno najmanj 500 m² površin. Lokacija za delavnice je predvidena v kompleksu bodočega tovarniškega objekta IPOZ v Trbovljah v Koloniji 1. maja. V teku je tudi akcija za zbiranje sredstev. Letos bi radi zbrali vsa sredstva za izdelavo projekta teh delavnic.

KREDITIRANJE STANOVANJSKE IZGRADNJE

Izvršni odbor samoupravne stanovanjske skupnosti občine Trbovlje je koncem maja sklenil, da bo zbral potrebe za kreditiranje individualnih prosilcev za gradnjo stanovanjskih hiš in nakup stanovanj za leto 1980. Javni razpis bo objavljen takoj potem, ko bo sprejet dopolnjeni obstoječi pravilnik o kreditiranju stanovanjske graditve. Samoupravna stanovanjska skupnost bo kreditirala individualno novogradnjo, nakup stanovanjskih hiš ali stanovanj od proizvajalcev in adaptacije oziroma rekonstrukcije, če se poveča površina oziroma število stanovanjskih prostorov ali če se izboljšajo stanovanjske razmere z modernizacijo.

DELNA NADOMESTITEV STANARIN

Skupščina občine Hrastnik je pred nedavnim sprejela odlok o delni nadomestitvi stanarin in drugi družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu v občini Hrastnik. Družbeno pomoč po tem odloku podeljujejo investitorjem, ki gradijo najemna stanovanja v družbeni lastnini, najemnikom stanovanj za delno nadomestitev stanarin in občanom, ki gradijo ali kupujejo etažno stanovanje ali družinsko stanovanjsko hišo. Namenjen je tistim občanom, katerih dohodki na člana gospodinjstva ne presegajo višine po določbah sprejetega odloka in ki izpolnjujejo tudi druge pogoje določene z omenjenim odlokom.

SPREMEMBA STATUTA

Vsi trije zbori skupščine občine Trbovlje so koncem maja t.l. sprejeli odlok o spremembah statuta občine Trbovlje. Po tej spremembi ima odslej izvršni svet skupščine občine Trbovlje poleg predsednika še dva podpredsednika in 10 članov.

FLUOROGRAFIRANJE PREBIVALSTVA

V Trbovljah poteka od 24. junija do 2. julija radiofografiranje oziroma fluorografiranje prebivalstva občine Trbovlje. Te akcije se morajo udeležiti vsi občani stari nad 29 let, tako namreč določa občinski odlok. Akcijo izvajajo z dvema ekipama v šestih bazah. S posebnim obvestilom v Biltenu smo seznanili vse člane kolektiva s področja Trbovelj, kdaj in kje naj se udeleže te zelo koristne in pomembne zdravstvene akcije.

OČISTIMO NAŠE MESTO

Občinska konferenca SZDL Trbovlje je imenovala poseben odbor, ki je v času 24. in 25. junija organiziral akcijo pod nazivom »očistimo naše mesto«. Akcija se je nanašala na vse občane, na vse delovne in dru-

ge organizacije, na vse krajevne skupnosti, šole, družbenopolitične organizacije in druge. Naša naloga je bila, da smo se angažirali tako v krajevnih skupnostih pri čiščenju ožje in širše okolice svojih bivališč, pa tudi v akcijah v svojih delovnih sredinah. Vemo, da ta akcija ne bi smela biti le kampanjskega značaja in da bi nam morala biti pri srcu čistoča vsak dan, vedno in ob vseh prilikah; čistoča doma, čistoča naše okolice, kjer živimo in čistoča naših delovnih prostorov, pa tudi čistoča, kjer se rekreiramo. Akcija je imela dober namen, vendar v celoti ni mogla uspeti zaradi premajhne angažiranosti občanov in delovnih organizacij. Večkrat jo bo treba ponoviti.

JAVNI NASTOP MLADINE NA PARTIZANU

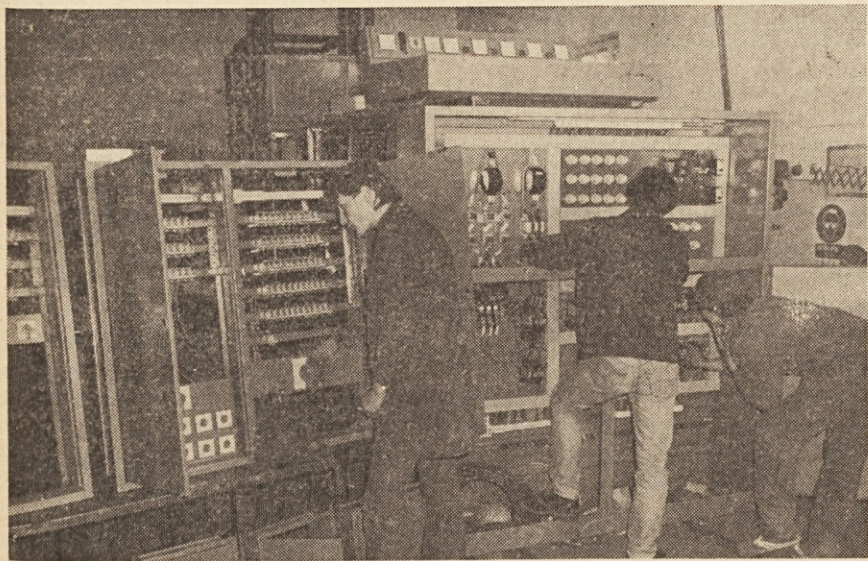
V soboto 21. junija je bil ob 17. uri javni nastop na telovadišču TVD Partizan. Nastopili so otroci iz vzgojnovarstvenih ustanov, glasbene šole, kulturniki srednjih šol in oddelki TVD Partizan Trbovlje. Bil je zanimiv nastop trboveljske mladine.

GOBARJI SE STROKOVNO IZPOPOLNJUJEJO

Komaj dobro ustanovljeno gobarsko društvo v Trbovljah se je že uveljavilo v javnosti. Dne 17. junija so v popoldanskih urah pripravili strokovno predavanje in posvetovanje o nabiranju in pripravi užitnih gob.

UPOKOJENCI Z JESENIC NA OBISKU

V nedeljo 15. junija je obiskalo približno 130 upokojencev z Jesenic svoje tovariše iz Trbovelj. Znano je, da sta občini Jesenice in Trbovlje pobrateni. Gostje so preživeli del dneva na izletu na Podmeji nad Trbovljami. Sicer pa je srečanje potekalo pri domu upokojencev. Prihodnje srečanje bodo organizirali na Jesenicah.

V učni delavnici na Gvidi, ki je do konca preteklega delovala v okviru TOZD RŠC, od januarja t.l. pa v okviru TOZD RESD Trbovlje, izdelujejo komandne omare za kamnolom Boben v Hrastniku.

Foto A. Bregant

ŠOLARJI IZ POBRATENIH OBČIN NA OBISKU V TRBOVLJAH

Dne 15. junija so prispeli učenci osnovne šole iz Lazarevca na tridnevni obisk k učencem osnovne šole Trbovlje. Gostov je bilo okrog 70. Prvi dan, to je v nedeljo, so si ogledali Gorenjsko, naslednji dan so si ogledali trboveljska podjetja in ustanove in sodelovali na kulturni prireditvi v osnovni šoli Trbovlje. Prijetno vzdušje je poživilo petje mladih. Naslednjo soboto in nedeljo 21. in 22. junija pa so bili v gosteh v Trbovljah učenci osnovne šole iz Dolnjega Lapca. Srečali so se s svojimi vrstniki iz Trbovelj.

ŠOLARJI SO KONČALI S POUKOM

Dne 6. junija je bilo v Trbovljah polno petja, vrisikanja, igranja harmonike, torej dobre volje ni manjkalo. Trboveljske delovne in druge organizacije so namreč prvokrat na en dan obiskale skupine maturantov iz trboveljskih srednjih šol. Izmenjaje so obiskovali delavce v

združenem delu maturanti iz Ekonomske šole, Gimnazije, skupno pa so prišli tudi maturanti Tehniške strojne in elek-

tro šole, ter Srednje medicinske šole, ki je letos prvokrat dala maturante iz te generacije.

Koncem junija so končali s poukom tudi v osnovnih šolah. Letošnjo osnovno šolo je v Trbovljah končalo okoli 580 učencev. Večino mladih se bo vključilo v pouk v štirih srednjih in štirih poklicnih šolah v revirjih. Pričakovali smo, da se bo večje število učencev, ki letos zapuščajo šolo, vključilo tudi v naš rudarski šolski center, vendar žal temu ni tako. Kot je znano, se je za poklic rudarja odločil le en sam učenec iz Slovenije. V vseh srednjih in poklicnih šolah v revirjih je letos na razpolago v prvih letnikih 690 sedežev. Večina se jih odloča za srednje šole. V srednje šole se je vpisalo 225 dijakov in je še prostih 38 mest. V poklicne srednje šole — za prodajalce. IC STT, SIC, gostinsko šolo in RŠC pa je vpisanih 227 učencev in je prostih še 206 učnih mest.

(tl)

Kadrovske vesti

za čas od 1. 5. do 31. 5. 1980

DO ZPT — PRIHOD

TOZD PT: Selan Alojz — vozač, Mitrov Milenko — vozač, Nuhanovič Hasan — vozač, Mihajlovič Vojislav — kopač, Maksimovič Cvijetan — kopač, Usovič Zoran — kopač, Mula-hasanovič Mirsad — vozač, Jazbinšek Milan — vozač, Babič Esad — vozač, Jovanovič Ljubiša — vozač.

TOZD sep. Trb.: Bešlič Tomislav — spenj. voz., Jurič Miroslav — sep. del., Zajc Zdravko — pom. el., Klopčar Jože — pom. el.

TOZD RESD Trb.: Zagorišek Bogdan — avtoklepar.

TOZD RŠC: Janež Jože — kopač.

TOZD P Ko.: Pavlič Branko — učnik, Marič Zdravko — kopač, Glavaš Vinko — vozač, Sejdinovič Azim — učnik, Petrovič Ante — kop. pom., Žbanič Idriz — učnik, Rajnar Rajko — strež. zvrtač., Dolanc Jože — učnik.

TOZD sep. Zag.: Omerovič Ekrem — sep. del., Bešlič Bego — sep. del., Deli Jusuf — sep. del., Šešič Dževahid — sep. del., Topčagič Ismet — sep. del., Beganovič Fadil — sep. del., Marjanovič Pero — sep. del.

TOZD PH: Hrstič Esad — učnik, Osmanović Osme — učnik, Hodžić Hasan — kopač.

TOZD P Ojstro: Bukovšek Milan — kop. pom., Tovornik Peter — učnik, Ivančević Mato — vozač, Ivanušić Albert — vozač, Vogrinc Vinko — učnik, Ferme Marjan — učnik.

DS PD Hr.: Felicijan Janja — posluž. v okrepč.

DO RGD — PRIHOD

TOZD RIG: Humčević Hazim — vozač, Roglič Matjaž — vozač, Husejnovič Mujo — vozač, Babič Milan — vozač, Matič Jovo — vozač, Pavšelj Darko — vozač, Imširovič Šaban — pom. kop., Hasanbegović Mehmedalija — vozač, Zdovc Andrej — vozač, Zdravec Stjepan — kopač, Beganović Osman — kopač, Točaković Svetozar — vozač, Ilić Dragoslav — vozač, Dadanović Husa — vozač, Božić Aleš — vozač, Hasić Mustafa — vozač, Marić Zdravko — kopač, Grujić Dragoslav — vozač, Pavletić Marija — čistilka, Veljković Branišlav — učnik, Mujić Šemso — kopač.

TOZD GRAMAT: Haberl Marjan — vzdrževl. stroj. naprav, Mejač Jože — vzdržev. stroj. naprav.

DO IMD

DS SSRGD: Erker Srečko — rud. tehnik.

TOZD EIMD: Centrih Viljem — pom. el. del.

DO TET

DS SS TET: Eržen Miha — strojni inž.

DO ZPT — ODHOD

TOZD PT: Sačić Vahib, kopač — spor. prek.; Tešanović Dragan, kopač — spor. prek.; Bečić Slavko, kopač — inv. upok.; Filipović Pero, kopač, spor. prek.; Vodeb Drago, kopač — upokojen; Šmit Filip, vozač — spor. prek.; Žilnik Danilo, vozač — spor. prek.; Fakin Franc, kopač — upokojen.

DS PD Trb.: Pungercar Alojz, čuvaj — upokojen.

TOZD RESD Trb.: Šmid Rajko, kurjač vroč. kotl. — upokojen; Zupanc Franc, strugar — pren. v posk. dobi s str. DO.

TOZD P Ko: Kokalj Miroslav, kopač — upokojen; Marolt Milan, kopač — upokojen; Drnovšek Vinko, kopač — upokojen; Glavaš Marko, učnik — samov. pr.; Kvartič Edvard, kopač — v zapor; Grošelj Štefan, kopač — upokojen; Koželj Slavko, kopač — upokojen; Dolanc Jože, učnik — samov. prek.

TOZD sep. Zag.: Zajc Zdravko, pom. el. — v JLA; Delić Jusuf, sep. del. — odpuščen; Jesih Majda, sep. del. — umrla.

TOZD PH: Dolinšek Branko, učnik — samov. prek.; Vavtar Jože II, učnik — samov. prek.; Šrot Stane, kopač — umrl; Minić Djorde, učnik — spor. prek.; Koren Jože, vozač — samov. prek.; Jović Milorad, učnik — samov. prek.; Pilavdžić Sadik, učnik — samov. prek.

TOZD P Ojstro: Povše Alojz, vodenje in nadzor jam. del — upokojen; Prtnjak Boris, vozač — redna odp.; Sotler Vinko, kopač — upokojen; Gavrilović Dragoljub, učnik — spor. prek.; Tisu Rafael, kopač — upokojen; Brečko Alojz, kopač — upokojen.

DS PD Hr.: Retar Anton, kopač — umrl.

RESD Hr.: Klopčič Ivan, mizar — spor. prek.

DS SS ZPT: Hostnik Ani, izvaj. adm. opr. — upokojena; Hren dani, soc. del. — potek pog. za določ. čas.

DO RGD

TOZD RIG: Ačkar Mičo, vozač — samov. prek.; Kostić Miodrag, vozač — samov. prek.; Sliško Ivan, učnik — samov. prek.; Mujezinović Atif, učnik samov. prek.; Momčilović Mile, kopač — samov. prek.; Bubić Muharem, učnik samov. prek.; Ilić Aleksander, kopač — samov. prek.; Čerimović Os-

man, učnik — disc. odpust; Smajlovič Enver, vozač — samov. prek.; Osmanović Faruk, vozač — samov. prek.; Palaš Salih, vozač — pren. v posk. dobi s str. DO; Zdovc Andrej, vozač — spor. prek.

TOZD ESMD: Ivanc Boris, ključavničar — umrl.

TOZD GRAMAT: Špitalar Dušan, uprav. viličarja v peči — samov. prek.

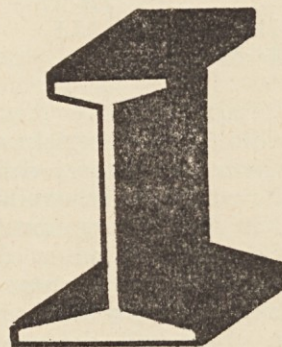
DO IMD

TOZD SIMD: Pfaifer Franc, ključavničar — upokojen; Zupan Ivan, kovač — invalid. upok.

Premestitve

Oberčkal Vlasta, ek. tehnik — iz DS SS ZPT v DS ASO; Gradič Zvonko, kopač — iz P Ko v RŠC; Pavlovič Mile, kopač — iz P Ko v RŠC; Kreča Slavko, kopač — iz P Ko v RŠC; Čulaja Milovan, kopač — iz P Ko v RŠC; Povše Vinko, kopač iz P Ko v RŠC; Mastnak Mirko, motorovodja — iz DS PD Hr. v RESD Hr.; Putrič Martin, dipl. rud. inž. — iz DS SS ZPT v RŠC; Huseinović Ramiz, učnik — iz P Ko v RIG; Hasić Hasan, vozač — iz P Ko v DS SS ZPT; Mejač Ferdo, strelec — iz DS PD Hr. v PH; Božić Alojz, rud. nadzornik — iz PT v RIG; Deželak Jože, elektro tehnik — iz RESD Hr. v DS TSO; Vozelj Ivan, kopač — iz RIG v PT.

Ljuba Poznič

Zamenjava vozniških dovoljenj!

Oddelek za notranje zadeve Skupščine občine Hrastnik obvešča občane Hrastnika v zvezi z zamenjavo vozniških dovoljenj naslednje:

Do 31. decembra 1980 morajo vsa stara (trodelna) vozniška dovoljenja zamenjati z novimi, ki so dvo-delna in iz drugačnega mehkega materiala. Precej vozniških dovoljenj smo do sedaj že zamenjali, saj opravimo zamenjavo ob poteku veljavnosti vozniškega dovoljenja. Je pa še precej voznikov, ki imajo veljavno vozniško dovoljenje do 31. 12. 1980, verjetno pa je tudi kdo med njimi, ki mu je vozniško dovoljenje že poteklo, pa je na to pozabil. Z zamenjavo starih vozniških dovoljenj z novimi smo pričeli 15. 1. 1977.

Zato opozarjamo vse voznike oziroma tiste občane, ki imajo še tridelna vozniška dovoljenja, da preverijo,

če je vozniško dovoljenje še veljavno. V kolikor občan ugotovi, da je vozniško dovoljenje že poteklo, se mora zgledati pri tukajšnjem oddelku za notranje zadeve, soba št. 4. S seboj mora prinesiti vozniško dovoljenje in dve fotografiji, ki ne smeta biti starejši od pol leta in izdelani na tankem gladkem papirju brez retuš. Tisti občan, ki ugotovi, da vozniško dovoljenje še velja, ga mora predložiti za zamenjavo en teden ali dva pred potekom vozniškega dovoljenja. Predložiti mora tudi dve mehki fotografiji.

Občane Hrastnika opozarjamo, da preverijo vozniška dovoljenja. Za morebitna dodatna pojasnila naj se zgledajo na oddelku za notranje zadeve.

Oddelek za notranje zadeve
Skupščine občine Hrastnik

Delo društva za vzgojo in varstvo ptic pevk v Zagorju ob Savi

Društvo za vzgojo in varstvo ptic pevk v Zagorju ob Savi je v lanskem letu praznovalo desetletnico svojega obstoja. K razvoju in ugledu društva so prispevali s svojim delom vsi člani društva. Prva in prioriteta naloga članov društva je, da skrbijo za obstoj zunanjih ptic. Pozimi, ko zunaj pritiska mrz, morajo člani društva, ki to z veseljem opravijo, krmiti ptice. Pomladi je zopet potrebno pripraviti gnezdilnice, kajti vse manj je v današnjem času drevja, kjer bi si lahko majhni zunanji ptički pripravili gnezdo in v njem vzgajali svoje mladičke. Če se člani društva ne bi tega zavedali, bi tekom let žalostno ugotovili, da ptice, ki nas vsak dan razveseljujejo s svojim petjem, počasi izginjajo iz betonske džungle, ki jo sodobni človek ustvarja okrog sebe. Vendar pa člani društva skrbijo tudi za ptice, ki jih gojijo doma. Kdor tega ni po-

skusil, ne more verjeti, koliko prostega časa in skrbi ima rejec ptic. Kako vsak dan s skrbjo opazuje svoje kanarčke, ki čepijo na gnezdu in premišljuje ali bo imel srečo, da bo lahko tekmoval in dosegel določen uspeh na tekmovanjih, ki jih ne manjka.

V lanskem jubilejnim letu so člani društva s prostovoljnim delom uredili svoj novi dom, kjer se zbirajo, izmenjujejo izkušnje in se pogovorijo o vseh težavah, ki jih tarejo.

Prav tako je naše društvo v lanskem letu organiziralo četrto republiško tekmovanje ptic. Organizacijo in sama izvedba razstave je požela na vseh področjih veliko pohvale.

Seveda bi omenil tudi uspehe naših članov, ki jih dosegajo na republiškem, državnem in svetovnem,

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža Antona RETAR se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, njegovim sodelavcem, rudarski godbi in pevcem, govornikom, OOS in vodstvu DS PD Hrastnik za poklonjeno cvetje in vence ter za izraze sožalja. Prav tako se zahvaljujem tudi vsem sosedom iz Loga 14 za venec in pomoč v najtežjih trenutkih.

Hvala vsem, ki ste mojega moža pospremili na njegovi poslednji poti.

Žalujoča žena Mari,
sestre in bratje
z družinami

kakor tudi na drugih tekmovanjih ptic. Če bi hotel naštevati vsa priznanja in medalje, bi bil to predolg seznam. Naj navedem samo velik uspeh našega društva na letošnjem svetovnem prvenstvu ptic v Olomoucu na Češkoslovaškem, kjer je naš rejec Janez Polc dosegel prvo mesto v kolekciji nemška čopa, Ivan Steban pa tretje mesto v nemški čopi posamezno, kar pomeni veliko priznanje rejcem, društvu, kakor tudi celi naši jugoslovanski skupnosti.

Toliko na kratko o delu našega društva. Kdor pa želi o vzgoji in varstvu ptic zvedeti več, naj se oglasi v našem domu, kjer bo spoznal, da je lepo biti ptičar.

Iztok Cilenšek

»Aktivnost v pogledu zaščite in napredovanja človekovega naravnega okolja ni naloga kratkotrajnega značaja. To mora biti stalna skrb vseh delovnih ljudi naše samoupravne družbe«.

TITO

Varikozne vene krčne žile

10 do 20 % populacije ima varokozne vene na spodnjih okončinah. Vzrok bolezni je v glavnem neznan. Bolezen pa poslabšata med drugim tudi dolgotrajna stoja na mestu, predvsem ponoči.

Kaj so to vene? So krvne žile, ki dovajajo kri iz periferije k srcu. Obstojajo tri vrste ven na okončinah:

- a) površne ali podkožne;
- b) globoke, ki gredo med mišicami;
- c) komunikativne ali perforantne, ki so povezava med površnimi in globokimi.

Osnovna karakteristika ven so valvule (zaklopke), izrastki na notranjem zidu ven, ki so kot vrata, ki se odpirajo samo na eno stran — proti srcu. Onemogočajo krvi, da bi se vrnila na periferijo. Zidovi ven so zelo tenki in elastični. To omogoča, da se lahko po potrebi močno razširijo in zvijugajo.

O nastanku krčnih žil sta dve teoriji. Prva, ki trdi, da je vzrok v valvulah, ki ne zapirajo dovolj in se zaradi tega kri lahko vrača. Druga pa trdi, da je osnovna bolezen slabost zidu vene, ki se pod pritiskom krvi razširi in se razdalja med valvulama s tem poveča in se kri zopet lahko vrača navzdol.

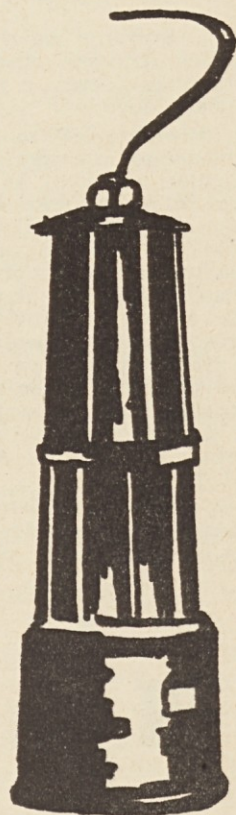
Simptomi (znaki) so: bolečine in občutek teže v nogah, otekline, krči, srbenje, vidne debele žile. Bolečina je topa, pojavi se zlasti po dolgi stoj. Otekline so v glavnem na stopalu in v gležnju, ki se zgbijo po počitku in čez noč.

Komplikacije so posledica venskega zastoja in venske hipertenzije (pritiska), ki obstaja v nižje ležečih podkožnih venah. Zaradi te pride do pokanja majhnih žil in krvavitev. Krvni pigment, ki se pri tem osvobodi pa obarva kožo na tem mestu temno. Najpogostejše to vidimo okoli gležnja in na spod-

njem delu goleni. Koža je tudi slabše preskrbljena s kisikom in hrano, tako da sčasoma postane tenka in je občutljiva za poškodbe, katerih posledica so rane, krvavitve (ruptura variksov) in vnetja (tromboflebitis). Krvavitev ustavimo tako, da nogo dvignemo in direktno pritismo na krvavečo žilo (kompresivni povoj).

Varice zdravimo neoperativno z elastičnimi nogavicami — ki morajo biti čvrste, debele in segajo samo do kolena ali z elastičnim povojem, ki ga je treba pravilno namestiti, to je začeti s povijanjem pri prstih na trdo in nato vedno bolj narahlo, proti stegnu. Priporočamo tudi počitek z dvignjenimi nogami in izogibanje nočnemu delu pa tudi hojo. Drugi način je sklerozacija — v žilo dajo injekcije, ki povzročijo počasno zamašitev žile. To se dela, če so žile razširjene samo v enem delu in če ta razširitev ni prevelika. Zdravljenje, ki privede do trajnega in popolnega uspeha, je operacija. Ta operacija se imenuje striping — v narokozni se naredita majhni vrezni na stegnu in nad gležnjem, točno nad razširjeno žilo in z instrumentom, ki se imenuje striper, žilo potegne ven.

Dr. Zupan Anka

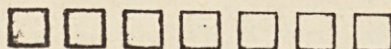

Nagradna križanka ob dnevu rudarjev

Med reševalce s pravilnimi rešitvami nagradne križanke ob dnevu rudarjev, objavljene v tej številki glasila Srečno, bomo z žrebom razdelili tri knjižne nagrade.

Izrezek iz časopisa z rešitvijo pošljite na naslov: SOZD REK Edvarda Kardelja, Uredništvo glasila Srečno, 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12.

Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki bodo prispele v uredništvo do vključno 7. julija 1980.

Nagradna križanka ob dnevu rudarjev

POST SCRIPTUM										DEL RUDNIKA	ZASLON	PRIMOROK - PORABITELJ SREDSTVA	100	FRITZ	24 UR	DUŠIK	IZKLJUČITEV	OPTOČNI KANAL	ZAPOR-NICA	m	ZNAMKA AMER. AVTOHOBILOV	IZČRKA	TOLSKO OROBJE	MAŠINO OKNO	NAČ OTOK	KARLO-VAC	ER-BIS	
										LITE - RARNA ZVEŠT	ANTON OCVRKA VRSTA PREGOGA	ITALIJA AFRIŠKA DRŽAVA	DELSEK VODNE PANE TOVARNI - SKI ČASO PIS	DESEKA PISAL NAS TRI IZ LAKAH, ZNA NA IZ NOB	APLEJZIO SOROVIČ V SRBISI (ENI TREND)	TEHNIČNI POKLIC IT. PESNIK SONETOV												
PEŠEK VLA - DVA NAŠIM HEMI - SKI PLO - ZOF LAT. AMER. DR. ZAV										EMILIO GARCO	ZASLONI PROSTOR POD STERNO ŠL. BOG GOLDOV	NEKO EGIP. VODITELJ IZ SEBRA OROGA STEN	KOMET	KRAJ ZAJETKA SLOVENSKE VSTAJE	ALADIMIR NAZOR VODNA ZIVAL	REDOV - NICA	ZELENI VOLK	BEŠTAVIL V.K.										
SULTANAT V JUGO VZM. ABADIZI										CUNJA	SPORTNI REKVIZIT ETIKA	SLOV. TOL. KILAVES IMAL MLE IMAN - OČKA VESTA VSE	IGOR TORKAR	OPOROKA ČAR	KESOVICA POŠTARJEV FRANCOZI, PIANO 12. 3. 50. VOJNE	KUTINA												
DANIEL										TEŽIK ŽAN - DEV BANTU SLOVEN - SKA REKA	BUKVIN PLOD	EDUARD POVR - VALUTA	TAARF THINA 3	RAČUN	KONČAR PLACILNO GREDIVO	MOČAN STISK	TATINGSKA PTICA											
VARIJETA - SKI VMEINIK										ČEVJANSKO ORO - DJE HERED	EDUARD POVR - VALUTA	TAARF THINA 3	RAČUN	KONČAR PLACILNO GREDIVO	MOČAN STISK	TATINGSKA PTICA												
CELOVŠČO ŠPORTNI KLUB										OLIVICA	VENTURA SREDNJE - VEŠKA OBL. TRIGKA OZBAN.	KRAJ NA CRESU DEDIČ	POD SVETNIŠKO SIZ	PREPROG PLUG	IVO DANU	GL. MESTO PERUJA	IGRALEC											
VELIK PLAZILEC										OLIVICA	VENTURA SREDNJE - VEŠKA OBL. TRIGKA OZBAN.	KRAJ NA CRESU DEDIČ	POD SVETNIŠKO SIZ	PREPROG PLUG	IVO DANU	GL. MESTO PERUJA	IGRALEC											
DEL PLUGA										OLIVICA	VENTURA SREDNJE - VEŠKA OBL. TRIGKA OZBAN.	KRAJ NA CRESU DEDIČ	POD SVETNIŠKO SIZ	PREPROG PLUG	IVO DANU	GL. MESTO PERUJA	IGRALEC											
POJAV PRI MAGNETH - ZMU										OLIVICA	VENTURA SREDNJE - VEŠKA OBL. TRIGKA OZBAN.	KRAJ NA CRESU DEDIČ	POD SVETNIŠKO SIZ	PREPROG PLUG	IVO DANU	GL. MESTO PERUJA	IGRALEC											
VE - ŽNA OBA - KA										OLIVICA	VENTURA SREDNJE - VEŠKA OBL. TRIGKA OZBAN.	KRAJ NA CRESU DEDIČ	POD SVETNIŠKO SIZ	PREPROG PLUG	IVO DANU	GL. MESTO PERUJA	IGRALEC											
										OLIVICA	VENTURA SREDNJE - VEŠKA OBL. TRIGKA OZBAN.	KRAJ NA CRESU DEDIČ	POD SVETNIŠKO SIZ	PREPROG PLUG	IVO DANU	GL. MESTO PERUJA	IGRALEC											
ZNAJENKA PRELAZ NA VSTINKA VELEDITU										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
MED - SAH - MELE - ROTIS SV. PRAK (KON - HSI)										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
ZGODOVIN - SKA VOTU - NA V PI - RENESIS										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
PRIPADNIK ODPOL. CI - BANJANOB NOB										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
AHMA - TOVA										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
ANTUN BARAC										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
OTON IVEKOVIC EDO MOHORKO										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							
NIKOLA ALEKSIC										STRANIČE	MELODODEN TOMANŠ - IZID	KANJE	URADNI DOKUMENT AMER. MERSKA ENOTA	NOVICA TVRDIČ	PRISTAB VERE 4	ENAKA SAMO - GLASNIKA	RIBO - MUKLIN - SKA KIGLINA	PIETRO ARETINO VRSTA DETELJE	ANTON ASKERC	MESTO V KENNETH ŽVICI	ARMITAGE							

FUTOR

in anekdote

V stari Jugoslaviji so v Trbovlje nosili kmetje v koših prodajati jajca. Skozi okno je gledala neka starejša gospa, ki je bila nemškega rodu in je slabo govorila slovensko. Ko je videla starejšega moškega s košem jajc, ki jih je potrebovala, je zavpila na cesto: »Vi moš, s ti-stim koš, neste tista jajca gor na mene!«

Kdor se zbudi zaradi lastnega smrčanja, naj gre spat v drugo sobo.

Dekleta, poročite se z vojakom! On zna kuhati, posteljo postlati in vedno je pripravljen za nočne vežbe.

»Dragi sosed, zakaj se pa ti tako nazaj držiš, saj si boš zlo-mil križ in vrat.« »Ja, veš, ho-dil sem po Trgu revolucije in iskal trgovino pa so vse napis-ne table tako postavljene, da se moraš pod nje postaviti in na-zaj gledati preden si vse ogle-daš in kako trgovino najdeš, imaš že križ 'frdirban' «.

Užijaj v cigareti — samo ne pri nas!

Hvala, ker niste kadili!

Pri nas kadijo neumni moški in grde ženske!

»Ne kadi, pomisli na ogromen požar na Primorskem«. Nekdo je pripisal: »Ne pljuvaj na tla, pomisli na ogromno povodenj Missisipija«.

»Tovariš miličnik, vi trdite, da sem vozil skrajno neprevidno. To pa ni res, saj sem povozil le enega pešca, na cesti pa jih je bilo na stotine«.

»Hej, natak, tale zrezek je pa strašno majhen.« — »To se vam samo zdi,« odgovori natak, — »ker je gostilna tako ve-lika«.

Miličnik je ustavil ponoči kole-sarja brez luči in mu dejal: »Če na vašem kolesu ponoči ne go-ri luč, morate iti peš zraven njega.« »Tudi to sem že probal,« je dejal kolesar, »toda luč kljub temu ne gori«.

»Ali se vaš mož kaj spozna na nogomet?« »O, pa še kako, že pred tekmo ve, katero moštvo bo zmagalo, po tekmi pa tudi ve, zakaj je izgubilo.«

Janez je kupil novo kopalnico. Ko je plačal, mu je dal prodajalec navodilo za uporabo. »Kaj pa mislite«, je bil hud Janez, »da se do sedaj še nisem nikoli kopal?«

»Ravnokar sem slišal, da je Pe-ter umrl. Smrt ga je preseneti-la v spanju.« »To je pa strašno, torej revež tudi vedel ni, da je umrl«.

»Ata, včeraj mi je neki fant de-jal, da sem čisto tebi podoben.« »In kaj si mu odgovoril?« »Nič, ker je bil veliko močnejši od mene«.

Tobak je žlahtna roža samo za moški stan, tud' ženske ga kadijo, katerih ni nič sram.

V faifo ga nabaše, potem ga pa kadi, nato pa tam za plotom tri šprae govori.

Obljubo sem nardila, kadila več ne bom, bom škatlico kupila, pa šnofala ga bom.

»Ugasni cigareto, bolje bo za-te!«

Milan Kovač

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revir-ski energetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopis-ni svet — predsednik Rudi Kreže. Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Skrinar, Hinko Jazbec, Matjaž Ce-rovac, Ivan Grobinko, Dragica Bre-gant, Janez Oberžan (predsednik odbora), Emil Kohne (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3.200 izvodov.

Za člane kolektiva SOZD REK Ed-varda Kardelja je časopis brez-plačen.

Rokopisov in fotografij ne vra-čamo.

Tisk KTL — TOZD TIKA Trbovlje.